

**Рівненський зоологічний парк
загальнодержавного значення**

Річний звіт 2022

Рівненський зоологічний парк

загальнодержавного значення

вул.Київська 110, м.Рівне, 33027, Україна

Тел/факс: +38(0362)653859, +38(0362)653840, +380983545399

zoo.rv.ua@gmail.com | www.zoopark.rv.ua

www.facebook.com/Rivnezoo | www.instagram.com/zooparkrivne

Директор – Павлюк Олег Васильович

Спеціалісти зоопарку:

Ірина Оліферук	Заступник директора по зооветчастині
Віталій Якубець	Заступник директора по господарській частині
Олена Ковальчук	Головний бухгалтер
Людмила Демчук	Завідуюча відділу економіки планування та супроводження процедур
Павло Ковальчук	Лікар ветеринарної медицини
Марія Кривуша	Фельдшер ветеринарної медицини
Юлія Вишневська	Завідуюча відділу тераріумів та акваріумів
Юлія Шутова	Завідуюча відділу приматів
Олександр Дячук	Завідуючий відділу хижаків
Віра Гламазда	Завідуюча відділу птахів
Алла Верстляр	Завідуюча відділу копитних тварин
Катерина Лесик	Завідуюча відділу віварію та домашніх тварин
Людмила Кузьмич	Завідуюча відділом годівлі
Алла Пацько	Завідуюча відділом складського господарства
Мирослава Патій	Завідуюча науково-просвітницького відділу
Андрій Гапченко	Науковий співробітник

ЗМІСТ

Вступне слово директора	5
Зоологічна частина	7
Відділ приматів	9
Відділ копитних тварин	23
Відділ віварію та домашніх тварин	36
Відділ хижих тварин	51
Відділ птахів	62
Відділ «Кінний двір»	77
Відділ тераріумів та акваріумів	89
Відділ годівлі	108
Науково - просвітницький відділ	116
Господарська частина	135
Фінансово – економічний відділ	147

Великі надії нашого зоопарку на 2022 рік раптово, і в один момент були знищені 24 лютого. Повномасштабне вторгнення росії, і жахлива кровопролитна війна внесла корективи в плани розвитку, будівництво нових експозицій, реалізацію проекту «Фламінго», проведення науково -практичної конференції та святкування 40-річчя від дня заснування Рівненського зоопарку.

На щастя, безпосередніх бойових дій на Рівненщині не відбувалося, але влучання ракет в об'єкти критичної інфраструктури призвело до тривалих відключень електроенергії. Невпевненість в ситуації на найближчий період, з можливістю повноцінно забезпечити

всі сторони життєдіяльності установи, радикально змінило першочерговість завдань, які стояли перед нами. Основним питанням постало забезпечення колекції тварин відповідними умовами утримання в критичній ситуації. Придбання та пошук електрогенераторів для безперебійного живлення котелень, переобладнання пунктів обігріву, заготівля дров і запаси кормів та нафтопродуктів. Розроблено план тимчасового переміщення багатьох тварин та птахів в приміщення з гарантованим теплом.

Незважаючи на панічні настрої, які на початках панували в суспільстві, наш колектив вистояв, і практично на сто відсотків зберіг працівників та спеціалістів, які мужньо й добросовісно продовжили виконання своїх обов'язків, активно долучившись до волонтерського руху, допомоги ЗСУ та прихистку евакуйованих до Рівного тварин.

В кількості 17 особин до нас прибули примати з парку «ХІІ МІСЯЦІВ», який опинився в окупації, з «Фельдман Екопарку» привезли тапіра, дикобразів, гібонів, капуцинів та багато птахів, з Дніпра – 20 єнотів - полоскунів, з Харкова – 8 альпак та пару лемурів варі. Гостро постало питання їх розміщення і підготовка зимових приміщень. З цією метою було збудовано нові вольєри та зимові будиночки.

Крім того, допомога надавалася вимушено переміщеним до Рівного колегам з Харківського зоопарку та членам їх родин в пошуку житла й роботи. Четверо співробітників були працевлаштовані в нашому зоопарку.

Важливою сторінкою в цьогорічній історії є створення гуманітарного хабу для зоопарків України. Ми отримували вантажі з допомогою від європейських зоопарків, розвантажували, сортували, шукали транспорт, і відправляли практично у всі зоопарки нашої держави. Таким чином, надавали допомогу колегам, котрі опинилися в більш скрутній ситуації, закрити нагальні потреби в кормах, ветеринарних препаратах і речах першої необхідності для персоналу. Загалом було отримано 8 великогабаритних транспортів та здійснено 4 поїздки в Польщу власним транспортом зоопарку, для транспортування обладнання та кормів. Загальна вага вантажів становила більше 100 тонн, на суму близько 200 тис.євро. Всього було здійснено 74 відправлення у зоопарки та зооколекції України, куди була змога дістатися перевізникам. Вдавалося доправити вантажі до окупованих парку «ХІІ МІСЯЦІВ» та зоопарку «САФАРІ» в Бердянську, зоокуточку в м.Покровськ, який перебуває в зоні бойових дій.

За участі та сприяння Рівненського зоопарку в Польщі, Чехії та Словаччині, організовано виставку картин рівненського художника Ігоря Павлюка «ЧОМУ», про долю тварин що страждають від війни. Мета виставки - привернути увагу європейців до звірств агресора в Україні. Виставка працювала в Палаці культури Варшави, Сенаті Чехії в Празі, в зоопарках Лодзі, Кошице, Двур Кралове, Хомутов.

Директор зоопарку приймав участь в конференції Польсько-Чесько-Словацької асоціації зоопарків, де виступив з доповіддю про стан справ в зоопарках України під час війни та вручив подяки за підтримку і гуманітарну допомогу від зоопарків Європи.

Війна згуртувала провідні зоопарки нашої країни для плідної співпраці в рамках АЗУ (Асоціації зоопарків України). Спільна робота стала більш конструктивною і значимою. Щотижневі онлайн наради, фінансова допомога тим, хто потерпає, координація допомоги від Європи, наповнення офіційного сайту, делегування представника на конференцію EAZA, видання збірника «Зоопарки під час війни», науково-практичні конференції для спеціалістів.

Завдяки активній участі в роботі АЗУ та враховуючи великий обсяг робіт з гуманітарними вантажами було отримано 3970,1 тис.грн. безповоротної фінансової допомоги від EAZA .

Більш детально про нашу роботу в складному 2022 році можна дізнатися з даного звіту.

Працюємо задля перемоги!

Директор зоопарку

Олег Павлюк

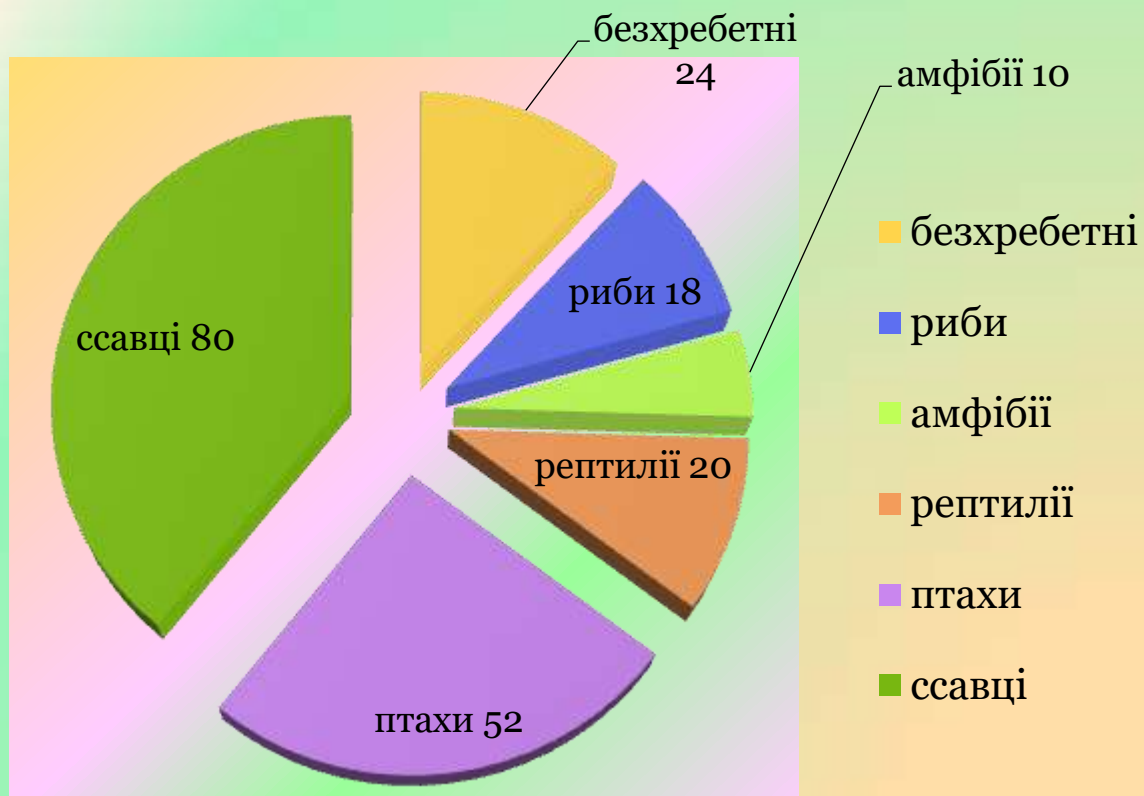

Зоологічна частина

Дані по систематичним групам станом на 31.12.2022 р.

Таксономічна група	Кількість видів	Кількість екземплярів	Кількість рідкісних видів	
			Червона книга України	Міжнародна Червона книга
Безхребетні	24	20+	-	-
Риби	18	171	-	1
Амфібії	10	105	3	10
Рептилії	20	87	-	6
Птахи	52	372	4	41
Ссавці	80	584+	4	51
Всього	204	1339+	11	109

Співвідношення кількості таксономічних груп в колекції

Відділ приматів

Шутова Юлія

Стан колекції.

Зав.відділу приматів

На 01.01.2022 року у відділі утримувалось: 19 видів (78 екземплярів), з них: сумчасті – 1 вид (3 екз.), примати – 15 видів (70 екз.), хижі – 1 вид (3 екз.), даманові – 1 вид (1 екз.), неповнозубі – 1 вид (1 екз.).

На 31.12.2023 року у відділі утримувалось 20 видів (91 екземпляр), з них: сумчасті – 1 вид (1 екз.), примати – видів 17 (86 екз.), хижі – 1 вид (3 екз.), неповнозубі – 1 вид (1 екз.).

Систематичний список тварин Відділу приматів на 31.12.2022 року.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд СУМЧАСТІ (MARSUPIALIA)			
Родина Кенгурові (Macropodidae)			
1.	Кенгуру рудий	<i>Macropus rufus</i>	0/1
Ряд ПРИМАТИ (PRIMATES)			
Родина Лемурові (Lemuridae)			
2.	Лемур котячий	<i>Lemur catta</i>	7/5
3.	Варі чорно-білий	<i>Varecia variegata variegata</i>	3/3
Родина Ізрункові (Callitrichidae)			
4.	Ізрунка звичайна	<i>Callithrix jacchus</i>	2/2
5.	Мармозетка карликова	<i>Callithrix pygmaea</i>	4/2/1
6.	Ізрунка лівова золотистоголова	<i>Leontopitecus chrysomelas</i>	1/3
7.	Тамарин імператорський	<i>Saguinus imperator subgriseus</i>	3/0
8.	Тамарин червонорукий	<i>Saguinus midas</i>	1/1
9.	Тамарин едіповий	<i>Saguinus oedipus</i>	2/2
Родина Капуцинові (Cebidae)			
10.	Капуцин бурий	<i>Cebus apella</i>	4/2
11.	Саймірі звичайний	<i>Saimiri sciureus</i>	2/3
Родина Мартишкові (Cercopithecidae)			
12.	Макака японська	<i>Macaca fuscata</i>	1/5
13.	Мангобей червоноголовий	<i>Cercocebus torquatus torquatus</i>	1/2/1
14.	Мангобей чорний	<i>Lophocebus aterrimus</i>	1/0
15.	Павіан гамадріл	<i>Papio hamadryas hamadryas</i>	3/6
16.	Павіан анубіс	<i>Papio hamadryas anubis</i>	1/4
17.	Мартишка зелена	<i>Cercopithecus sabaeus</i>	1/3
Родина Гібонові (Hylobatidae)			
18.	Гібон білорукий	<i>Hylobates lar</i>	1/3
Ряд НЕПОВНОЗУБІ (EDENTATA)			

Родина Броненосцеві (Dasypodidae)			
19.	Броненосець шаровидний	<i>Tolypeutes matacus</i>	1/0
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Віверові (Viverridae)			
20.	Суріката	<i>Suricata suricata</i>	1/2

Колекція тварин поповнилася двома новими видами, а саме, мангобей чорний (*Lophocebus aterrimus*) та гібон білорукий (*Hylobates lar*). А такий вид, як даман капський вибув з колекції відділу.

Комплектація колекції.

За звітний період у відділ згідно договорів обміну поступили: самець карликової мармозетки (*Callithrix pygmaea*) з метою формуванні нової групи для розмноження та 2 самки лівової золотистоголової ігрунки (*Leontopithecus chrysomelas*), як обмінний фонд.

Вибули самка лемура котячого (*Lemur catta*), самка мармозетки карликової до приватної колекції «Екзотерра» Львівська обл. На тимчасове утримання у зоопарк м. Вінниця вибув самець мартішки зеленої (*Cercopithecus sabaeus*).

Внаслідок бойових дій в країні, деякі зоопарки були змушені евакуювати тварин у більш безпечні регіони. Тому, навесні у відділі тимчасово утримувались примати з Зоопарку «12 місяців»: мангобей чорний – 4 особини, мартішка білоноса – 4 особини, мартішка зелена – 3 особини, мартішка Бразза – 2 особини, колобус східний – 1 особина, тамарин едіповий – 2 особини, тамарин імператорський – 2 особини. В кінці травня тварини були відправлені назад в Зоопарк «12 місяців».

З цієї ж причини на початку літа на довгострокове тимчасове утримання у відділ поступили: 3 самці капуцина бурого та група гібонів білоруких (1 самець і 3 самки) з Фельдман Екопарку. Пара зелених мартішок поступила з Екопарку Ясногородка (Київська обл.), пара лемурів варі чорно-білих – з Контактного зоопарку ВДНГ (м. Київ).

Розмноження.

Протягом 2022 року отримано приплід від 6 видів.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2022 році.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд СУМЧАСТІ (MARSUPIALIA)			
Родина Кенгурові (Macropodidae)			
1.	Кенгуру рудий	<i>Macropus rufus</i>	0/1 (не вижило)
Ряд ПРИМАТИ (PRIMATES)			
Родина Лемурові (Lemuridae)			
2.	Лемур котячий	<i>Lemur catta</i>	1/1

Родина Ігрункові (Callitrichidae)			
3.	Мармозетка карликова	<i>Callithrix pygmaea</i>	3 (не вижило 1)
Родина Капуцинові (Cebidae)			
4.	Саймірі звичайний	<i>Saimiri sciureus</i>	1/0
Родина Мартишкові (Cercopithecidae)			
5.	Мангобей червоноголовий	<i>Cercocebus torquatus torquatus</i>	2 (не вижило 1)
6.	Павіан гамадрил	<i>Papio hamadryas hamadryas</i>	1/1

Народилось 2 котячих лемура, 2 павіана гамадрила, 1 кенгуру рудий, 1 саймірі звичайний, 3 мармозетки карликових (1 з них загинула на 3-й день життя). Проводилось визначення статі молодих особин.

Вперше отримано приплід від мангобея червоноголового (*Cercocebus torquatus torquatus*). У відділі утримується група з самця і двох самок. На початку року одна самка народила, дитинча було доношене, але, нажаль, мертвонароджене. Але сам факт народження дав надію отримати приплід у майбутньому. І ось у листопаді друга самка народила 1 малюка.

Годівля тварин.

Годівля тварин у відділі проводиться згідно відповідних кормових відомостей. Додатково розробляються карти годівлі на кожен день тижня для урізноманітнення раціонів. Також, у разі потреби, карта годівлі спрощує заміну одного виду кормів на інший. Причиною для цього може бути зміна у фізичному стані та кількості тварин, вік, біологічні особливості виду, сезон року, наявність кормів на складі.

Для годівлі використовується більше 50 різноманітних кормів: фрукти, овочі, різні крупи, зелень, м'ясо, риба, субпродукти, яйця, йогурт, сир кисломолочний, сухе молоко, фруктовий сік, мед, джем, горіхи, сухофрукти, насіння, сіно, кормові віники, а також кормові тварини та комахи і т.і. Найбільша частка кормів припадає на фрукти, овочі і зелень. Овочі дають тваринам як у сирому, так у відвареному вигляді (цілими, шматочками, терті). Крупи згодуються у вигляді каш (як солодких фруктових, так і з м'ясом на бульйоні).

Крім цього, використовуються спеціальні корма: гуарова камідь - необхідний елемент раціону приматів родини Ігрункових, комбікорм для кенгуру, сухі корма для приматів.

Спеціалізовані сухі корма для різних груп приматів (листоїдних, фруктоїдних, приматів Нового Світу та ін.) були нововведенням у раціон. Наш зоопарк отримав їх від європейських зоологічних парків як гуманітарну допомогу.

Умови утримання, будівництво та ремонт.

Окрім поточних дрібних ремонтних робіт шиберів, дверей, елементів декорації та інвентарю й щорічної підготовки працівниками приміщень до зимівлі (фарбування, побілка, генеральні прибирання, миття стін) відбулися деякі зміни.

Для покращення умов утримання, групу саймірі було переселено у закритий вольєр на верхньому поверсі будинку носух (до цього там утримувалась пара лемурів варі). Поруч був побудований літній вигул з трав'янистим покривом і кущами. Він був оздоблений достатньою кількістю декоративних елементів для пересування та активного руху тварин (полички, драбинки, підвісні дерев'яні конструкції, мотузки). Для пари лемурів варі натомість побудовано вольєр з канільованої сітки, сполучений з зимовим приміщенням на мансардному поверсі будинку для тварин експозиції «Патагонія».

Поруч з'явилися ще декілька подібних літніх вольєрів, де в теплу пору утримувалась група гібонів білоруких та капуцинів бурих. Вольєри будувались в екстреному порядку на кошти благодійної допомоги, оскільки ці тварини, евакуйовані з зони бойових дій, потребували прихистку.

Спроековано та розпочато будівництво будинку і прилеглого вуличного вигулу для групи зелених мартішок. Збільшення площі зимового приміщення та побудова літнього було у першочергових планах покращення умов утримання цього виду, бо мартішки влітку займають частину вольєру червоноголових мангобеїв. На даний час побудовано дерев'яний будинок, який складається з двох окремих приміщень, встановлені двері та великі оглядові та дахові вікна. У майбутньому тут є можливість утримувати дві групи тварин, експозиція яких буде доступна для відвідувачів і взимку за рахунок оглядових вікон.

У зв'язку з складною ситуацією в енергетичній сфері в країні (а саме, перебої у електропостачанні), яка виникла наприкінці осені, керівництвом зоопарку і відділу був розроблений план переселення теплолюбних тварин у приміщення, де опалення здійснюється за допомогою твердопаливних котлів. Одним з таких є будинок для тварин експозиції «Патагонія». На першому поверсі у декількох приміщеннях побудовано вольєри з сітки та дерев'яних конструкцій. Туди на холодний період були переселені тварини відділу, які раніше обігрівались електроприладами. Це кенгуру рудий, група капуцинів бурих, мартішок зелених та лемурів варі. Молодий самець чорного мангобея переселений на зимовий період у вольєр на другому поверсі цієї будівлі разом з самкою зеленої мартішки, яку витіснили з групи. Група сурікат переведена у вольєр експозиції «Нічний світ» в Екзотаріумі. Для утримання тамаринів, в експозиційних вольєрах екзотаріума, повністю оновлена внутрішня електромережа, встановлені запобіжні автомати.

У всіх приміщеннях ведеться моніторинг температурного режиму та рівня вологості, а також санітарного стану.

Ветеринарна робота.

Ветеринарна робота здійснювалася у таких напрямках:

1. Профілактичні заходи.

Для цього проводилася профілактична дезінфекція будиночків, кліток, вигульних майданчиків, кормушок, поїлок, інвентарю. Використовувалися такі препарати, як «Кристал 900», «Віросан». Для дезінсекції використовували липкі стрічки від мух і тарганів; для дератизації користувалися родентицидами «Щуряча смерть», «Капкан».

2. Лікувально-діагностичні заходи.

Дегельмінтизацію проводили щоквартально та по мірі необхідності препаратами «Панакур», «Бровальзен», «Бровадазол». Але навесні довелось проводити тривалий курс лікування гельмінтної інвазії у приматів родини Ігрункових. Стався випадок їх масового зараження від евакуйованих тварин, які тимчасово перебували у відділі, а до поступлення утримувались у не досить сприятливих умовах (тісні клітки). Після дегельмінтизації відбирали проби калу для копрологічного дослідження. Нажаль, внаслідок цього захворювання було декілька летальних випадків: 3 мармозетки карликові і самка імператорського тамарина (з евакуйованих). Від очних гельмінтів у дрібних приматів застосовували очну мазь з бровермектином.

Протягом року в відділі приматів реєструвалися захворювання опорно-рухового апарату, серцево-судинної системи, гельмінтна інвазія, пошкодження цілісності шкірного покриву. Лікувальна допомога надавалася по мірі необхідності та згідно протоколів лікування.

Для підвищення резистентності організму до захворювань, в період підготовки до розмноження, вагітності, лактації та для профілактики авітамінозів тваринам давали вітамінно-мінеральні добавки (фолієва кислота, кайод, біокальцій фосфат, дріжджі кормові, кальцій броверс, вітамін С).

Відомості про загиблих тварин.

№	Вид тварини	Стать	Причина падежу	Кількість
1.	Мангобей чорний*	0.1	Геморагічний інсульт	1
2.	Кенгуру рудий	1.0	Черевна водянка	1
3.	Тамарин імператорський*	0.1	Гельмінтна інвазія; інтоксикація організму гельмінтними токсинами	1
4.	Мармозетка карликова	1.2	Гельмінтна інвазія; інтоксикація організму гельмінтними токсинами	3

№	Вид тварини	Стать	Причина падежу	Кількість
5.	Даман капський	1.0	Катаральний гастрит	1
6.	Кенгуру рудий	1.0	Тромбоз аорти	1
7.	Саймірі звичайний	1.0	Кіста нирки	1

* Тварини, що були тимчасово евакуйовані із Зоопарку 12 місяців.

Наукова робота.

Основні напрямки, за якими проводилася наукова робота у відділі приматів, це - вибір шляхів для покращення психічного та фізичного благополуччя тварин, оптимізація умов утримання та розробка методик для тренінгу тварин.

Тема 1: «Утримання та розведення в умовах неволі лемурів котячих (*Lemur catta*).»

Хід роботи: Продовжена робота з групою лемурів котячих (*Lemur catta*) - ведуться необхідні спостереження, записи в зоотехнічний журнал. Триває систематизація та аналіз результатів спостережень за зміною поведінки тварин в групі в різні періоди року, триває робота по корегуванню дієти.

Тема 2: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі».

Хід роботи: Триває збір та аналіз публікацій по даній темі, проведення спостережень за тваринами, виявлення відхилень в поведінці, розроблення та впровадження методів збагачення середовища, накопичення та аналіз результатів спостережень, підготовка фото та відеоматеріалів.

Тема 3: «Утримання в умовах неволі приматів Нового світу родини Ігрункових (*Callitrichidae*). Технології годівлі, кліматичні режими.»

Хід роботи: Триває спостереження за поведінкою, станом тварин в умовах зоопарку, проводиться аналіз. Продовжується збір матеріалів по утриманню різних видів родини в інших зоологічних колекціях та аналіз спеціальної літератури, публікацій.

Тема 4: «Тренінг тварин в зоопарку. Мета, принципи та методи тренінгу.»

Хід роботи: Пошук матеріалів по тренінгу тварин в зоопарках, проведення консультацій з колегами, розширення задач для проведення сеансів тренінгу з тваринами.

Збагачення середовища мешкання.

Не припиняється робота по збагаченню середовища для запобігання станів дискомфорту та виникнення стереотипної поведінки у тварин. Розроблений порядок проведення заходів наведений у таблиці.

Використовувались такі методи, як нестандартна подача корму, внесення гілок з листям і плодами, килимків гідропонної зелені, їстівних пахучих рослин чи предметів до вольєру, зміна розташування годівниць і напувалок, розкладання у непомітних чи важкодоступних місцях корму і ласощів. Мангобеям, лемурам, павіанам влітку, а японським макакам цілорічно, регулярно даються гілки різних порід дерев, які закріплюються або підвішуються на висоті. Це стимулює у тварин прояви природнього пошуку і добування корму.

Не менш важливим методом є забезпечення рухливої активності тварин. Декорації у новому вольєрі саймірі розроблено і змонтовано так, щоб заохотити тварин більше рухатись. Пересування по мотузкових драбинках і власне мотузках, підвісних конструкціях з гілок, які виконують функцію гойдалок, примушує тварин балансувати і задіяти для руху більшу кількість м'язів, що позитивно впливає на фізичний стан.

Вуличні вольєри мангобеїв червоноголових, мартишок зелених та мангобея чорного були облаштовані товстими канатами, які тварини із задоволенням використовують для активного руху та ігор.

Ведуться спостереження за реакцією тварин на різні види збагачення, робляться відповідні записи, на основі яких вносяться корекції у графік.

Графік проведення робіт по збагаченню середовища.

Вид тварин	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
Лемури	Гілки або кормові віники	Парфум		Пряні трави	Гідро-понна зелень	Гілки або кормові віники	
Тамарини, ігрунки, мармозетки	Живий корм (зофобас)	Парфум/ Пряні трави	Живий корм зофобас		Живий корм зофобас	Камідь на гілки	
Сурікати	Живі таргани у ємність з кульками	Кормові тварини розкласти по вольєру	Живі таргани у ємність з кульками		Живі таргани у ємність з кульками		Пряні трави
Саймірі	Живий корм (зофобас)		Живий корм зофобас		Живий корм зофобас	Пряні трави	
Бронено-сець	Зофобас у пластик. кульці з отворами		Зофобас у пластик кульці з отворами	Пряні трави	Зофобас у пластик. кульці з отворами		Сіно або структурна тирса

Мартишки	Горіхи/зернята сховати у вольєрі	Гілки або кормові віники		Пісок із зернята-ми чи горіхами	Пряні трави сховати у вольєрі	Гідропонна зелень	коробка з сіном і листям +зернята/горіхи
Капуцини	Горіхи/зернята сховати у вольєрі	Гілки або кормові віники		Пісок із зернята-ми чи горіхами	Гідропонна зелень		коробка з сіном і листям +зернята/горіхи
Мангобеї		Гілки або кормові віники		Пісок із зернята-ми чи горіхами	Гідропонна зелень		коробка з сіном і листям +зернята/горіхи
Макаки японські	Горіхи/зернята сховати у вольєрі	Гілки або кормові віники		Пісок із зернята-ми чи горіхами	Гідропонна зелень	Гілки або кормові віники	коробка з сіном і листям +зернята/горіхи
Павіани	Горіхи/зернята сховати у вольєрі	Гілки або кормові віники		Пісок із зернята-ми чи горіхами	Гідропонна зелень		коробка з сіном і листям +зернята/горіхи
Кенгуру		Гілки або кормові віники		Гілки або кормові віники	Гідропонна зелень	Переставити годівниці	

Тренінг тварин.

Тренінг, спрямований на привчання тварин заходити у вольєр чи переходити між частинами вольєру, у перегонні чи транспортні клітки, проводився з мангобеями, гібонами, капуцинами, зеленими мартишками, японськими макаками, павіанами, лемурами. Для заохочення використовувалось позитивне підкріплення у вигляді ласощів (сухофрукти, горіхи) і похвала. Умовними знаками слугували таргет, звукові сигнали (звук дзвоника чи клікера) або певні слова, які вимовлялися з відповідною інтонацією.

Позитивного результату вдалось досягти з мангобеями, мартишками, капуцинами, лемурами. У решти тварин навички ще не набули стабільного характеру, оскільки в чисельних групах проведення тренінгу часто ускладнюється переселенням тварин, змінами у складі групи, ієрархічних відносинах, конфліктами між особинами. Але працівники відділу наполегливо продовжують роботу, встановлюючи довірливі відносини з тваринами.

Відділ копитних тварин

Верстляр Алла

Стан колекції тварин.

Зав. відділу копитних тварин

Станом на 01.01.2022 року у відділі утримувалося 15 видів (81 екземпляр) тварин.

Станом на 31.12.2022 року – 15 видів (72 екземпляри).

Систематичний список тварин Відділу копитних на 31.12.2022 року.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд НЕПАРНОКОПИТНІ (PERISSODACTYLA)			
Родина Коневі (Equidae)			
1.	Осел домашній	<i>Equus asinus dom.</i>	0/2
2.	Зебра Чапмана	<i>Equus burchelli chapmani</i>	2/0
3.	Кінь Пржевальського	<i>Equus przewalskii</i>	1/1
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Свинячі (Suidae)			
4.	Свиня в'єтнамська звислочерева	<i>Sus scrofa</i>	2/9
Родина Верблюдові (Camelidae)			
5.	Верблюд двогорбий	<i>Camelus bactrianus dom.</i>	0/2
6.	Гуанако	<i>Lama guanicoe</i>	1/0
Родина Оленеві (Cervidae)			
7.	Олень благородний	<i>Cervus elaphus</i>	2/3
Родина Порожнистоногі (Bovidae)			
8.	Ньяла	<i>Tragelaphus angasii</i>	0/1
9.	Як домашній	<i>Bos mutus var.dom</i>	3/3
10.	Зебу	<i>Bos taurus indicus</i>	0/1
11.	Ватусі	<i>Bos taurus macroceros</i>	1/4
12.	Худоба шотландська	<i>Bos taurus taurus</i>	1/4
13.	Гну білохвостий	<i>Connochaetes gnou</i>	1/3
14.	Баран гривистий	<i>Ammotragus lervia</i>	2/7
15.	Вівця камерунська	<i>Ovis aries aries cameroon</i>	9/7

За звітний період стан колекції значних змін не зазнав.

Розмноження

Протягом звітного року у відділі копитних тварин було отримано приплід від 8 видів тварин.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2022 році.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд НЕПАРНОКОПИТНІ (PERISSODACTYLA)			
Родина Коневі (Equidae)			
1.	Кінь Пржевальського	<i>Equus przewalskii</i>	1/0 (не вижило)
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Свинячі (Suidae)			
2.	Свиня в'єтнамська звислочерева	<i>Sus scrofa</i>	11/12 (не вижило 5)
Родина Оленеві (Cervidae)			
3.	Олень благородний	<i>Cervus elaphus</i>	1/1
Родина Порожнистоногі (Bovidae)			
4.	Як домашній	<i>Bos mutus var.dom</i>	0/2 (не вижило 1)
5.	Худоба шотландська	<i>Bos taurus taurus</i>	1/1
6.	Гну білохвостий	<i>Connochaetes gnou</i>	0/1
7.	Баран гривистий	<i>Ammotragus lervia</i>	0/2 (не вижило 1)
8.	Вівця камерунська	<i>Ovis aries aries cameroon</i>	6/6 (не вижило 2)

Тварини більшості видів, що утримуються у відділі, знаходяться у репродуктивному віці. Це укомплектовані пари чи групи тварин, здатні до розмноження. Нажаль, залишається не вирішеною проблема комплектації окремих видів тварин, які досягли репродуктивного віку, для прикладу: не вдалося знайти самок зебри Чапмана (*Equus quagga chapmani*), самця антилопи ньяла (*Tragelaphus angasii*). В зв'язку з загибеллю самця верблюда двогорбого (*Camelus bactrianus*), виникла проблема комплектації групи двогорбих верблюдів, так як лишилося дві самки.

Годівля тварин.

Здоров'я тварин, їх зовнішній вигляд, здатність розмножуватися в неволі - всі ці фактори тісно пов'язані з правильним та збалансованим годуванням тварин. Тому раціони необхідно розраховувати таким чином, щоб забезпечити життєві потреби тварин в енергії та поживних речовинах.

Годівля тварин у відділі здійснювалася згідно раціонів, що складаються кожного місяця, на кожний вид тварин індивідуально. При розробці раціонів враховувалися наступні фактори: сезон року (весняно-літній, осінньо-зимовий), надходження кормів на склад, біологічні особливості виду, фізичний стан тварин, вік, смакові переваги.

Годівля тварин у 2022 році була задовільною. Всі основні корма, зокрема: зерно мелене (у вигляді гранул), овес, сіно, зелена маса, овочі, кормові віники, тварини отримували в повному обсязі. Гілковим кормом

тварини були забезпечені. В літній період спостерігалися перебої з постачанням зеленої маси. Співробітники відділу постійно спостерігали за станом тварин, турбувалися про зниження рівня конкуренції під час годування, що виникає при груповому або парному утриманні тварин. Протягом року тварини мають вільний доступ до солі та питної води.

Умови утримання.

Протягом 2022 року велика увага приділялася покращенню умов утримання тварин. В зимових приміщенні, де знаходяться зебри Чапмана (*Equus quagga chapmani*), осел домашній (*Equus asinus*), зебу (*Bos taurus indicus*), ватусі (*Bos taurus macroceros*), демонтували стару та постелили нову дерев'яну підлогу.

В літньому вольєрі яків (*Bos mutus var. dom*) збудували годівницю на сіно з дерев'яних колод, яка є зручною для великої рогатої худоби, її не так просто зрушити з місця чи перевернути. Такі годівниці розташовані у більшості вольєрів.

У вольєрі шотландської худоби (*Bos taurus taurus*) побудували накриття – металеву конструкцію, закриту з двох сторін обабочом та змонтованою підлогою. Дане накриття дозволяє літом захиститись від пекучого сонця, в холодну пору року – від дощу, вітру, снігу. У вольєрі, де знаходяться вівці камерунські (*Ovis aries aries*), зробили дерев'яне накриття та підлогу, розмістили дерев'яну годівницю для сіна.

На протязі звітного року у всіх зимових приміщеннях та вольєрах виконувалися дрібні ремонтні, малярні роботи.

Утримання в неволі ніколи не замінить перебування тварин в звичному для них, природному середовищі, але ми намагаємося зробити життя тварин комфортним та забезпеченим усім необхідним. Є ряд недоліків, які потрібно усунути в наступному році. Зокрема, по можливості, побудувати нові приміщення для африканських корів ватусі (*Bos taurus macroceros*), антилоп гну (*Connochates gnou*), так як їх кількість збільшилася за рахунок новонароджених.

Ветеринарна робота. Падіж.

Згідно плану протиєпізоотичних заходів тварини даного відділу були щеплені проти сибірки.

За підзвітний період за вимогою проводили дезінфекцію, дератизацію.

Дегельмінтизацію в даному відділі здійснювали, як профілактичну, так і лікувальну, використовуючи бровальзен, флubenол, бровадазол гранулят, гельмісан.

Протягом року були відібрані проби крові в овець для серологічного дослідження на бруцельоз.

Для поповнення організму вітамінами, мікроелементами та амінокислотами до основного раціону вводили мя'сокісткове борошно,

тетравіт, риба'чий жир, селен, урсовіт, нутрі хондро хорсе, біокальційфосфат, кормові дріжджі, кормову сірку, сіль-лизунець з вітамінами та мікроелементами.

Протягом року, по мірі необхідності проводили імобілізацію тварин. Причини проведення вказані в таблиці.

Імобілізація тварин.

№	Вид тварини	Кількість	Причина проведення імобілізації
1.	Ватусі	0.1	З метою проведення санації постравматичної гематоми від лімфодекстракту і фібрину. Взяття фібрину та стінки капсули для гістологічного дослідження.
2.	Баран гривистий	2.0	Розчистка та обрізання ратиць
3.	Антилопа Ньяла	0.1	Санація ушкодженої кінцівки. Накладання фіксуєуючої пов'язки
4.	Кінь Пржевальського	0.1	Розчистка та обрізання копит
5.	Антилопа Ньяла	0.1	Ампутація кінцівки
6.	Баран гривистий	1.1	Переведення у транспортні клітки
7.	Ватусі	0.1	Ампутація рога внаслідок його травмування
8.	Баран гривистий	1.0	Розчистка та обрізання ратиць
9.	Баран гривистий	0.1	Розчистка та обрізання ратиць
10.	Кінь Пржевальського	0.1	Розчистка та обрізання копит
11.	Зебу	0.1	Розчистка та обрізання ратиць
	Всього	13 ос.	

На жаль, бувають випадки, коли ми вимушені проводити вибраковку тварин, в зв'язку з недоцільністю та неефективністю лікувальних заходів. Найчастіше це різного роду травмування, які несумісні з життям тварин.

Вибраковка тварин.

№	Вид тварини	Вік	Стать	Причина падежу	Кількість
1.	Вівця камерунська	-	2.2	Недоцільне лікування внаслідок нанесення травм іншими тваринами	4
2.	Гну білохвостий	2 р.	1.0	Недоцільне лікування внаслідок нанесення травм іншими тваринами	1

Відомості по загиблих тварин.

№	Вид тварини	Вік	Стать	Причина падежу	Кількість
1.	Антилопа Ньяла	8 р.	0.1	Гнійно-фібриозна пневмонія	1
2.	Антилопа Ньяла	5 р.	0.1	Сепсис	1
3.	Верблюд двогорбий	9 р.	1.0	Перитоніт	1

За звітний період спостерігалася смертність серед молодняка тварин таких як: свиня в'єтнамська (*Sus scrofa domesticus*), вівця камерунська (*Ovis aries aries*), баран гривистий (*Ammotragus lervia*), кінь Пржевальського (*Equus przewalskii*). Смертність спостерігалася серед дорослих тварин через хворобу, серед яких самець верблюда двогорбого (*Camelus bactrianus*), самка антилопи Ньяла (*Tragelaphus angasii*). Через травми, несумісні з життям загинули: молода самка яка домашнього (*Bos mutus var.dom*), молодий самець антилопи гну (*Connochates gnou*).

Наукова робота.

Тема 1: «Тренінг тварин в зоопарку. Мета, принципи та методи тренінгу.»
Хід роботи: У 2022 році була продовжена робота з тренінгу тварин. Продовжили роботу з групою верблюдів двогорбих (*Camelus bactrianus*), зеброю Чапмана (*Equus quagga chapmani*), антилопою Ньяла (*Tragelaphus angasii*). Ознайомлення та опрацювання матеріалів, проведення консультацій з спеціалістами інших зоопарків, які займаються тренінгом з тваринами, вибір методики проведення тренінгу та форм підкріплень.

Тема 2: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі».

Хід роботи: Триває збір та аналіз відхилень в поведінці тварин, розроблення та впровадження методів збагачення середовища, накопичення та аналіз результатів спостережень. Проводилася робота по збагаченню середовища мешкання тварин, комплекс заходів, спрямованих на забезпечення можливості реалізації природної поведінки тварин.

Збагачення середовища мешкання.

Головним завданням всіх зоопарків, і наш зоопарк є не виключенням, є створення комфортних та максимально наближених до природних умов існування тварин.

Щоб уникнути проявів стереотипної поведінки у тварин, а також з метою урізноманітнення їхнього середовища існування, ми вигадуємо багато цікавих способів.

Збагачення середовища є необхідною складовою частиною щоденного догляду за тваринами та здійснюється працівниками відділу під час прибирання у вольєрах та годівлі тварин. Найчастіше використовується:

- Кормове збагачення – подача кормів таким чином, щоб стимулювати природну поведінку здобування їжі (риття, об'їдання гілок, зривання плодів). Ми практикуємо розвішування кормових віників, розкладання зеленої маси чи сіна не лише в годівниці, але і по площі вольєрів.

- Предметне збагачення – використання різноманітних, безпечних для тварин предметів, що позитивно впливають на органи чуттів та стимулюють рухову активність. Розміщено чесалки у вольєрах худоби шотландської (*Bos taurus taurus*), яків домашніх (*Bos mutus var.dom*), підвісили колоди у вольєрі корів ватусі (*Bos taurus macroceros*), які вони полюбляють штовхати та бити.

- Сенсорні - спрямовані на те, щоб тварини досліджували все за допомогою рецепторів нюху, смаку, дотику. Як приклад: чухання щіткою чи рукою полюбає худоба шотландська (*Bos taurus taurus*) та зебра Чапмана (*tragelaphus angasii*), пісок у вольєрі – тварини качаються, обсипаються, принюхуються. Контакт з іншими тваринами – змішана експозиція, утримання декількох видів тварин на одній території.

Плануємо створити графік щоденного проведення збагачення середовища та ще більше урізноманітнити його.

Тренінг тварин.

Мета тренінгу в зоопарку зробити існування тварин більш комфортним, знизити вплив шкідливих наслідків стресів, що виникають в неволі, з метою встановлення довірливих стосунків між робітником і твариною. Тренінг значно полегшує процес догляду за твариною.

У 2022 році продовжували знайомити тварин з таргетом – дерев'яна палиця, на кінці якої розміщена яскрава пластмасова кулька. Його застосування полягає в тому, щоб навчити тварину торкатися носом до кульки – цілі, закріплюючи цю дію пригощанням. Це дає змогу не тільки налагодити контакт з кіпером, а й провести ветеринарний огляд чи маніпуляції.

Позитивно на таргет реагували верблюди двогорбі (*Camelus bactrianus*), особливо на контакт йде молода самка, яка слідує за таргетом по вольєру, заходить в перегонну клітку, отримуючи заохочення (сухарики).

Проводився тренінг з антилопою Ньяла (*Tragelaphus angasii*), де застосовувався дзвіночок, на звук якого тварина реагувала, підходила, давала себе почухати, рухалася по вольєру за таргетом, в якості позитивного підкріплення брала з рук цукор, родзинки, зелені листочки. Таким чином ми зможемо переводити тварин з одного приміщення в інше, відповідний тренінг допомагає в попередженні стресів у тварин.

Плануємо в подальшому розвивати навики тварин, використовуючи різні можливі способи впливу на них, оскільки видно позитивні результати.

Відділ віварію та домашніх тварин

Лесик Катерина

Стан колекції. Зав.відділу віварію та домашніх тварин
Комплектація колекції.

Систематичний список тварин Відділу «Віварій та домашні тварини»
на 31.12.2022 року.

Клас ПТАХИ (AVES)			
Ряд КУРОПОДІБНІ (GALLIFORMES)			
Родина Фазанові (Phasianidae)			
1.	Курка Малайзійська серама	<i>Gallus gallus domestic serama</i>	1/2
2.	Бентамка японська (Шабо)	<i>Gallus gallus domestic japanese bantam</i>	4/4
3.	Курка Араукана	<i>Gallus gallus domestic araucana</i>	0/1
4.	Курка Сібрайт	<i>Gallus gallus domestic sebright</i>	1/2
5.	Курка бігова шамо	<i>Gallus gallus domestic shamo</i>	3/2
Ряд ГОЛУБОПОДІБНІ (COLUMBIFORMES)			
Родина Голубині (Columbidae)			
6.	Голуб павичевий	<i>Columba livia</i>	28
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ЗАЙЦЕПОДІБНІ (LAGOMORPHA)			
Родина Зайцеві (Leporidae)			
7.	Кріль домашній	<i>Oryctolagus cuniculus domesticus</i>	22
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Хом'якові (Cricetidae)			
8.	Хом'як джунгарський	<i>Phodopus sungorus</i>	19
Родина Мишові (Muridae)			
9.	Миша лабораторна	<i>Mus musculus</i>	80
10.	Щур лабораторний	<i>Rattus norvegicus domestica</i>	905
11.	Піщанка звичайна	<i>Gerbillus gerbillus</i>	13
Родина Свинкові (Caviidae)			
12.	Кавія свійська	<i>Cavia porcellus</i>	15
Родина Шиншилові (Chinchillidae)			
13.	Шиншила	<i>Chinchilla laniger var.dom</i>	3/1
Родина Восьмизубові (Octodontidae)			
14.	Дегу	<i>Octodon degus</i>	57
Ряд НЕПАРНОКОПИТНІ (PERISSODACTYLA)			
Родина Коневі (Equidae)			
15.	Кінь домашній	<i>Equus caballus</i>	1/1
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Порожнистоногі (Bovidae)			

16.	Коза валійська чорношия	<i>Capra hircus hircus</i>	2/3
17.	Коза карликова нігерійська	<i>Capra hircus hircus</i>	10/18
18.	Коза домашня	<i>Capra hircus hircus</i>	0/4
19.	Вівця чотирирогога Якоба	<i>Ovis aries jacobus</i>	2/5
20.	Вівця карликова	<i>Ovis aries aries ouessant</i>	4/4
21.	Вівця домашня	<i>Ovis aries aries</i>	1/14

За поточний рік наша колекція поповнилася такими тваринами:

- Кріль декоративний (*Oryctolagus*) - 8/2
- Шиншила (*Chinchilla laniger var.dom*) - 2|1
- Свинка морська (*Cavia porcellus*) – 2|2
- Щур лабораторний (*Rattus norvegicus domestica*) – 2|6
- Бернський зенненхунд (Bernese Sennenhund) – 0|2

Ці тварини поступили від фізичних осіб, тому після огляду та карантинування їх можна буде побачити на експозиції «Бабусине подвір'я».

Для оновлення поголів'я з інших зоопарків були отримані такі види гризунів:

- Миша лабораторна (*Mus musculus*) - 1|4 (як виявилось проблеми з наявністю мишей лабораторних виникли в останній час не лише в нашому зоопарку, така ситуація по багатьох зоопарках України);
- Піщанки (*Gerbillinae*) - 2/3 з Одеського зоопарку;
- Дегу (*Octodon degus*) - 1|0 з Київського зоопарку.

В зв'язку із тим, що восени ми втратили майже всіх своїх курей породи корніш (*Cornish*), в 2022 році займалися поповненням колекції декоративних курей. В експозиції «Бабусине подвір'я» з'явилися такі нові цікаві породи:

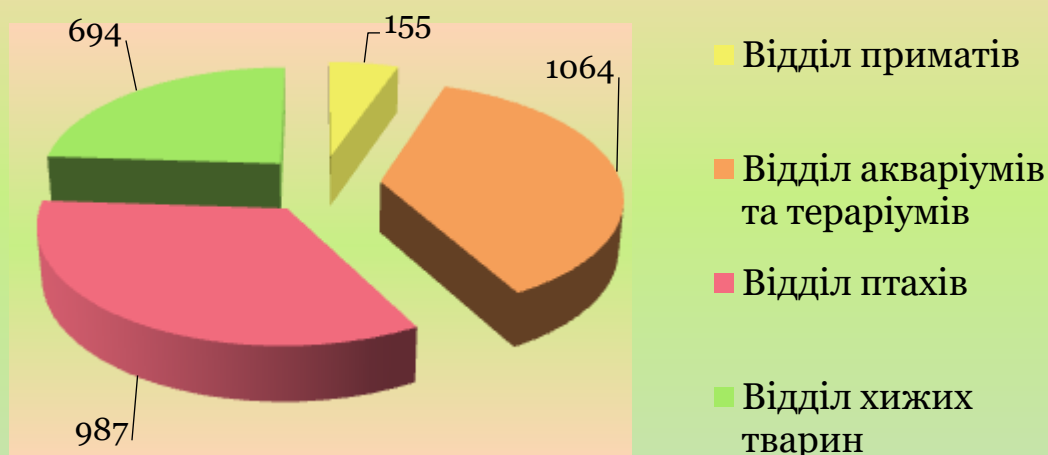
- Кеклик (*Alectoris graeca*) - 3/2
- Бентамка японська шабо (*Gallus gallus domestic japanese bantam*) - 4/4
- Малазійська серама (*Gallus gallus domestic serama*) - 3/3
- Сібрайт (*Gallus gallus domestic sebringt*) - 1/2.

Так як важливою функцією, яку виконує відділ, є розведення та вирощування лабораторних тварин, протягом року було вирощено 3167 особин щурів лабораторних, 128 особин мишей лабораторних, 6 особин кролів та 21 особина морських свинок.

Оскільки кількість маточного поголів'я мишей лабораторних значно зменшилась - протягом року згодовували лише для відділу птахів у кількості 50 шт. Кількість згодованих тварин по кожному відділі наведено нижче в діаграмі.

Для розведення мишей лабораторних ми отримали додаткові, більш пристосовані для цього клітки, тому надіємось, що у наступному році кількість поголів'я мишей збільшиться.

Використання шурів лабораторних для годівлі тварин по відділах зоопарку, шт.

Розмноження.

Клас ПТАХИ (AVES)			
Ряд КУРОПОДІБНІ (GALLIFORMES)			
1.	Курка бігова шамо	<i>Gallus gallus domestic shamo</i>	6 (не вижило 6)
Ряд ГОЛУБОПОДІБНІ (COLUMBIFORMES)			
Родина Голубині (Columbidae)			
2.	Голуб павичевий	<i>Columba livia</i>	13 (не вижило 2)
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ЗАЙЦЕПОДІБНІ (LAGOMORPHA)			
Родина Зайцеві (Leporidae)			
3.	Кріль домашній	<i>Oryctolagus cuniculus domesticus</i>	6
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Хом'якові (Cricetidae)			
4.	Хом'як джунгарський	<i>Phodopus sungorus</i>	10
Родина Мишові (Muridae)			
5.	Миша лабораторна	<i>Mus musculus</i>	128
6.	Щур лабораторний	<i>Rattus norvegicus domestica</i>	3167
7.	Піщанка звичайна	<i>Gerbillus gerbillus</i>	8
Родина Свинкові (Caviidae)			
8.	Кавія свійська	<i>Cavia porcellus</i>	21
Родина Шиншилові (Chinchillidae)			
9.	Шиншила	<i>Chinchilla laniger var.dom</i>	3 (не вижило 3)
Родина Восьмизубові (Octodontidae)			
10.	Дегу	<i>Octodon degus</i>	16 (не вижило 2)

Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Порожнистоногі (Bovidae)			
11.	Коза валлійська чорношия	<i>Capra hircus hircus</i>	0/2 (не вижило 0/1)
12.	Коза карликова нігерійська	<i>Capra hircus hircus</i>	12/16 (не вижило 4/5)
13.	Коза домашня	<i>Capra hircus hircus</i>	1/0 (не вижило 1/0)
14.	Вівця чотирирога Якоба	<i>Ovis aries jacobus</i>	0/2
15.	Вівця карликова	<i>Ovis aries aries ouessant</i>	0/2
16.	Вівця домашня	<i>Ovis aries aries</i>	6/5 (не вижило 0/1)

Годівля тварин.

Протягом року всі тварини відділу були в повній мірі забезпечені необхідними кормами, згідно раціонів годівлі. Крім того, додатковим джерелом мікро- та макро- елементів стало згодовування суміші сушених трав, кормових віників та хвої, гідропонної зелені.

Раціон мишей лабораторних ще більше урізноманітнили кормами тваринного походження (сир, риба, варене м'ясо). Крім того, з появою нових кліток ми маємо можливість ставити напувалки з водою.

Умови утримання.

З метою створення комфортних умов утримання та благополуччя тварин робітниками відділу були проведені наступні роботи:

1. Покладена підлога у будинку валлійських кіз, що дало змогу по-перше, зберегти сухість підстилки, а по-друге - полегшило прибирання у тварин.
2. Завезена та розкидана щепи у вольєрах домашніх та карликових овець. Це послужило не тільки як збагачення середовища для тварин, але значно покращило загальний вигляд вольєрів та запобігає накопиченню вологи і утворенню грязюки.
3. По мірі необхідності проводили дезінфекцію приміщень та кліток для розведення лабораторних тварин.
4. Працівниками будівельної бригади було проведено реконструкцію вольєру коней та домашніх овець (заміна колодок), а також ремонт вхідної хвіртки у вольєр валлійських кіз.
5. Для самця чотирирогих овець у вуличному вольєрі була зроблена окрема загорожа, яка використовується тоді, коли потрібно прибрати вольєр, адже ця тварина проявляє підвищену агресивність. Її також в подальшому можна буде використовувати для відокремлення самок з молодняком.

Також велася робота з благоустрою прилеглої території. Оформлення клумб, нові насадження, неодноразово полагоджений тин на «Бабусиному подвір'ї», створення автентичних фотозон та нових декорацій. Встановлення на контактному дворіку пізнавальних інтерактивних забавок для дітей.

Ветеринарна робота.

Згідно плану протиєпізоотичних заходів, двічі на рік проводили щеплення курей, голубів проти хвороби Ньюкасла. Вівці, кози - щеплення проти сибірки.

Проводили забір проб крові (кури, вівці, кози, коні) для серологічного дослідження на орнітоз, грип, хворобу Ньюкасла, бруцельоз, сап.

Протягом звітного періоду тварини даного відділу підлягали обробкам проти ектопаразитів інсектоакарацидною пудрою, краплями, буютоксом, а також березовим дьогтем.

Дезінсекція проводилась у весняно-літній період у приміщенні віварію, використовуючи липку стрічку для мух.

Дератизація у приміщеннях та вольєрах здійснювалась по мірі необхідності.

Проводилась дезінфекція приміщень, вольєрів, кліток, годівниць, напувалок, інвентарю.

Дегельмінтизацію проводили як лікувальну, так і профілактичну. Використовували такі препарати: роленол, дектомакс, бровальзен, гелмісан.

Для поповнення організму необхідними мінералами, вітамінами, амінокислотами до основного раціону вводили кормові дріжджі, біокальційфосфат, м'ясокісткове борошно, оліговіт, тетравіт, інтравіт, рибачий жир, кормову сірку, аскорбінову кислоту, сіль-лизунець з вітамінами та мікроелементами.

Для коней та овець, по необхідності, проводили розчистку та обрізання копит та ратиць.

Вибраковка тварин.

№	Вид тварини	Стать	Причина вибраковки
1.	Коза звичайна	0.2	Лікування не дасть необхідного ефекту
2.	Вівця звичайна	3.3	Паталогії в розвитку молодих тварин

Відомості про загиблих тварин.

№	Вид тварини	Причина падежу	Кількість
1.	Кури декоративні	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	8
2.	Гуска звичайна	Фізіологічна старість організму	1
3.	Гуска звичайна	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	1

Наукова робота.

Тема 1: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі».

Хід роботи: Триває збір та аналіз публікацій по даній темі, ведеться зошит спостереження за тваринами, складання графіків проведення збагачень середовища. Вибір оптимальних методів та засобів збагачення, аналіз реакції на них тварин, облік бюджету часу.

Збагачення середовища мешкання.

Як і попередні роки, ми продовжуємо проводити збагачення середовища для наших тварин. Для зручності використовуємо графік на тиждень. Щотижня графік проведення даних заходів змінюється.

Крім кормового збагачення, періодично для кіз створюємо різні конструкції, щоб вони мали змогу стрибати по них.

Графік збагачення середовища тварин відділу.

Вид тварин	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
Дата	15.08	16.08	17.08	18.08	19.08	20.08	21.08
Кози, вівці	Свіжі пеньки з корою	-	-	Розвісити кормові віники по вольєру	-	Гілко-вий корм	Конструкція з пластик. пляшками, наповненими смако-ликами
Шин-шили	Дерево для стесування зубів	-	Купалки з вулканічним піском	-	Гідропонна зелень	Колесо для бігу	-

Дегу	Гідропонна зелень	Колесо для бігу	-	Дерево для стесування зубів	Цілі овочі і фрукти нанизані на шнурок	-	Купалки з вулканічним піском
Кролі	Дерево для стесування зубів	Гідропон- на зелень	-	Гілки фруктових дерев	-	-	Розчісуван- ня щіткою
Кури, голу- би	Гідропонна зелень	-	Підвішені зелень чи овочі	-	Живі таргани	-	Ракушняк

Тренінг тварин.

Протягом року тренінг був проведений з такими тваринами:

- самець чотирирогих овець, з яким працюємо з таргетом для того, щоб тварина заходила в окрему загороджу без прямого контакту з кіпером. Це дає змогу повноцінно прибрати вольєр, зробити візуальний огляд тварин, а також вберегти робітників від травматизму.

- кози карликові: щоб закрити на ніч карликових кіз у будинку, кіпери, коли заходять у вольєр, дають тваринам звуковий сигнал (команду), за якою вони заходять у приміщення. У якості позитивного підкріплення використовуємо сіно.

Аналізуючи власні спостереження, робимо висновок, що проведення тренінгу дає позитивну динаміку, так як тварини стають більш контактними з кіперами, «розуміють», що від них хочуть працівники. Тому в подальшому плануємо розширювати заняття із іншими тваринами відділу.

Відділ хижих тварин

Дячук Олександр

Стан колекції.

Зав.відділу хижих тварин

Станом на 01.01.2022 р. колекція відділу становить – 13 видів (75 екземплярів).

Станом на 01.01.2023 р. колекція відділу становить – 13 видів (99 екземплярів).

**Систематичний список тварин Відділу хижаків
на 31.12.2022 року.**

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Дикобразові (Hystriidae)			
1.	Дикобраз індійський	<i>Hystrix indica</i>	6/0
Родина Нутрієві (Myocastoridae)			
2.	Нутрія	<i>Myocastor coypus</i>	30
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Собачі (Canidae)			
3.	Вовк сірий	<i>Canis lupus</i>	4/0
Родина Їнотові (Procyonidae)			
4.	Носуха	<i>Nasua nasua</i>	5/5
5.	Їнот-полоскун	<i>Procyon lotor</i>	7/12
Родина Куницеві (Mustelidae)			
6.	Тхір домашній (фретка)	<i>Mustela putorius furo</i>	9
Родина Котячі (Felidae)			
7.	Каракал	<i>Felis caracal</i>	1/1
8.	Пума	<i>Felis concolor</i>	1/1
9.	Рись європейська	<i>Felis lynx lynx</i>	1/1
10.	Сервал	<i>Felis serval</i>	1/2
11.	Лев африканський	<i>Panthera leo</i>	2/3
12.	Леопард далекосхідний	<i>Panthera pardus orientalis</i>	2/2
13.	Тигр амурський	<i>Panthera tigris altaica</i>	1/2

Видовий склад колекції протягом 2022 року не зазнав змін.

В зв'язку з військовими діями в Україні, були розглянуті всі звернення від зоологічних установ з проханнями про розміщення на нашій території евакуйованих тварин. 30 березня 2022 року поступили перші евакуйовані тварини - 20 особин їнотів-полоскунів (*Procyon lotor*) з Дніпропетровської області. В кінці травня Рівненський зоопарк дав прихисток групі (4 особини) дикобразів індійських (*Hystrix indica*) з Фельдман Екопарку. Тварин розмістили на території карантинної зони в двох великих клітках.

З Миколаївського зоопарку поступив молодий самець сервала (*Felis serval*), який, при досягненні статевої зрілості, замінить самця, якого ми втратили.

Розмноження.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2022 році.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Нутрієві (<i>Myocastoridae</i>)			
1.	Нутрія	<i>Myocastor coypus</i>	19
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Ёотові (<i>Procyonidae</i>)			
4.	Носуха	<i>Nasua nasua</i>	5 (не вижило 1)

Протягом року ведеться журнал естральних циклів самок родини котяті.

В зв'язку з тим, що у самки носух після місяця лактації пропало одне дитинча (причина не відома), прийняли рішення забрати потомство, що залишилося на штучне вигодовування. Для цього використовували молочну суміш «Royal canin. Baby dog».

Годівля тварин.

Годівлю тварин у відділі здійснювали згідно затверджених раціонів 1 раз на день. Для годівлі використовували м'ясо (яловичини, курятини, рідше – конини, м'ясо качки та кроля), субпродукти, яйця, рибу, морепродукти, овочі та фрукти, а для годівлі диких тварин додатково зерносуші, трав'яні гранули. Для годівлі ёотів додатково вводили сухий та вологий корм для собак.

Для великих котятчих та вовків м'ясо дається великим шматком на кістці. Для всіх інших – подрібнене, відповідно до розмірів тварин і їх харчування в природному середовищі. Субпродукти (печінка, серце яловичі та курячі) даються 1 раз на тиждень.

Для урізноманітнення харчування, тварини 1 раз на тиждень отримують живі корми (кролі, свинки морські, щурі лабораторні).

Умови утримання.

На протязі року у вольєрах та приміщеннях проводились дрібні поточні ремонтні роботи, заміна декоративних елементів.

У зв'язку із надходженням значної кількості ёотів була створена експозиція під назвою «Форт ёотів», яка включає в себе два оглядові вольєри з даним видом тварин. Вольєри для ёотів відкритого типу, тому по периметру була змонтована електроогорожа. У вольєрах є невеликі та неглибокі штучні водойми, місця для відпочинку, маленькі дерев'яні будиночки, декоративні елементи для лазіння тварин на висоті.

Для зручності відвідувачів вмонтовані оглядові вікна, зроблена зона відпочинку та встановлені інформаційні стенди.

Ветеринарна робота.

Ветеринарна робота проводилася згідно плану профілактично-ветеринарних заходів. З метою недопущення появи інфекційних та інвазійних захворювань тварин, протягом року щоквартально здійснювалася профілактична дезінфекція, дератизація та дезінсекція. Для дезінфекції використовували препарати Віросан, Кристал 900. Дератизацію проводили родентицидами Щуряча смерть, Капкан. Для дезінсекції застосовували липкі стрічки від мух.

Новоприбулі тварини знаходилися на карантині протягом 30 днів. Протягом цього періоду велись спостереження за змінами в поведінці тварин, їх фізичним станом, адаптацією до нових умов утримання та харчування.

Проводили профілактичні щеплення єнотам від сказу вакциною «Біокан Р», а молодняку носух комплексною вакциною «Біокан».

Щоквартально проводилася дегельмінтизація всіх тварин даного відділу препаратами Панакур, Бровадазол, Бровальзен. Носух у літній період обробляли препаратом Інсектозол від ектопаразитів.

Періодично до корму додавали вітаміно-мінеральні добавки: дріжджі кормові, м'ясокісткове борошно, біокальційфосфат, аскорбінова кислота, сірка, біовіт. Єнотам давали вітаміни Браво.

Найчастіше зустрічалися захворювання серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту, сечовидільної системи.

Відомості про загиблих тварин.

№	Вид тварини	Стать	Причина падежу
1.	Єнот полоскун	0.1	Цироз печінки
2.	Носуха звичайна	0.1	Фізіологічна старість
3.	Дикобраз індійський	1.0	Гнійно-некротичний гастроентероколіт; сепсис
4.	Сервал	1.0	Тромбоз правого шлуночка серця і легеневої артерії
5.	Єнот полоскун	2.0	Черевна водянка
6.	Єнот полоскун	0.1	Закупорка серця фібрином
7.	Носуха звичайна	0.1	Травми, несумісні із життям, нанесені іншою твариною

Наукова робота.

Тема 1: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі».

Хід роботи: Триває проведення спостережень за тваринами, виявлення відхилень в поведінці, розроблення та впровадження методів збагачення середовища, розробка графіків, накопичення та аналіз результатів спостережень.

Збагачення середовища мешкання.

Збагачення являється необхідною частиною щоденного догляду за тваринами і здійснюється працівниками відділу під час прибирання в вольєрах та годівлі тварин, за розробленими графіками. Нижче наведений приклад тижневого графіка. Щотижня графіки змінюються. Результати спостережень заносяться в окремий журнал, де проводиться аналіз і корегування способів та предметів збагачення. Найчастіше використовується кормове та предметне збагачення середовища.

Графік збагачення середовища мешкання тварин відділу хижаків.

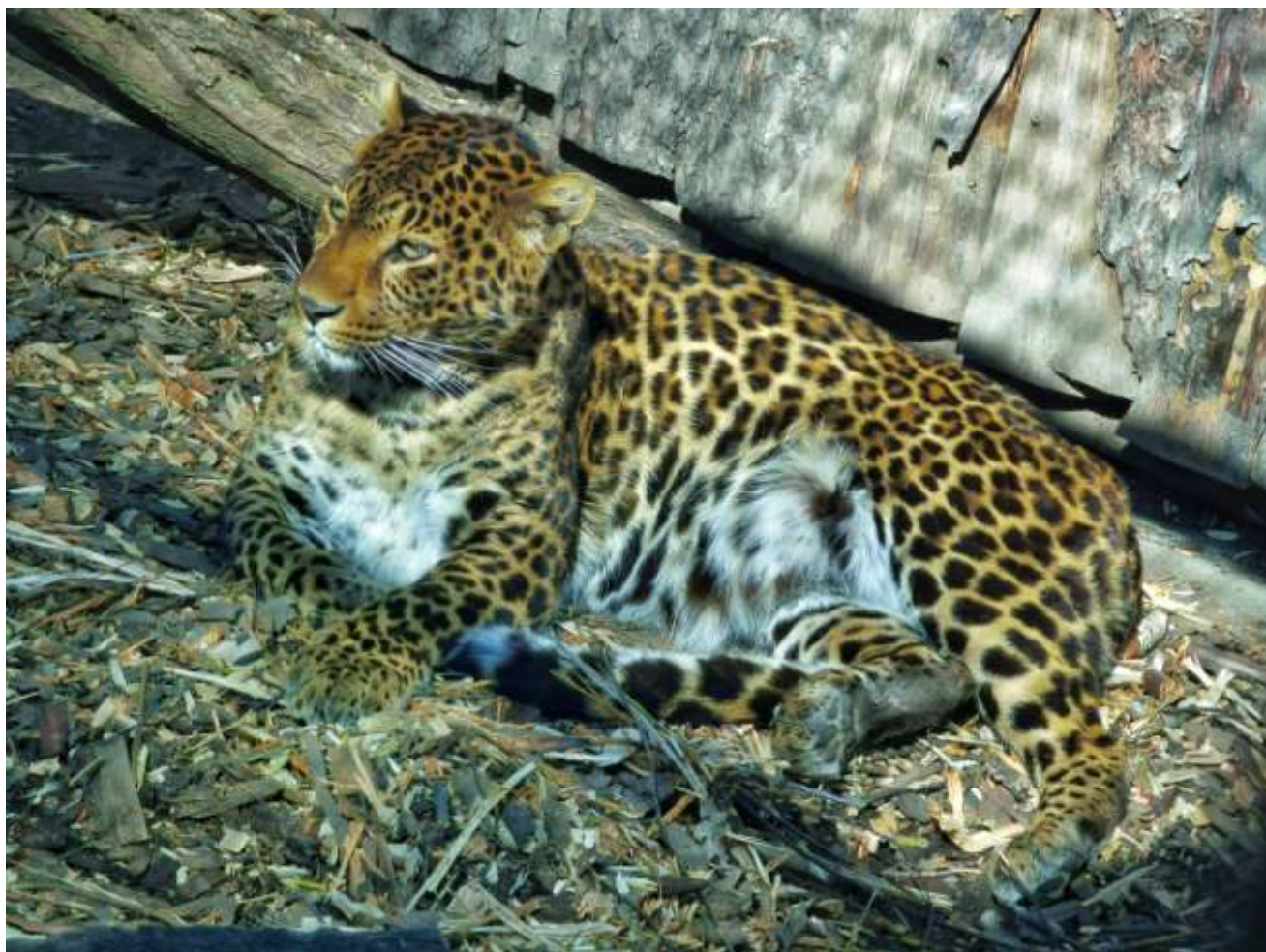
Вид тварин	Вольєр	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
		10.10.22	11.10.22	12.10.22	13.10.22	14.10.22	15.10.22	16.10.22
Сервал 1.2	2 експозиційні вугули		Покласти фекалії овечок		В мішок опалого листя заховати кормових тварин			
Єнот-полоскун	2 експозиційні вугули	Покласти корм у гарбуз				Нанизати шматочки фруктів на шнурок і підвісити		
Тигр 1.2	2 експозиційні вугули	Покласти в картоні коробки м'ясо курки		Розложити по вольєру свіжі фекалії зебри			Покласти гарбузи по вольєру для гри	
Леопард 2.2	3 експозиційні вугули		Покласти по жмутку верблюжої шерсті		На декорації нанести по кілька крапель валеріани			Взяти пеньки з вольєру кіз і розставити

Вид тварин	Вольєр	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
Пума 1.1	Експозиційний вигул		Підвісити м'ясо курки					Нанести на декорації по кілька крапель валеріани
Носуха 5.5	Експозиційний вигул	Розкласти корм по дереву		Розкласти кормових тварин по вольєру				

Відділ птахів

Стан колекції:

Станом на 01.01.2022 р. у відділі нараховувалось 40 видів (293 екземпляри), станом на 01.01.2023 р. – 45 видів (321 екземпляр).

**Гламазда Віра
Зав.відділу птахів**

Систематичний список Відділу птахів на 31.12.2022 року.

Клас ПТАХИ (AVES)			
Ряд СТРАУСОПОДІБНІ (STRUTHIONIFORMES)			
Родина Страусові (Struthionidae)			
1.	Страус	<i>Struthio camelus</i>	1/2
Ряд НАНДУПОДІБНІ (RHEIFORMES)			
Родина Нанду (Rheidae)			
2.	Нанду звичайний	<i>Rhea americana</i>	2/0
Ряд КАЗУАРОПОДІБНІ (CASUARIFORMES)			
Родина Ему (Dromaiidae)			
3.	Ему	<i>Dromaius novaehollandiae</i>	1/1
Ряд ПЕЛІКАНОПОДІБНІ (PELECANIFORMES)			
Родина Пеліканові (Pelecanidae)			
4.	Пелікан рожевий	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	1/4
Родина Бакланові (Phalacrocoracidae)			
5.	Баклан великий	<i>Phalacrocorax carbo</i>	1/2
Ряд ЛЕЛЕКОПОДІБНІ (CICONIFORMES)			
Родина Лелекові (Ciconiidae)			
6.	Лелека білий	<i>Ciconia ciconia</i>	17
7.	Марабу африканський	<i>Leptoptilos crumeniferus</i>	1/1
Родина Ібісові (Threskiornithidae)			
8.	Ібіс священний	<i>Threskiornis aethiopicus</i>	18
Ряд ГУСЕПОДІБНІ (ANSERIFORMES)			
Родина Качині (Anatidae)			
9.	Лебідь-шипун	<i>Cygnus olor</i>	1/2/3
10.	Гуска білолоба	<i>Anser albifrons</i>	1/1
11.	Гуска сіра	<i>Anser anser</i>	0/1
12.	Гуска домашня	<i>Anser anser domesticus</i>	3
13.	Гуска біла (полярна)	<i>Anser caerulescens</i>	2/0
14.	Гуска гірська	<i>Anser indicus</i>	1/1
15.	Казарка канадська атлантична	<i>Branta canadensis canadensis</i>	4
16.	Гусак нільський	<i>Alopochen aegyptiacus</i>	0/1
17.	Огар	<i>Tadorna ferruginea</i>	1/3
18.	Галагаз	<i>Tadorna tadorna</i>	0/1

19.	Мандаринка	<i>Aix galericulata</i>	3/2
Ряд СОКОЛОПОДІБНІ (FALCONIFORMES)			
Родина Яструбині (Accipitridae)			
20.	Орлан-білохвіст	<i>Haliaeetus albicilla</i>	1/2
21.	Канюк звичайний	<i>Buteo buteo</i>	2
22.	Зимняк	<i>Buteo lagopus</i>	2
Ряд КУРОПОДІБНІ (GALLIFORMES)			
Родина Фазанові (Phasianidae)			
23.	Кеклик	<i>Alectoris chukar</i>	3/0
24.	Фазан срібний	<i>Lophura nycthemera</i>	3/5
25.	Фазан тайванський	<i>Lophura swinhoii</i>	1/0
26.	Фазан золотий	<i>Chrysolophus pictus</i>	5/8/1
27.	Пава звичайна	<i>Pavo cristatus</i>	2/3
27.	Пава звичайна альбінос	<i>Pavo cristatus alba.</i>	1/2
28.	Цесарка домашня	<i>Numida meleagris</i>	1/3
29.	Курка Аям Цемані	<i>Gallus gallus domestic ayam cemani</i>	6/3
Ряд ЖУРАВЛЕПОДІБНІ (GRUIFORMES)			
Родина Журавлині (Gruidae)			
30.	Журавель вінценосний	<i>Balearica regulorum</i>	2/2
Родина Пастушкові (Rallidae)			
31.	Султанка каспійська	<i>Porphyrio porphyrio seistanicus</i>	1/3
Ряд ПАПУГОПОДІБНІ (PSITTACIFORMES)			
Родина Папугові (Psittacidae)			
32.	Какаду білочубий	<i>Cacatua alba</i>	3/0
33.	Корела	<i>Nymphicus hollandicus</i>	4/4
34.	Папуга шляхетний	<i>Eclectus roratus</i>	1/4
35.	Розелла строката	<i>Platycercus eximius</i>	0/3
36.	Папуга хвилястий	<i>Melopsittacus undulatus</i>	52
37.	Нерозлучник рожевощокий	<i>Agapornis roseicollis</i>	26
38.	Папуга великий кільчастий	<i>Psittacula eupatria</i>	0/1
39.	Папуга кільчастий Крамера	<i>Psittacula krameri</i>	0/1
40.	Ара синьожовтий	<i>Ara ararauna</i>	1/1
41.	Ара солдатський	<i>Ara militaris mexicana</i>	1/1
42.	Ара зеленокрилий	<i>Ara chloroptera</i>	1/1
43.	Папуга-монах (каліта)	<i>Myiopsitta monachus</i>	64
Ряд СОВОПОДІБНІ (STRIGIFORMES)			
Родина Справжні сови (Strigidae)			

44.	Пугач	<i>Bubo bubo</i>	1/2
45.	Сич хатній	<i>Athene noctua</i>	4

Комплектація колекції.

В 2022 році колекція поповнилась такими видами птахів: баклан великий (*Phalacrocorax*) 1/1, орлан білохвіст (*Haliaeetus albicilla*) молодий птах, нільський гусак (*Alorochen aegyptiacus*) 0/1, магелланові гуси (*Chloephaga picta*) 1/1, галагаз (*Eadorna tadorna*) 1/1, павич звичайний (*Pavo cristatus*) 0/1, ожереловий кільчатий (*Psittacula eupatria*) 0/1, розелла строката (*Platycercus eximius*) 3/3, домашні цесарки (*Numida meleagris*) 1/3, на ювілей зоопарку подарували нерозлучників рожевощоких (*Agorornis rosecollis*) – 28 особин.

Відбувся обмін пеліканами (*Pelecanus onocrotalus*), оскільки в нашій колекції були одні самки, тому ми вирішили провести обмін з Миколаївським зоопарком і отримали гарного дорослого самця.

Віддали на перетримку в Київський зоопарк 0/2 грифа чорного (*Aegypius monachus*) в зв'язку з тим, що вольєр, де проживали грифи знаходиться в аварійному стані та потребує реконструкції.

Також вибув в приватний зоопарк «Екзотерра» гібрид ар синьожовтого та солдатського.

Розмноження.

Потомства за цей рік отримали зовсім мало, але тішить одне, що вдалось розмножити види птахів, яких раніше нам не вдавалось: султанка (*Porphyrio porphyrio*), шляхетні папути (*Eklektus roratus*). Незапліднені яйця (гусячі, курячі, павича звичайного, африканського страуса) збирали і згодовували в відділі птахів.

Перелік видів птахів, в яких було отримане потомство у 2022 році.

Клас ПТАХИ (AVES)			
Ряд ЛЕЛЕКОПОДІБНІ (CICONIFORMES)			
Родина Ібісові (<i>Threskiornithidae</i>)			
1.	Ібіс священний	<i>Threskiornis aethiopicus</i>	2 (не вижило 1)
Ряд ГУСЕПОДІБНІ (ANSERIFORMES)			
Родина Качині (<i>Anatidae</i>)			
2.	Огар	<i>Tadorna ferruginea</i>	3
3.	Мандаринка	<i>Aix galericulata</i>	5 (не вижило 5)
Ряд КУРОПОДІБНІ (GALLIFORMES)			
Родина Фазанові (<i>Phasianidae</i>)			
4.	Фазан золотий	<i>Chrysolophus pictus</i>	7 (не вижило 6)
5.	Пава звичайна	<i>Pavo cristatus</i>	4 (не вижило 1)
Ряд ЖУРАВЛЕПОДІБНІ (GRUIFORMES)			

Родина Пастушкові (Rallidae)			
6.	Султанка каспійська	<i>Porphyrio porphyrio seistanicus</i>	1
Ряд ПАПУГОПОДІБНІ (PSITTACIFORMES)			
Родина Папугові (Psittacidae)			
7.	Папуга шляхетний	<i>Eclectus roratus</i>	2
8.	Папуга хвилястий	<i>Melopsittacus undulatus</i>	26 (не вижило 13)
9.	Папуга-монах (каліма)	<i>Myiopsitta monachus</i>	2

Відсоток виживання молодняку по відділу за минулий рік становив в середньому 50%.

Низький відсоток (20%) видів, в яких вдалося отримати потомство, пов'язаний з низкою причин:

- з 45 видів птахів лише 22 види було укомплектовано для розмноження до початку репродуктивного періоду;

- окремим видам, які утримуються на відкритій експозиції «Озеро», завадило те, що в період їхнього гніздування, спостерігали лисиць, які заходили на територію зоопарку і завдали чимало стресу птахам;

- у деяких видів яйця виявляються незаплідненими або недостатньо сформованими, що ми можемо пов'язати з можливими фізіологічними відхиленнями (причини з'ясовуємо в кожному окремому випадку).

Годівля птахів.

Раціон птахів був достатньо повноцінний, відповідав всім нормам. Всі необхідні корма були в наявності, а завдяки гуманітарній допомозі, що надходила від колег з-за кордону, в папуг корма були вищого класу, ібісам та журавлям дісталися спеціалізовані комбікорми. Африканським страусам, ему та нанду раціон урізноманітнили трав'яними гранулами. В літній період для всіх птахів даємо в достатній кількості різних трав, а в зимовий період обов'язково пророщуємо в себе у відділі пшеницю. Додаємо у воду вітаміни.

Умови утримання.

Для утримання марабу африканського побудували новий вольєр, який включає в себе будинок для зимового утримання (площа 24 м.кв) і літній вигул (площа 60 м.кв). В літньому вигулі зробили невеличкий басейн – це нам дало змогу годівлю птахів приблизити до природніх умов, а також це дає змогу відвідувачам спостерігати за птахами, як вони поїдають свою їжу, виловлюючи її з води (це велике шоу).

Також побудували повністю новий вольєр з зимовим будинком для нерозлучників рожевощоких.

Для новоприбулих 1/1 магеланових гусей зробили відкритий вигул з тонкої сітки, але вигул не виправдав себе, гуси в ньому нажалі загинули (внаслідок заходу у вольєр дикої хижої тварини з природного середовища). Після цього експерименту нільську гуску випустили до поголів'я гусей і лебедів, де вона чудово прижилась.

В цьому році зоопарку таки нарешті вдалося побудувати своїми силами вольєри для утримання фазанів, декоративних курей та домашніх цесарок.

Частково була проведена реконструкція вольєру пеліканів і літнього вольєру для утримання молодих папуг великих видів.

Також силами відділу була проведена дезінфекція приміщень, покраска, заміна декорацій в вольєрах.

Оскільки в країні в цілому, і в нашому місті зокрема, спостерігаються значні перебої з електропостачанням, на холодний період року багато птахів були переведені в тимчасові клітки, розміщені в приміщеннях, де є можливість постійного обігріву. Таким чином, ар та какаду розмістили в кабінетах адміністративного приміщення, а журавлі та марабу були переведені в зимовий будинок тапірів.

Ветеринарна робота.

Ветеринарна робота була спрямована на профілактику захворювань птахів. З метою профілактики авітамінозів, давали з кормом вітамінно-мінеральні добавки (живина для птахів, м'ясокісткове борошно, рибне борошно, кальфостонік, дріжджі кормові, сірка, біокальційфосфат, мушля кормова). З водою давали чиктонік, вітафарм. В літній період по всіх вольєрах виставлені купалки з пісочно-попільних ванн.

Для боротьби з ектопаразитами обробляли птахів інсектоакарацидною пудрою. Щоквартально проводили профілактичну дезінфекцію приміщень, вигульних майданчиків, інвентарю, годівниць та напувалок. Дератизацію та дезінсекцію здійснювали згідно плану та по мірі необхідності. Дегельмінтизацію проводили щоквартально шляхом додавання до корму антигельмінтних препаратів (бровадазол).

Фахівцями ветеринарної служби була проведена вакцинація всього поголів'я птахів проти хвороби Ньюкасла, з наступним взяттям проб крові для дослідження на напруженість імунітету.

Новоприбулих птахів обробляли інсектоакарацидною пудрою та дегельмінтизували.

По мірі необхідності здійснювали обрізання махового пера птахам у відкритих вольєрах.

З природнього середовища до зоопарку поступає багато травмованих птахів. Ветеринари птахів оглядають, і по мірі необхідності, проводять лікування. Оскільки переважна більшість птахів потрапляє до

нас у вкрай важкому стані, стресованих та з травмами, несумісними з життям, відсоток виживання вкрай низький.

Відомості про загибель.

№	Вид птахів	Причина падежу	Кількість
1.	Галагаз	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	3
2.	Бігун індійський	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	1
3.	Гуска біла (полярна)	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	1
4.	Казарка канадська	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	2
5.	Казарка канадська	Геморагічний ентероколіт	1
6.	Пелікан рожевий	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	1
7.	Мандаринка	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	2
8.	Пава звичайна	Сальпінгоперитоніт; сепсис	1
9.	Султанка	Травми несумісні із життям, нанесені іншою твариною	1

Птахи, які проходять реабілітацію вдало, були випущені в парковій зоні або біля водойми. Частина травмованих птахів, які в природному середовищі вижити не зможуть, залишаються в зоопарку.

Вид птахів	Поступило	Загинуло	Повернули в природу	Залишились в зоопарку
Крижень звичайний	3	0	3	0
Сова вухата	1	1	0	0
Грак	2	1	1	0
Лелека білий	13	9	0	4

Сич хатній	4	0	1	3
Чайка	1	1	0	0
Боривітер	10	7	3	0
Сорока	2	2	0	0
Дятел	1	1	0	0
Стриж	3	3	0	0
Яструб	5	5	0	0
Лебідь шипун	3	0	0	3
Кулик	1	1	0	0
Голуб	5	5	0	0
Вівсянка	1	1	0	0
Чікотень	1	1	0	0
Зимняк	2	0	0	2

Наукова робота.

Наукова робота у відділі має зоотехнічне спрямування і акцентується на покращенні умов утримання, розробку раціонів годівлі, формуванні репродуктивних груп, визначенні статі птахів.

Тема 1: «Утримання та розмноження в умовах неволі ібісів священних (*Threskiornis aethiopicus*).»

Хід роботи: Проведення спостережень за групою ібісів священних. Готується стаття до друку.

За спостереженнями, ібіси розпочинають шлюбні залицяння з травня по серпень місяць. Птахи збирають різні гілки, сіно, і складають їх в гніздо, яке являє собою закріплену нами платформу або кошик. Самка відкладає перше яйце, і розпочинає насиджування (насиджування 28 днів), самець сидить біля гнізда та охороняє його. До їжі підлітають по черзі. Годуємо птахів з появою пташенят два рази на день. В нашій колонії спостерігались випадки, коли хтось із батьків відлучався, то інші ібіси викрадали пташенят і з'їдали їх.

Тема 2: «Утримання та розмноження в умовах неволі пугачів (*Bubo bubo*).»

Хід роботи: Тривають спостереження за поведінкою птахів в гніздовий період, в період підготовки до розмноження та вигодовування потомства. Результати проведеної роботи фіксуються в журнал, проводиться аналіз та систематизація даних.

Пугачі на початку січня розпочинають перегукуватися, і це перегукування з кожним днем стає все сильнішим, і сильнішим. З цього часу птахи стають досить агресивними, тому до них у вольєр потрібно заходити дуже обережно. Раціон повинен бути різноманітним. В живий корм додаємо препарат ПДЄ за схемою. Самка насиджує кладку з першого яйця - 35 днів, яйця зносить з інтервалом в два дні. Перші 14 днів пташенят кормить самка, а потім вони починають самі їсти їжу в гнізді. Через 40 днів пташенята починають виходити з гнізда, і тоді самка їх підводить на «дитячий майданчик» – це невелика гірка з жовтого піску, де вони граються, і гріються на сонечку. Через декілька днів пташенята стають на крило.

Тема 3: «Штучне вигодовування молодняку папуг шляхетних (*Eclectus roratus*).»

Хід роботи: Систематизація даних. Підготовка статті до друку.

Період гніздування з вересня по квітень місяць. Інкубаційний період складає 27 днів, насиджування починається з першого яйця. Вагу пташенята набирають по 10 грамів кожного дня. Годування проводили, коли в них було пусте воло і вони випрошували їжу (починали дуже сильно кричати). Утримували в пластиковому боксі. Годували сумішшю Nutri bird A 21 та A19. В 47 днів до раціону вводили подрібнені фрукти, сир, варене яйце і переводили на дворазове харчування. Коли пташенята вилітали із гнізда, до їхнього раціону додавали ще розмочену кукурудзу, пшеницю. Коли пташенята вже повністю їдять їжу самі і зерноsumіш теж, їх потрібно підгодовувати ще 6 місяців (пізніше вони самі відмовляться від підгодовування).

Збагачення середовища мешкання.

Для того, щоб хоча б трошки поліпшити обстановку для папуг, щотижня у вольєрі встановлюємо гілки різних фруктових дерев. Птахи витрачають багато часу на процес подрібнення цих гілок, розщеплення пеньків на дрібні шматочки, що відповідає поведінці в природному середовищі. Фрукти і овочі нарізаємо шматочками різного розміру та розкладаємо по годівницях вольєру, а також на штучно зроблених деревах, розвішуємо цілі фрукти і овочі. Це дає змогу папугам відчувати себе незалежними від людей.

Для хижих птахів напівживими даємо кормових тварин (щурів і кролів), птахи полюють.

Рибу пеліканам подаємо по різному: у воду чи невелику ємність або підкидуємо рибу вгору, щоб пелікан міг зловити, і поборотися із своїми суперниками за здобич.

Для африканських страусів, ему, нанду проводимо постійні пробіжки (активні моціони) по вольєрі.

В теплу пору року проводимо різні процедури для купання: насипаємо великі гірки піску, поливаємо зі шлангу теплою водою, а взимку - насипаємо об'ємні купи тирси. Птахи сприймають тирсу за пісок, і теж в ній купаються.

Африканські страуси також дуже люблять купатись взимку на сухому снігу.

Тренінг тварин.

Для того, щоб уникнути стресу птахів (африканський страус, ему, нанду) при переведенні з одного вольєру в інший, чи переходах в приміщення, ми використовуємо визначені маніпуляції з відром, в якому знаходяться смаколики для позитивного підкріплення. Ці птахи реагують на зовнішній вигляд відра та характерні команди кіперів. Проводимо такі заходи завжди після обіду, птахи звикають до цього швидко, і спокійно рухаються в потрібному кіперам напрямку.

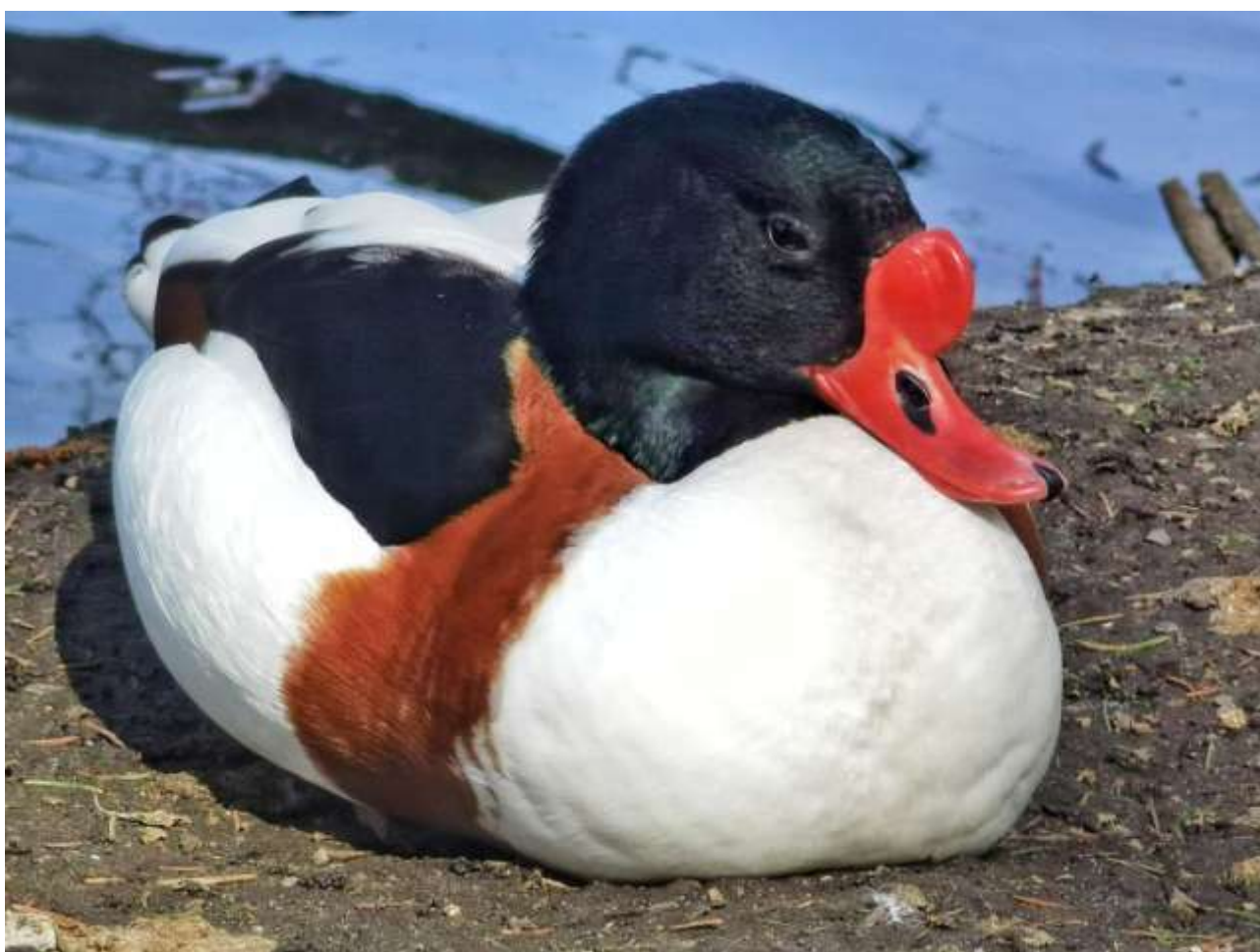
Для легкого переміщення папуг використовуються різного розміру палиці, на які вони із задоволенням сідають. Тоді кіпер переносить папугу на палиці, і дає для птаха позитивне заохочення (горіх). Таким чином папуг заносять в будинок, коли стає прохолодно, чи переміщують в транспортну клітку.

Відділ "Кінний двір"

Лесик Катерина

Стан колекції. Зав.відділу «Кінний двір»
Систематичний список тварин Відділу «Кінний двір»
на 31.12.2022 року.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Свинкові (Caviidae)			
1.	Мара патагонська	<i>Dolichotis patagonium</i>	1/3/1
Родина Водосвинкові (Hydrochoeridae)			
2.	Капібара	<i>Hydrochoerus hydrochaeris</i>	1/1
Ряд НЕПАРНОКОПИТНІ (PERISSODACTYLA)			
Родина Коневі (Equidae)			
3.	Поні	<i>Equus caballus</i>	1/6
4.	Кінь домашній	<i>Equus caballus</i>	1/2
Родина Тапірові (Tapiridae)			
5.	Тапір рівнинний	<i>Tapirus terrestris</i>	1/1
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Пекарієві (Tayassuidae)			
6.	Пекарі ошийниковий	<i>Tayassu tajacu</i>	2/2
Родина Верблюдові (Camelidae)			
7.	Лама	<i>Lama glama</i>	1/4
8.	Гуанако	<i>Lama guanicoe</i>	1/4
9.	Альпака	<i>Vicugna pacos</i>	2/8

За поточний рік колекція відділу поповнилась 1/0 тапір рівнинний (*Tapirus terrestris*). В зв'язку з військовими подіями в країні, його було евакуйовано з Фельдман-екопарку (м.Харків). По тій самій причині з м.Харків поступили 8 ос. альпак (*Vicugna pacos*). Пара гуанако (*Lama guanicoe*) була відправлена в приватну зоологічну колекцію.

Розмноження.

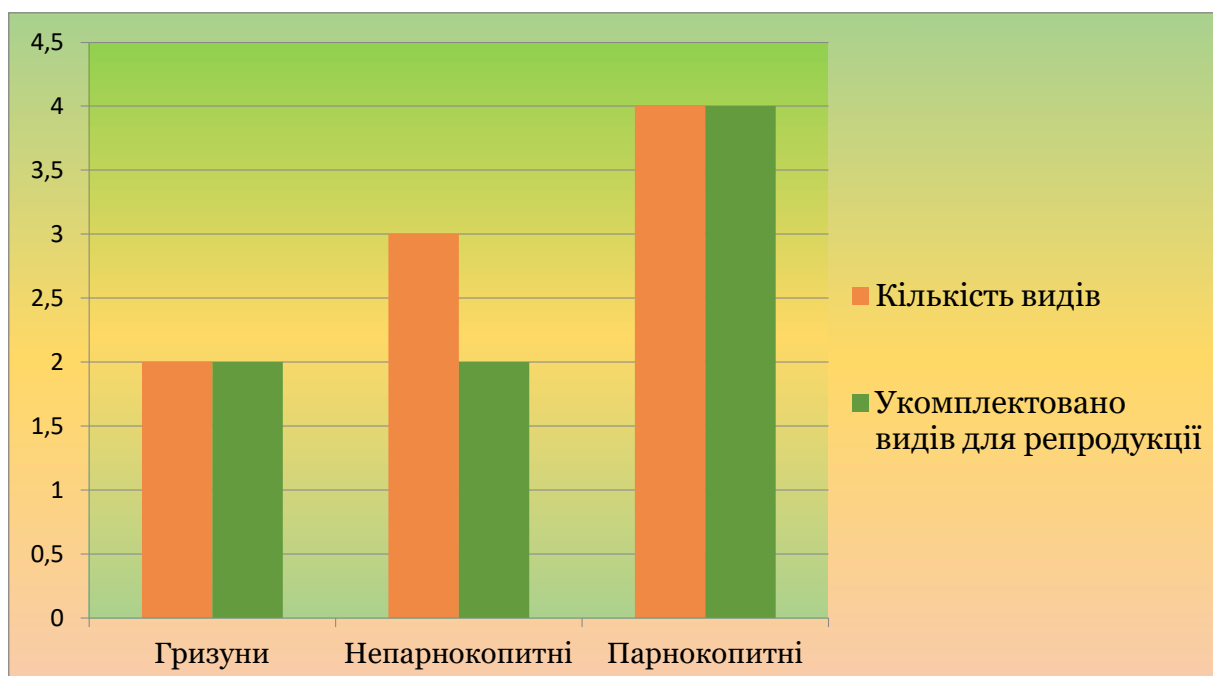
Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2022 році.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Свинкові (Caviidae)			
1.	Мара патагонська	<i>Dolichotis patagonium</i>	0/0/2
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Верблюдові (Camelidae)			
2.	Гуанако	<i>Lama guanicoe</i>	0/2

Незважаючи на те, що всі види тварин (крім коней) укомплектовані для розмноження, приплід у 2022 році отриманий лише

у двох видів. Причини у кожній групі тварин різні. Наприклад, у самця альпаки виявлено патологію сім'яників, тому, хоча досить часто спостерігається коїтус, самку він не запліднює. Капібари достатньо похилого віку, тому потомства немає в зв'язку з ймовірним завершенням репродуктивного віку. А в групі лам, навпаки, самець ще не досяг статевої зрілості. Таких тварин, як поні, не з'єднували, оскільки є недоцільність утримання великої групи тварин. Самець тапіра рівнинного поступив в середині року, тому отримання потомства слід чекати лише в наступному році.

Рисунок 1 Укомплектованість тварин Відділу «Кінний двір» для репродукції.

Відсоток виживання молодняку в 2022 році становить 100%.

Годівля тварин.

Годівля тварин відділу здійснюється згідно раціонів, які складаються кожного місяця. При цьому обов'язково враховується сезон року, вік тварини та її фізіологічний стан, наявність кормів на складі. Оскільки цього року зоопарк отримував гуманітарну допомогу від колег з-за кордону, в тому числі і корма для тварин, ми мали змогу урізноманітнити та збалансувати наші раціони готовими комбікормами для різних видів. Наприклад, для коней, поні та тапірів до основного корму було введено спеціалізовані м'ясо, трав'яні гранули, соєвий шрот. Також для всіх видів тварин пропонували суміш сушених трав та сіль-лизунець з мікроелементами, як додаткові джерела вітамінів та мікроелементів.

Звернувши увагу, що після годівлі групи пекарі ошийникових залишається велика кількість недоїденої їжі, було прийнято рішення частково змінити їх раціон. Виключили зернові (так як саме вони

залишались в годівниці), натомість додати корма тваринного походження (сир, яйця, молоко), а також невелику кількість сухариків.

Поспілкувавшись з колегами на рахунок раціону тапірів, зробили висновок, що його потрібно теж трохи видозмінити. Тому зараз концентрові корма разом з овочами та фруктами згодовуємо в обід (так вони краще засвоюються, ніж ввечері). Натомість на вечір даємо сіно, кормові віники, траву (літо). Крім того, 3 рази на тиждень додаємо до їжі сухе молоко, а у воду – аскорбінову кислоту. Також другий рік підряд ми пророщуємо ячмінь, використовуємо гідропонну зелень не тільки для годівлі, а й для збагачення середовища.

Графік годівлі тапірів рівнинних.

9-00 год.	Морква 3.0 кг Буряк стол. 1.5 кг Буряк корм. 2.0 кг Картопля (варена) 1.0 кг
14-00 год.	Сезонні овочі (перець, огірок, помідор, броколі, батат, салат) 2,0 кг Банан 1.0 кг Яблуко 1.0 кг Інші фрукти (виноград, груша, гранат, апельсин, мандарин) 1.8 кг Мюслі стандарт 0.2 кг Вівсянка 0.2 кг
16-00 год.	Сіно 10.0 кг Кормові віники 5 шт.

Умови утримання.

Протягом року, для покращення умов утримання тварин, були проведені наступні заходи:

1. Дрібні ремонтні роботи по заміні підлоги в приміщенні для поні.
2. Для груп лам та альпак зробили додаткові годівниці для сіна та трави, що дало змогу тваринам мати більше місця для прийому їжі, а для відвідувачів ще краще поспостерігати, чим і як вони харчуються.
3. Так як в нас з'явився ще один тапір, у приміщенні було встановлено 2 дерев'яні годівниці для подачі корму. Там же на деякий час було встановлено конструкцію з металевої сітки в дверну коробку. Це дало змогу повільно, без стресу та травматизму познайомити тварин між собою і з часом з'єднати.
4. В одній з частин вигульного вольтеру поні господарська бригада встановила накриття. Взимку воно використовується для зберігання сіна, кормових віників та стебел кукурудзи, а влітку послужить чудовим місцем захисту для тварин від сонця та дощу.
5. Як і кожного року, працівниками відділу проводилась дезінфекція внутрішніх приміщень (у вигляді обробки вапном), а також підготовка приміщень до зимівлі (перевірка справності входних дверей, по потребі - утеплення будинків).

Ветеринарна робота.

Для коней та поні проводили щеплення проти сибірки.

Для серологічного дослідження на сап відібрані проби крові в кількості 20 проб.

Дератизацію та дезінфекцію в приміщеннях та вольерах проводили по необхідності.

Дезінсекція здійснювалась протягом року в приміщенні, де мешкають тапіри, використовуючи липку стрічку для мух.

Дегельмінтизація проводилась як з профілактичною метою, так і з лікувальною. Використовували такі препарати: бровадазол гель, гельмісан, бровермектин гель, бровальзен, дектомакс, роленол.

Протягом року по мірі необхідності проводили розчистку і обрізання копит, ратиць, кігтів та зубів альпакам.

За звітний період ветеринарна робота була спрямована на забезпечення тварин відділу вітамінами та мінералами. При цьому використовували такі препарати: м'ясокісткове борошно, біокальційфосфат, кормові дріжджі, аскорбінова кислота, інтровіт, оліговіт, сірка кормова, сіль-лизунець з вітамінами та мікроелементами.

В евакуйованій групі альпак (м.Харків), помітили ділянки алопеції. У зв'язку з цим були відібрані зішкріби із шкіри для паразитологічного дослідження на демодекоз та трихофітію. Після лабораторного підтвердження трихофітії було призначено лікування. Після проведення відповідних заходів і процедур, зішкріби із шкіри повторно відібрали для дослідження, отримавши негативний на трихофітію результат. Отже, тривале лікування дало позитивний ефект.

Вибраковка тварин.

№	Вид тварини	Вік	Стать	Причина вибраковки	Кількість
1.	Кінь робочий	1996	о.1	Параліч	1

Відомості про загиблих тварин.

№	Вид тварини	Вік	Стать	Причина падежу	Кількість
1.	Пекарі ошийниковий	-	1.0	Параліч	1
2.	Лама	2004	1.0	Атонія рубця. Закупорка безоарами.	1

3.	Мара патогонська	-	0.1	Травми несумісні із життям нанесені іншою твариною.	1
4.	Пекарі ошийниковий	-	1.0	Пропадаюча виразка шлунка.	1
5.	Мара патогонська	-	0.1	Травми несумісні із життям нанесені іншою твариною.	1
6.	Поні	2001	0.1	Обширна коронарна недостатність	1

Наукова робота.

Протягом 2022 року наукова робота у відділі була спрямована на покращення добробуту тварин, моніторинг їх фізичного та нервового стану, виявлення відхилень в поведінці та розробку методів для їх усунення.

Тема 1: «Тренінг тварин в зоопарку. Мета, принципи та методи тренінгу». Хід роботи: Протягом року проводилась робота з тренінгу тварин, а саме, з тапіром рівнинним (*Tapirus terrestris*) та самцем капібари (*Hydrochoerus hydrochaeris*). Плануємо розпочати працювати з групою пекарі ошийникових (*Tayassu tajacu*). Ознайомлення та опрацювання зібраних матеріалів, заповнення зошитів спостереження, вибір методик та видів тренінгу.

Тема 2: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі»

Хід роботи: Триває збір та аналіз публікацій по даній темі, ведеться журнал спостереження за тваринами, складання графіків проведення збагачень середовища, підготовка фото та відеоматеріалів. Вибір оптимальних методів та засобів збагачення, спостереження та аналіз реакції на них тварин, облік бюджету часу.

Збагачення середовища мешкання тварин.

Збагачення середовища для тварин є одним із щоденних обов'язків кіперів. Як і планувалось в минулому році, було складено графік проведення збагачень на тиждень. При цьому кожен наступний тиждень графік змінюємо, щоб тваринам на набридало одне і теж або, якщо тварина ніяк не реагує на даний вид збагачення.

При проведенні ведуться спостереження, записи та висновки. Таким чином ми розуміємо, що найбільше подобається тій чи іншій тварині, а що взагалі потрібно повністю змінити.

Цього року крім кормового збагачення ми проводили предметне збагачення. Зокрема, для тапірів змайстрували конструкцію у вигульному вольєрі. При докладанні певних зусиль (обертання пластикової труби) тварина отримує корм.

Дуже вдалим видався експеримент з наповненням зерном, овочами пластикових пляшок чи футбольних м'ячів для коней та поні.

Цікавим способом подачі корму для групи пекарі ошийникових виявилось нанизування цілих овочів на дерев'яну палицю, яка кріпиться між дошками.

Кормові віники, ялинки, розвішені по всьому вольєру, зажди цікавлять наших тварин, тому такий вид збагачення також присутній у нашому графіку.

Для кожного кіпера дуже важливо налагодити зв'язок з твариною. Для цього потрібно знати про неї все: що вона любить і не любить, який у неї характер та настрій. Тому такий вид збагачення, як купання тапірів дає змогу не тільки налагодити тісний контакт з ними, а й провести ветеринарний огляд чи маніпуляції.

Наступного року плануємо зробити у вольєрі конструкцію з щітками, щоб тварини могли самостійно чухатись, тим самим звикати до дотиків щітки.

Графік збагачення середовища для тварин відділу «Кінний двір» на тиждень (приклад)

	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота
Вид тварини	Коні	Поні	Пекарі ошийникові	Всі тварини	Мара патагонська	Тапіри рівнинні, капібари
Опис збагачення середовища	Пластикові пляшки, наповнені овочами, сіном, вівсом і м'ясом. Помістити у вольєр 4 шт.	Футбольний м'яч, наповнений овочами, сіном, вівсом і м'ясом. Помістити у вольєр.	Яйця, горіхи, цілі овочі, розкласти в різних частинах вольєру та у пеньок. Розбризкати парфуми на дошки.	Кормові віники помістити у вольєрах: підвісити чи розкласти у різних місцях.	Змішувати разом з піском сухофрукти та помістити у 2 -х будиночках.	Купання щіткою щоденно + помістити у зимове приміщен- ня гілки ялинки , верби чи гідропонну зелень.

Тренінг тварин.

Тренінг – метод навчання тварин, який покращує добробут самої тварини, полегшує надання ветеринарної допомоги, налагоджує зв'язок з кіпером та збагачує середовище існування. З початку року ми займаємось з нашим тапіром рівнинним. Проводимо тренування на ціль – це простий спосіб навчити тварину, що, коли вона торкається цілі, чує відповідний

звук клікера, то отримує позитивне підкріплення у вигляді смаколика (банан, яблуко, сухофрукт, сухарик). Для заняття використовуємо таргет з клікером. Систематичність занять проведення дає позитивну динаміку, так як тварина стає більш контактною з кіперами, менше стресує, відзначається її розумова стимуляція. Досягненням в роботі з тапіром є те, що ми можемо переводити її таким чином з одного приміщення в інше чи у басейн, уникаючи стресу для самої тварини. Також хорошим показником є те, що самка вже вміє ставати передніми кінцівками на підвищення. Це дає змогу провести огляд копит. В подальшому плануємо розвивати навички роботи з таргетом.

Ще однією твариною, з якою ми займаємось, є самець капібари. Тут працюємо з щіткою на палиці (нею ми чухаємо тварину і капібарі це дуже подобається), бо на таргет він не реагує. За нашими спостереженнями, якщо тварину тривалий час чухати, можна поступово скорочувати відстань до неї, що дозволяє максимально наблизитись та провести огляд. Цю техніку ми використовували, коли ветеринару потрібно було обробити рану.

Плануємо спроби проведення занять також із самкою капібар, так як вона дуже ляклива і не контактна. А також з групою пекарі ошийникових, оскільки, обслуговуючи їх, кіперу доводиться прикладати багато зусиль, щоб заманити тварин на ніч у будинок. Тому, щоб уникнути стресування тварин, та привчити їх із задоволенням заходити в приміщення, будемо використовувати дзвіночок (як сигнал), що час заходити, і позитивне підкріплення у вигляді їх улюбленої їжі (сухарики, фрукти).

Відділ тераріумів та акваріумів

Вишне夫ська Юлія

Стан колекції.

Зав.відділу тераріумів та акваріумів

Станом на 01.01.2022р кількість видів, що утримувалась у відділі становила - 73 (кількість особин -390, кількість кормових культур – 12, кількість колоній – 4).

Станом на 31.12.2022р у відділі утримується 82 види (460 особин, кількість кормових культур – 12, кількість колоній – 4).

Систематичний список тварин Відділу акваріумів та тераріумів на 31.12.2022 року.

Тун КИШКОВОПОРОЖНИННІ (COELENTERATA)			
Клас КОРАЛОВІ ПОЛІПИ (ANTHOZOA)			
Підклас ВОСЬМИПРОМЕНЕВІ КОРАЛИ (OCTOCORALLIA)			
Ряд АЛЬЦІОНАРІЇ (М'ЯКІ КОРАЛИ) (ALCYONACEA)			
Родина Альціоніди (Alcyoniidae)			
1.	Сінулярія вухата	<i>Sinularia dura</i>	колонія
Родина Ксеніди (Xenidae)			
2.	Пульсуючий корал Ксенія	<i>Xenia sp.</i>	колонія
Ряд ГОРГОНАРІЇ (РОГОВІ КОРАЛИ) (GORGONACEA)			
3.	Горгонарія	<i>Eunicella sp.</i>	колонія
Підклас ШЕСТИПРОМЕНЕВІ КОРАЛИ (HEXACORALLIA)			
Ряд ЗОАНТАРІЇ (ZOANTHARIA)			
Родина Зоантії (Zoantharidae)			
4.	Протополітоя	<i>Protopolythoa sp.</i>	колонія
Тун МОЛЮСКИ (MOLLUSCA)			
Клас ЧЕРЕВОНОГІ (GASTROPODA)			
Ряд ЛЕГЕНЕВІ (PULMONATA)			
Родина Катюшки (Achatinidae)			
5.	Ахатіна	<i>Achatina sp.</i>	10
Тун ЧЛЕНИСТОНОГІ (ARTHROPODA)			
Клас ПАВУКОПОДІБНІ (ARACHNIDA)			
Ряд СКОРПІОНИ (SCORPIONES)			
Родина Скорпіони (Scorpionidae)			
6.	Скорпіон азіатський	<i>Heterometrus spinifer</i>	0/1/1
Ряд ПАВУКИ (ARANEI)			
Родина Справжні павуки-птахоїди (Theraphosidae)			
7.	Павук-птахоїд	<i>Lasiodora cristata</i>	1
8.	Павук-птахоїд	<i>Lasiodora parahybana</i>	3
9.	Павук-птахоїд	<i>Brahypelma boehmei</i>	1
10.	Павук-птахоїд	<i>Brahypelma albopilosum</i>	1
11.	Павук-птахоїд	<i>Monocentropus balfouri</i>	1

12.	Павук-птахоїд	<i>Psalmopoeus cambridgei</i>	1
Клас КОМАХИ (INSECTA)			
Ряд ТАРГАНОВИ (BLATTODEA)			
Родина Таргани (Blattidae)			
13.	Тарган мармуровий	<i>Nauphoeta cinerea</i>	культура
14.	Тарган американський	<i>Periplaneta americana</i>	культура
15.	Тарган лісовий	<i>Blaberus craniifer</i>	культура
16.	Тарган оранжевоголовий	<i>Eublaberus posticus</i>	культура
17.	Тарган мадагаскарський шиплячий	<i>Gromphadorrhina portentosa</i>	культура
18.	Тарган аргентинський	<i>Blaptica dubia</i>	культура
19.	Тарган туркменський	<i>Shelfordella tartara</i>	культура
Ряд ПАЛИЧНИКИ (PHASMOPTERA)			
Родина Справжні палочники (Phasmatidae)			
20.	Палочник в'єтнамський	<i>Baculum extradentatus</i>	культура
Ряд ПРЯМОКРИЛІ (ORTHOPTERA)			
Родина Справжні цвіркуні (Gryllidae)			
21.	Цвіркун домовий	<i>Gryllus sp.</i>	культура
Ряд НАПІВТВЕРДОКРИЛІ (HEMIPTERA)			
Родина Клопи (Reduviidae)			
22.	Клоп хижий плямистий	<i>Platymeris biguttata</i>	культура
Ряд ТВЕРДОКРИЛІ (COLEOPTERA)			
Родина Чорнотілки (Tenebrionidae)			
23.	Великий борошняний хрущак	<i>Zophobas morio</i>	культура
24.	Малий борошняний хрущак	<i>Akis spec.</i>	культура
Тун ХОРДОВІ (CHORDATA)			
Клас РИБИ (PISCES)			
Ряд ХВОСТОКОЛОПОДІБНІ (DASYATIFORMES)			
Родина Річкові хвостоколи (Potamotrygonidae)			
25.	Хвостокол моторо	<i>Potamotrygon motoro</i>	1/2
Ряд КАРПОПОДІБНІ (CYPRINIFORMES)			
Родина Харацинові (Characidae)			
26.	Неон червоний	<i>Paracheirodon axelrodi</i>	9
Родина Піранієві (Serrasalminidae)			
27.	Паку темний	<i>Colossoma brahypoium</i>	13
28.	Піранія Намтерера	<i>Serrasalmus (Pygocentrus) nattereri</i>	29
Родина Карпові (Cyprinidae)			
29.	Карп кольоровий (Koi)	<i>Cyprinus carpio var.koi</i>	27
Ряд СОМОПОДІБНІ (SILURIFORMES)			

Родина Перистовусі соми			
30.	Синодонт флаговий	<i>Synodontis nigriventris</i>	1
Родина Плоскоголові соми (Pimelodidae)			
31.	Сом плоскоголовий червонохвостий	<i>Phractocephalus hemiliopterus</i>	1
Родина Кольчужні соми (Loricariidae)			
32.	Анциструс звичайний	<i>Ancistrus dolichopterus</i>	10
Ряд КОРОПОЗУБОПОДІБНІ (CYPRINODONTIFORMES)			
Родина Пецилієві (Poeciliidae)			
33.	Меченосець звичайний	<i>Xiphophorus hellerii</i>	20
Ряд ОКУНЕПОДІБНІ (PERCIFORMES)			
Родина Цихлові (Cichlidae)			
34.	Цихлазома чорносмуга	<i>Cichlasoma nigrofasciatum</i>	40
Родина Помацентрові (Pomacentridae)			
35.	Риба-клоун	<i>Amphiprion ocellaris</i>	2
36.	Хризиптера жовто-блакитна	<i>Chrysiptera hemicyanea</i>	4
Родина Лабіринтові (Anabantidae)			
37.	Гурами мармуровий	<i>Trichopodus trichopterus</i>	3
Родина Хірургові (Acanthuridae)			
38.	Хірург	<i>Acanthurus pyroferus</i>	1
39.	Хепатус синій	<i>Paracanthurus hepatus</i>	5
40.	Зебрасома вітрильна Дежардена	<i>Zebrasoma desjardini</i>	1
Родина Сіганові (Siganidae)			
41.	Лисиця жовта	<i>Siganus vulpinus</i>	1
Ряд ХОБОТНОРИЛОПОДІБНІ (MASTACEMBELIFORMES)			
Родина Хоботнорили (Mastacembelidae)			
42.	Мастацембел червоносмугий	<i>Mastacembelus erythrotaenia</i>	1
Клас АМФІБІЇ (AMPHIBIA)			
Ряд ХВОСТАТІ ЗЕМНОВОДНІ (CAUDATA)			
Родина Саламандрові (Salamandridae)			
43.	Саламандра вогняна	<i>Salamandra salamandra</i>	10
44.	Тритон гребінчастий	<i>Tritus cristatus</i>	10
45.	Тритон карпатський	<i>Tritus montandori</i>	10
46.	Тритон звичайний	<i>Tritus vulgaris</i>	10
Ряд БЕЗХВОСТІ ЗЕМНОВОДНІ (ANURA)			
Родина Піпові (Pipidae)			
47.	Жаба шпорцева	<i>Xenopus laevis</i>	40

Родина Кумкові (Bombinatoridae)			
48.	Кумка жовточерева	<i>Bombina variegata</i>	11
Родина Ропухові (Bufonidae)			
49.	Ропуха-ага	<i>Bufo marinus</i>	1
50.	Ропуха зелена	<i>Bufo viridis</i>	10
Родина Квакші (Hylidae)			
51.	Райка східна	<i>Hyla arborea</i>	2
52.	Квакша бразильська	<i>Trachycephalus typhonius</i>	1
Клас РЕПТИЛІЇ (REPTILIA)			
Ряд ЧЕРЕПАХИ (CHELONIA)			
Родина Кайманові черепахи (Chelydridae)			
53.	Черепаха кайманова	<i>Chelydra serpentina</i>	1
Родина Прісноводні черепахи (Emydidae)			
54.	Черепаха європейська болотяна	<i>Emys orbicularis</i>	10
55.	Черепаха каспійська	<i>Mauremys caspica</i>	0/1
56.	Черепаха червоновуха	<i>Pseudemys scripta</i>	15
Родина Сухопутні черепахи (Testudinidae)			
57.	Черепаха середньоазіатська	<i>Agrionemys horsfieldi</i>	8
58.	Черепаха шпороносна	<i>Geochelone sulcata</i>	2/0/4
Ряд КРОКОДИЛИ (CROCODILIA)			
Родина Алігатори (Alligatoridae)			
59.	Кайман крокодиловий	<i>Caiman crocodylus</i>	0/2
Ряд ЛУСКАТІ (SQUAMATA)			
Родина Геконіві (Gekkonidae)			
60.	Еублефар плямистий	<i>Eublepharis macularius</i>	1/5
61.	Гекон смугастий	<i>Gekko vittatus</i>	2/0
Родина Агамові (Agamidae)			
62.	Агама водяна	<i>Physignathus cocincinus</i>	3/2
Родина Ігуанові (Iguanidae)			
63.	Ігуана зелена	<i>Iguana iguana</i>	1/1/2
Родина Варанові (Varanidae)			
64.	Варан смугастий	<i>Varanus salvator</i>	1
Родина Несправжньоногі змії (Boidae)			
65.	Удав звичайний	<i>Boa constrictor</i>	2/0
66.	Удав садовий	<i>Corallus enydris</i>	1/0
67.	Анаконда паргвайська	<i>Eunectes notaeus</i>	1/1/9

68.	Пітон тигровий	<i>Python molurus</i>	1/1
69.	Пітон тигровий гранітний	<i>Python molurus</i>	0/1
70.	Пітон королівський	<i>Python regius</i>	2/2
Родина Вужеподібні змії (Colubridae)			
71.	Змія молочна гондураська	<i>Lampropeltis triangulum hondurensis</i>	1/1/2
72.	Змія молочна сіналойська	<i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>	0/1
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд КОМАХОЇДНІ (INSECTIVORA)			
Родина Їжакові (Erinaceidae)			
73.	Їжак африканський	<i>Atelerix sp.</i>	5/1
Ряд РУКОКРИЛІ (CHIROPTERA)			
Родина Криланові (Pteropodidae)			
74.	Крилан нільський	<i>Rousettus aegyptiacus</i>	15/37/4
Родина Лиликові (Vespertilionidae)			
75.	Вечірниця руда	<i>Nyctalus noctula</i>	3/0
76.	Кажан пізній	<i>Eptesicus serotinus</i>	0/1
Ряд ПРИМАТИ (PRIMATES)			
Родина Лорієві (Lorisidae)			
77.	Лорі товстий	<i>Nycticebus coucang</i>	1/0
78.	Потто звичайний	<i>Perodicticus potto potto</i>	1/1
Ряд НЕПОВНОЗУБІ (EDENTATA)			
Родина Лінивцеві (Bradypodidae)			
79.	Лінивець двопалий	<i>Choloepus didactylus</i>	1/1
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Американські дикобрази (Erethizontidae)			
80.	Дикобраз чіпкохвостий	<i>Coendou prehensilis</i>	1/0
Родина Агутієві (Dasyproctidae)			
81.	Пака	<i>Agouti paca</i>	1/1
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Єнотові (Procyonidae)			
82.	Кінкажу	<i>Potos flavus</i>	2/4

Комплектація колекції.

Протягом 2022 року колекція акватераріуму поповнилася такими видами тварин:

- саламандра вогняна (*Salamandra salamandra*) 0/10
- тритон гребінчастий (*Tritus cristatus*) 0/10
- тритон карпатський (*Tritus montandori*) 0/10
- тритон звичайний (*Tritus vulgaris*) 0/10

- ропуха зелена (<i>Bufo viridis</i>)	0/10
- райка східна (<i>Hyla arborea</i>)	0/2
- кумка жовточеревна (<i>Bombina variegata</i>)	0/11
- кайманова черепаха (<i>Chelydra serpentina</i>)	0/1
- шпороносна черепаха (<i>Geochelone sulcata</i>)	0/2
- руда вечірниця (<i>Nyctalus noctula</i>)	0/3

На початку літа у Рівненський зоопарк поступила група амфібій місцевої фауни (саламандра вогняна, тритони гребінчасті, карпатські, звичайні, ропуха зелена, райка східна, кумка жовточерева). Тому було вирішено створити нову експозицію «Амфібії України», щоб дати змогу відвідувачам дізнатись більше про таємничу і, часто, приховану від людського ока місцеву фауну, про збереження популяцій у природі та охорону їх ареалів, оскільки деякі з вище вказаних видів знаходяться під охороною Червоної книги України.

У серпні колекцію рептилій поповнила кайманова черепаха (*Chelydra serpentina*), яка після пройденого карантину та лікування, була переселена у експозиційний акваріум на 500л.

Також було отримано 2-х молодих шпороносних черепах (*Geochelone sulcata*), яких було поселено до нашої групи молодих черепах.

З кінця літа на постійній основі у відділі живуть 0/3 особи рудої вечірниці (*Nyctalus noctula*), які не можуть жити в природі і мають бути на постійній позитивній реабілітації. Оскільки Рівненський зоопарк став партнером Українського центру реабілітації рукокрилих, на основі нашого відділу було створено філію цього центру.

На протязі року від громадян поступили такі тварини, оскільки вони не могли забезпечити необхідні якісні умови утримання тварин в умовах війни:

- еублефар плямистий (<i>Eublepharis macularius</i>)	0/3
- черепаха червоно вуха (<i>Pseudemys scripta</i>)	0/7
- ігуана зелена (<i>Iguana iguana</i>)	0/2
- гурами мармуровий (<i>Trichopodus trichopterus</i>)	0/3
- неон червоний (<i>Paracheirodon axelrodi</i>)	0/9
- меченосець звичайний (<i>Xiphophorus hellerii</i>)	0/20

У 2022 році з видового складу колекції вибули фенеки (*Vulpes zerda*). Оскільки на початку року загинула самка (у віці 12 років) та наприкінці року загинув самець (у віці 12р). На даний момент у цей вольєр поселено групу сурікат.

Розмноження.

За звітний рік було отримано потомство від: кінкажу (*Potos flavus*) - 3 ос. (1 дитинча загинуло у 1 тиждень життя), криланів нільських (*Rousettus aegyptiacus*) - 10 ос. (5 загинуло у 1 тиждень життя). Самка агами водяної (*Physignathus cocincinus*) зробила 2 кладки яєць. Одна

кладка – жировики, друга кладка - 10 яєць, з яких 7 з самого початку погано розвивались, 4 яйця було розкрито на різних стадіях інкубації, до кінця інкубації залишилося 3 яйця, 1 малюк вийшов сам, але був недорозвинений та прожив 6 днів, з 2-х яєць малюки самі так і не вийшли та були недорозвинені.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2022 році.

Клас РЕПТИЛІЇ (REPTILIA)			
Ряд ЛУСКАТІ (SQUAMATA)			
Родина Агамові (Agamidae)			
1.	Агама водяна	<i>Physignathus cocincinus</i>	1 (не вижило)
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд РУКОКРИЛІ (CHIROPTERA)			
Родина Криланові (Pteropodidae)			
2.	Крилан нільський	<i>Rousettus aegyptiacus</i>	10 (не вижило 5)
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Єнотові (Procyonidae)			
3.	Кінкажу	<i>Potos flavus</i>	3 (не вижило 1)

Отримано потомство від усіх видів безхребетних тварин. Було збільшено об'єми таких кормових культур: туркменського, аргентинського та лісового тарганів, оскільки в них є найбільша потреба для годівлі тварин різних відділів.

Очікується відкладання яєць у еублефарів плямистих (*Eublepharis macularius*), ігуани зеленої (*Iguana iguana*), агам водяних (*Physignathus cocincinus*).

Годівля тварин.

Годівля тварин у відділі здійснювалася згідно затверджених раціонів, при потребі проводилися контрольні годівлі та корегувалася кількість корму для того чи іншого виду тварин. На протязі року тваринам відділу додаються з кормом вітамінно-мінеральні добавки.

Для годівлі тварин відділу використовуються різні види фруктів, овочів, свіже листя салатів, яйця, морепродукти, риба, м'ясо, сухофрукти, а також живі корма (таргани, зофобас, щурі лабораторні, кролі).

В зимовий період тваринам пропонується свіжо вирощена гідропонна зелень з ячменю.

В літній період працівниками відділу збиралися листя кульбаби, листя конюшини, трава для додавання в раціон тварин свіжого листя рослин.

У 2022 році від європейських колег було отримано вітамінно-мінеральні комплекси для рослинної та комахоїдних тварин відділу.

Також було отримано рослинні кормові гранули для тварин. Все це було додано до раціонів годівлі тварин відділу.

Умови утримання, будівництво.

Оскільки на початку літа колекцію відділу поповнили 7 видів амфібій місцевої фауни, було прийнято рішення створити нову експозицію «Амфібії України». В останні роки в провідних зоопарках світу надзвичайної популярності набувають експозиції тварин місцевої фауни. Це допомагає привернути увагу відвідувачів до збереження навколишнього середовища, а також змінити свою думку про тварин, які оточують їх у буденному житті.

Дану експозицію створили у раніше порожньому приміщенні, через яке відвідувачі виходили з експозиції «Нічний світ». Там були проведені ремонтні роботи, пофарбовані стіни, зроблене нове освітлення. Для вогняних саламандр (*Salamandra salamandra*) було перероблено холодильник-вітрину під тераріум, оскільки саламандри живуть на територіях з товстим шаром лісової підстилки та моху, їм потрібна температура повітря в межах 15-17°C, щоб вони були активними. Для інших видів амфібій працівниками відділу було створено 2 просторих скляних тераріума. Всі тераріуми було задекоровано відповідно до тих умов середовища, в яких дані тварини живуть в природі. Підлогу експозиції було вимощено щепкою, а також встановлено великі інформаційні стенди про цих тварин. Крім того, в даному приміщенні було створено вольєр для водяних агам (*Physignathus cocincinus*), оскільки раніше вони не були на експозиції, бо не було відповідного вольєру. Для них було створено велику водойму на 200л, оскільки вони добре плавають (відвідувачі досить часто бачили як тварини годинами знаходяться у воді).

Вольєр задекоровано під тропічний ліс, додано багато зелені, підлогу вимощено деревною щепкою, щоб тварини, коли стрибали з гілок, не травмували себе, а приземлялися на м'яку підстилку. У вольєрі встановлені дві точки обігріву та ультрафіолетову лампу.

Для кайманової черепахи (*Chelydra serpentina*) було запущено 500л акваріум з хорошою фільтраційною системою, встановлені лампи денного світла та ультрафіолетова лампа. Так як черепаха мешкає у водоймах з мулистим дном, де може зариватись у мул, дно акваріума було засипано акваріумним ґрунтом та заселені поверхневі рослини гіацинти, а також створено дві ділянки суші. Верх акваріуму зробили з сітки, щоб відвідувачі не лізли руками до черепахи, оскільки вона досить агресивна та може нанести серйозні травми.

У літній період азійських черепах (*Agrioemys horsfieldi*) було переселено у просторий вуличний вольєр до фазанів, де вони могли приймати сонячні ванни та ласувати свіжою травою у вольєрі.

Працівниками відділу проводилася заготівля опалого листя дуба, волоського горіха, збір та заморожування листя ожини (для годівлі палочника в'єтнамського взимку). Також проводився збір субстрату для тераріумів (кори, моху), збір корчів на території зоопарку та їх (очистка, дезінфекція), підготовка до встановлення в тераріуми.

У літній період працівниками проводилася висадка у літні водойми червоновухих черепах (*Trachemys scripta elegans*) та карпів кої (*Cyprinus carpio haematopterus*) та постійна чистка басейнів.

Протягом року проводилася постійна заміна декорацій у всіх експозиціях, ремонт гніздових будинків, заміна підстилок у змій.

У раніше не функціонуючому підвальному приміщенні було створено умови для роботи з кажанами. Там було встановлено холодильник з відповідною температурою (4С) для зимівлі кажанів та робоче місце, де проводиться огляд новоприбулих кажанів, кільцювання, запис біологічних даних, годування тварин. Якщо це відбувається в літній період і тварина здорова, то ввечері працівниками відділу проводиться випуск кажанів у природу. Якщо тварина не має достатньої ваги або має травми, то проводиться лікування та відгодовування тварин. Всі дані про врятованих кажанів надаються Українському центру реабілітації рукокрилих в онлайн таблиці, в яку записуються всі необхідні дані про кажанів.

Ветеринарна робота.

За підзвітний період у даному відділі було проведено дегельмінтизацію тварин експозиції «Нічний світ» в кількості 69 особин препаратами панакур, адвокат, паратекс (двічі на рік).

Провели щеплення кінкажу проти сказу вакциною біокан R.

Протягом року проводили дезінсекцію у вольєрах, приміщеннях, тераріумах, спрямовану на знищення тарганів та мух.

Дератизацію та дезінфекцію в даному відділі здійснювали за вимогою.

По мірі необхідності проводили обробку проти ектопаразитів використовуючи інсектоакарацидну пудру, спреї та бутокс.

Для насичення організмів тварин вітамінами та мінералами, до основного раціону вводили вітамінно-мінеральні комплекси, призначені для різних видів: урсовіт, тетравіт, інтровіт, плацевіт, омега біотин, м'ясокісткове борошно, кормові дріжджі, біокальційфосфат, роборан.

Протягом року актуальними захворюваннями у даному відділі були:

- а) у змій – ектопаразити (кліщі), мікозні захворювання, пневмонія;
- б) у черепах – пневмонія, гіповітамінози у принесених від населення.

Відомості про загиблих тварин.

№	Вид тварини	Вік	Стать	Причина падежу	Кількість
1.	Черепаша шпороносна	3 р.	0.1	Сепсис. Гнійне запалення легень	1
2.	Піранія	-	-	Травми несумісні із життям	1
3.	Фенек	12 р.	0.1	Сепсис	1
4.	Амфіпріон	-	-	Травми несумісні із життям	1
5.	Жаба ага	8 р.	0.1	Сепсис. Черевна і грудна водянка	1
6.	Агама водяна	1 р.	1.2	Гіповітаміноз групи А	3
7.	Риба єдиноріг	-	-	Травми несумісні із життям	1
8.	Фенек	12 р.	1.0	Фізіологічна старість організму	1

Наукова робота.

Протягом 2022 року наукова робота у відділі була спрямована на вибір оптимальних умов утримання, розробку раціонів годівлі.

Тема 1: «Утримання та розведення кінкажу (*Potos flavus*) в умовах Рівненського зоопарку».

Хід роботи: Проведення спостережень за групою кінкажу, аналіз отримання потомства, вибір оптимального раціону годівлі та умов утримання.

Отже, як показали результати проведеної роботи, кінкажу не є складним в утриманні в умовах зоопарку видом, при умові дотримання температурного режиму, вологості, наявності ультрафіолетового опромінення та збалансованого харчування, що також включає в себе живі корма.

При досягненні потомства статевої зрілості є необхідність відокремити їх з батьківської групи, бо виникає агресивна поведінка.

Тема 2: «Утримання морської фауни (коралових поліпів (*Anthozoa*) та риб (*Pisces*) в умовах Рівненського зоопарку.»

Хід роботи: спостереження за станом морського акваріуму, проведення курсу вирівнювання показників стану води до необхідних, внесення бактерій для стимуляції росту коралів, заміна обладнання на більш нове та потужніше.

На початок 2022 року тести показували вміст нітратів (NO_3) у воді критичні показники 150мг -200мг/л води. Після підміни води результату не було. Через це збився азотний цикл у акваріумі. Корали погано росли, риба почувала себе нормально, підміна води не допомогла понизити вміст нітратів (NO_3) у воді. Тому було вирішено оптимізувати систему фільтрації відповідно до потреб акваріуму. Для зменшення вмісту нітратів (NO_3) у воді було зроблено відповідні дії:

- 1) відремонтували та встановили більш потужну піновиділяючу колонку;
- 2) встановили відповідні потужні помпи течії;
- 3) змінили освітлення у малому акваріумі;
- 4) було внесено бактерії ZeoBak 20 крапель 1р/тиждень (це бактерії, які корали використовують для свого росту);
- 5) внесення бактерій Vacto therapy 60 мл 1р/тиждень (це суміш спеціалізованих бактерій, які розщеплюють детрит і осади);
- 6) на протязі 6 місяців вноситься корм для бактерій на основі спирту (внесення спеціальних доз зі збільшенням на 1мг кожного тижня). На даний час вноситься в акваріум 44 мг розчину;
- 7) знову в самп була поміщена Caulerpa (водорості, які зменшують кількість нітратів (NO_3) у воді, оскільки вони ними харчуються);
- 8) почали дозувати фосфати у воді, тому що вони зменшуються пропорційно нітратам (NO_3);
- 9) вирівнювання показників карбонатної жорсткості;
- 10) протягом року періодично у воду вносився Антифос (полегшує запуск азотного циклу).

Без підміни води всіма даними методами вдалося збити кількість нітратів (NO_3) у воді до 50 мг/л. Після цього корали почали відновлюватись, синулярія прийшла в норму, з каміння почали вилазити поліпи інших коралів, Caulerpa почала краще рости. Акваріум почав заростати червоно-фіолетовою кальцієвою водорістю Coralline algae (що являється індикатором хорошої якості морської води).

Після останньої підміни води планується вивести айптазію (Aiptasia) з акваріуму, а також збалансувати хімічний склад води по елементам.

Збагачення середовища мешкання.

У відділі протягом року кіперами проводилися збагачення середовища мешкання тварин, урізноманітнювалися способи подачі кормів.

У літній період травоядним тваринам пропонувалися різноманітні гілки з фруктових дерев, в зимовий період даються кормові віники з дуба. Працівники пропонують різні види підстилок (дубове листя, тирса різної грубини, мох) для тварин експозиції «Нічний світ» і в неї заховують різні смаколики (сухофрукти, арахіс), також у різних місцях вольєру розвішуються фрукти. Подача корму кожного разу дається в іншому місці

вольєру. В осінньо-зимовий період тваринам пропонується гідропонна зелень, у вигляді ковриків, які розкладається у вольєрах. Тварини її їдять та навіть сплять на ній. У літній період тваринам (кінкажу, потто, лорі) пропонується заморожений сік з фруктами.

Графік збагачення середовища мешкання тварин Екзотаріуму. (приклад)

Дата	01.12.22	03.12.22	05.12.22	07.12.22	11.12.22	14.12.22	17.12.22
Кінкажу 4 ос.	Живий корм (зофобас) у коробці	Арахіс у вольєрі (засипаний в листя)	Мед намазати на гілки	Сухофрукти у вольєрі (розкидані в різні місця)	Живий корм (зофобас)	Свіжі гілки	Пряні запахи (трави) розкладені по вольєру
Лінивець двопаллий 2 ос.	Свіжі гілки	Листя салату розвішене по вольєрі	Свіжі гілки	Пряні запахи (трави) розкласти по вольєру		Свіжі гілки	
Дикобраз 1 ос.	Арахіс у вольєрі у різних місцях	Пряні запахи (трави)	Свіжі гілки	Засипати дубове листя у вольєр	Жолуді у вольєрі	Свіжі гілки	Арахіс у вольєрі
Пака 2 ос.	Арахіс у вольєрі засипати у листя	Пряні запахи (трави)	Засипати дубове листя у вольєр	Сухарі у вольєрі	Жолуді у вольєрі	Свіжі гілки	Арахіс у вольєрі засипати у листя
Потто звичайний 2 ос.	Гуарова камідь на гілки	Живий корм (зофобас)	Пряні запахи (трави)	Живий корм (таргани або цвіркуни)	Мед намазати на гілки	Свіжі гілки	Живий корм (зофобас)
Лорі товстий 1 ос.	Живий корм (таргани або цвіркуни)	Гуарова камідь на гілки	Свіжі гілки	Живий корм (таргани або цвіркуни)	Сухофрукти у вольєрі у різних місцях	Пряні запахи (трави)	Живий корм (зофобас)

Тренінг тварин.

Тренінг проводиться, в першу чергу, з метою встановлення довірливих стосунків між кіпером та тваринами. Тренінг значно полегшує процес догляду за тваринами, оскільки тварин навчають переходити з одного приміщення в інше, без страху заходити в транспортні клітки, допомагає у проведенні різноманітних маніпуляцій (огляд тварин). В якості позитивного підкріплення використовували арахіс, сухофрукти, шматочки сухого хліба.

Протягом 2022 року проводилися сеанси тренінгу з такими тваринами:

- пака (*Agouti* раса) - 1/1. За допомогою позитивного підкріплення тварина переходить з одного вольєру в інший, дає себе почухати (самка);
- кінкажу (*Potos flavus*) - 2/4. Тварини охоче йдуть на контакт до кіпера, який тримає у руці смаколик, також тварини без стресу заходять в транспортну клітку;
- дикобраз чіпкохвостий (*Coendou prehensilis*) – 1/0. Внаслідок проведення сеансів тренінгу, тварина дозволяє провести огляд її кінцівок, торкнутися носа, а також переміщується за кіпером по вольєру.

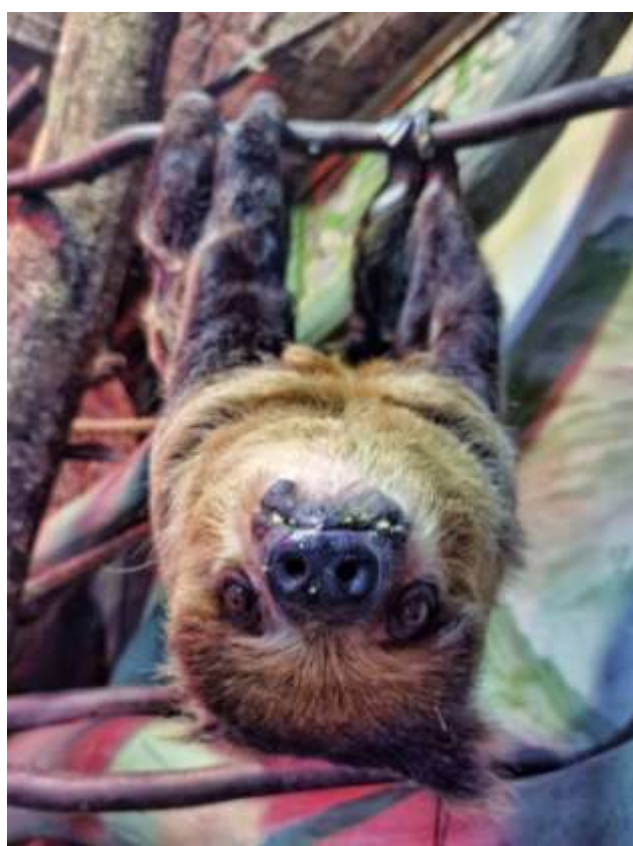

Відділ годівлі

Кузьмич Людмила**Зав.відділу годівлі**

Годівля тварин та видача кормів здійснюється відповідно до раціонів, розроблених на базі зоопарку, на підставі проведених контрольних годівель. Раціони розробляються з врахуванням життєвих потреб тварин, їх вікових, сезонних особливостей та життєвих циклів. Також враховуються особливості місцевих умов: можливості постачання кормів, їх сезонність, кліматичні фактори. Згідно раціонів зав.відділами щомісяця складають кормові відомості, в яких вказується перелік та кількість кормів, які необхідні для проведення годівлі тварин, дні видачі тих чи інших продуктів.

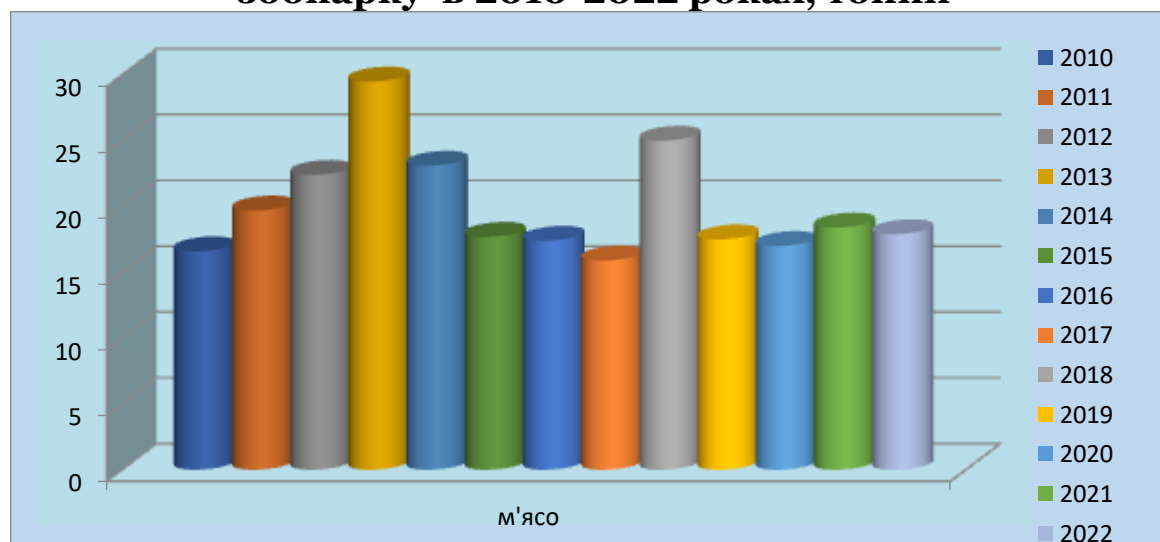
Відділ годівлі займається обробкою та систематизацією кормових відомостей, внаслідок чого формується загальна відомість видачі кормів і подається на склад.

Працівники відділу годівлі щодня отримують необхідний набір кормів і займаються розважуванням, фасуванням, миттям, подрібненням овочів та видачею на відділи. Тара для підготовлених до годівлі тварин кормів щодня миється, періодично дезінфікується. У приміщеннях відділу годівлі в кінці робочого дня проводиться вологе прибирання з дезрозчином.

Протягом року для годівлі тварин зоопарку використовувався широкий спектр кормів як рослинного, так і тваринного походження. Всі необхідні корма були в наявності, спостерігалися незначні перебої з постачанням окремих позицій (риба, просо, соняшник).

Корма тваринного походження відіграють важливу роль в житті тварин зоопарку, причому не лише виключно хижаків, а й всеїдних і деяких рослиноїдних (наприклад, примати), оскільки тваринний білок є повноцінним та містить незамінні амінокислоти, які необхідні для життєдіяльності організму.

Споживання м'яса яловичини тваринами Рівненського зоопарку в 2010-2022 роках, тонни

Протягом року було згодовано 17912,13 кг м'яса яловичини, 5200,54 кг курятини, 1485,24 кг субпродуктів (печінка та серце яловичі, курячі).

Хижим тваринам та птахам м'ясо та субпродукти згодовуються в сирому розмороженому вигляді, приматам – відварюються або обливаються окропом.

Багато видів тварин повинні отримувати рибу, яка має високу кормову цінність, в якості додаткового корму. Для рибоїдних (пелікани, баклани) – це основний вид корму. Використовується як річкова, так і морська риба. Дається в сирому розмороженому вигляді (окрім приматів та лабораторних тварин, яким риба відварюється). Протягом року згодовано 3809,38 кг риби.

Серед інших, але не менш важливих продуктів тваринного походження, для годівлі використовували яйця (курячі, перепелині), м'який сир, йогурт, молоко, консервованій корм для котів та собак, мотиль, артемія, сушений гамарус.

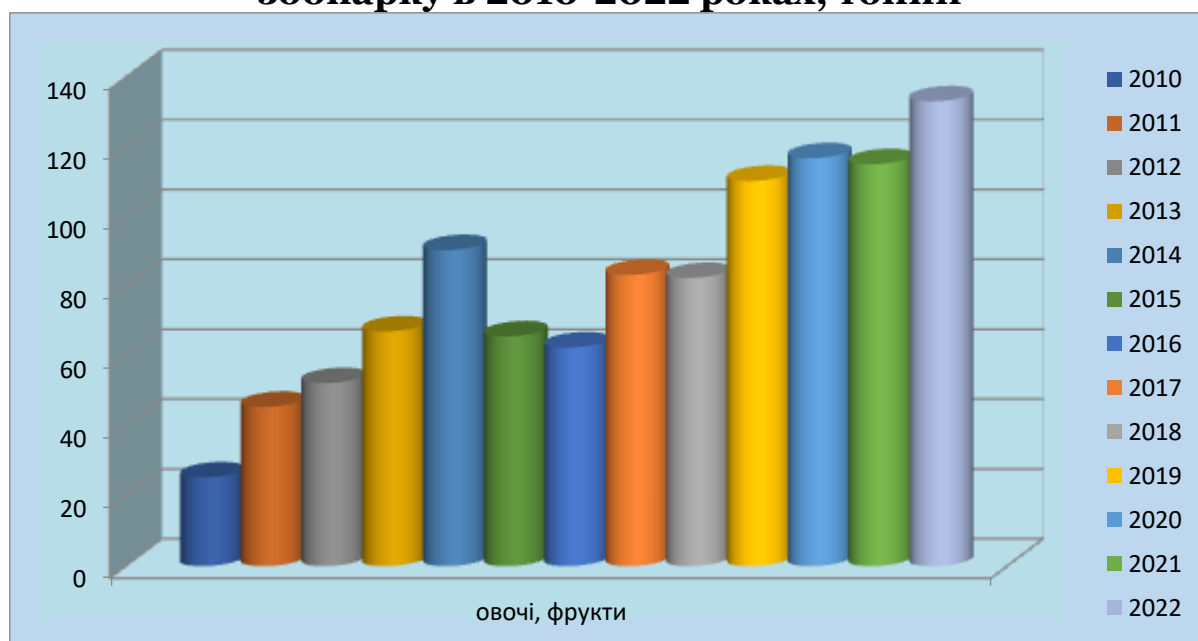
Особливе місце займають живі корма, які вирощуються у віварії (лабораторні щурі, миші, морські свинки, кролі) та інсектарії (7 видів тарганів, великий та малий борошняний хрущак, цвіркун). Вони є необхідним елементом в раціонах амфібій, рептилій, птахів, хижих тварин та приматів. Згодовування цілих тушок кормових тварин сприяє забезпеченню необхідними поживними речовинами, вітамінами, мікроелементами, покращує діяльність шлунково-кишкового тракту, позитивно впливає на поведінку тварин, пов'язану з інстинктом добування та поїданням їжі.

Коренеплоди, баштанні, овочеві культури, різноманітні фрукти та зелена маса відносяться до групи соковитих кормів та є важливим елементом в годівлі тварин.

Найбільш широко використовуваними є столовий (16,7 т) та кормовий (33,2 т) буряк, морква (32,3 т), картопля (30,0 т), кабачок, гарбуз (7,1 т), яблуко, банан, цитрусові 9,0 т).

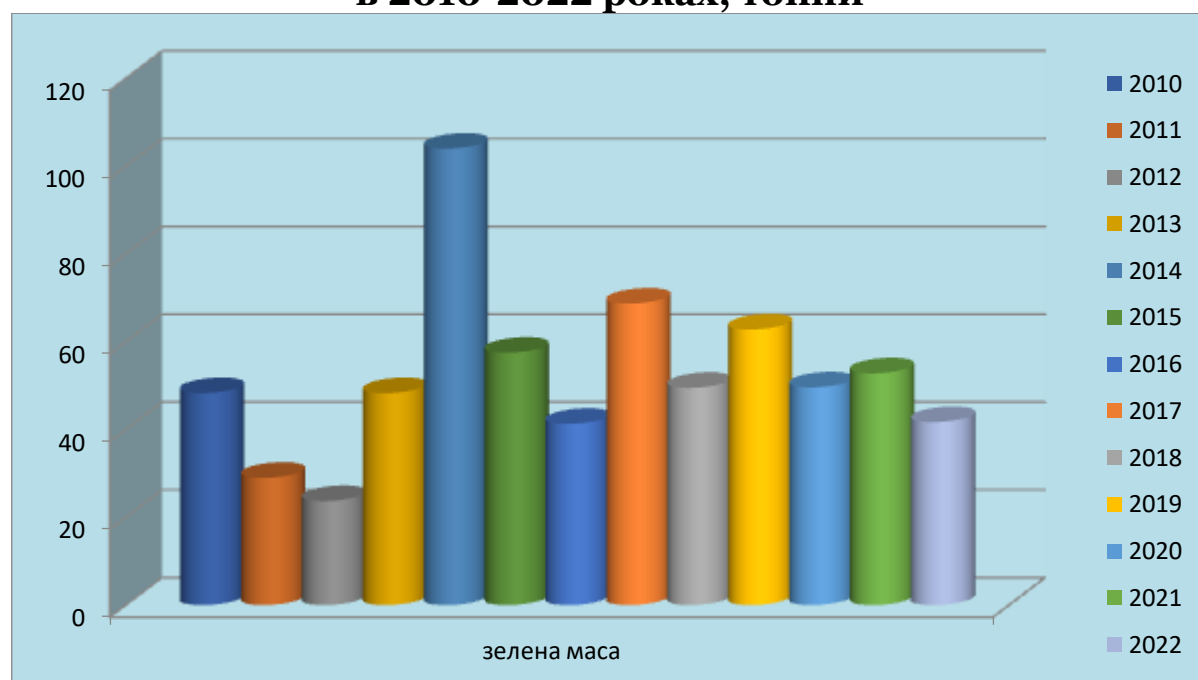
В діаграмі «Споживання овочів та фруктів тваринами зоопарку» не врахована вся кількість, що надходила у вигляді допомоги з супермаркетів міста, тому діаграма не відображає реальної кількості спожитих тваринами продуктів цієї групи. Ці продукти становлять левову частку фруктів, які давалися тваринам і являють собою надзвичайно різноманітний набір (від сезонних ягід до екзотичних плодів типу маракуйя та папайя).

Споживання овочів та фруктів тваринами Рівненського зоопарку в 2010-2022 роках, тонни

Зелена маса – наземна частина трав'янистих рослин, яку згодовують у свіжому вигляді для всіх трав'яїдних видів.

Споживання зеленої маси тваринами Рівненського зоопарку в 2010-2022 роках, тонни

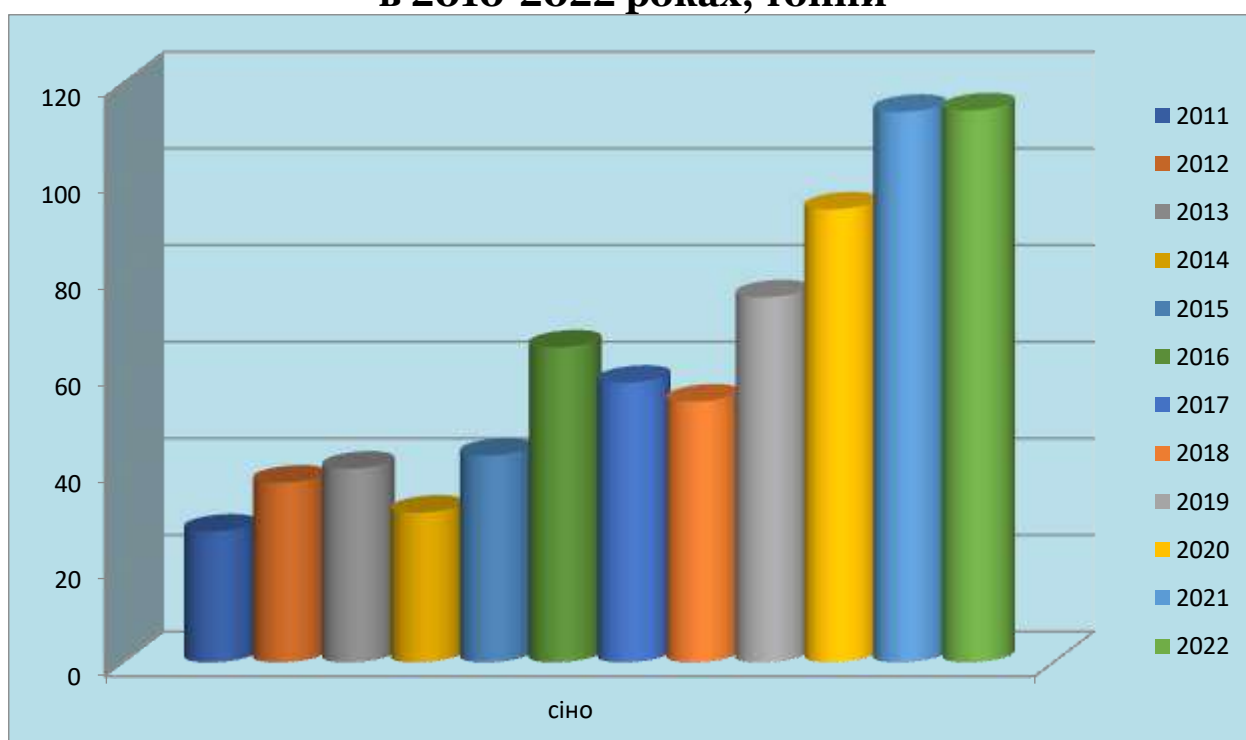

На жаль, в 2022 році спостерігалися значні перебої з поставками зеленої маси, тому значно скоротилося її споживання, в порівнянні з минулими роками. Взамін тваринам давалося сіно, гілковий корм, кормові віники, а також трава, яку скошували в парковій зоні зоопарку.

Сіно - грубий корм, який має важливе значення для правильного функціонування травного тракту, адже стимулює просування корму по шлунково-кишковому тракту, підтримує умови для правильної мікрофлори.

Найчастіше використовували сіно з суміші злакових трав та різнотрав'я. Оскільки сіно - це продукт, який певний час зберігається в складських приміщеннях, перед його згодовуванням кіпери проводять перевірку органолептичних показників якості (колір, запах). Нажаль, досить часто сіно не досить високої якості. Не допускається згодовування неякісного сіна тваринам.

Споживання сіна тваринами Рівненського зоопарку в 2010-2022 роках, тонни

В 2022 році для тварин пропонували трав'яні гранули та подрібнену суху люцерну.

Для годівлі тварин використовуються також концентровані корми, такі, як комбікорми, зернові, крупи.

В 2022 році в Рівненський зоопарк надходила гуманітарна допомога від європейських колег у вигляді сухих комбікормів для різних груп тварин. До раціонів журавлів, ібісів, страусів, антилоп, зебр, тапірів, великої та малої рогатої худоби, верблюдових, гризунів, приматів були введені гранульовані корма іноземного виробництва. Це в достатній мірі урізноманітнює годівлю та допомогло наситити організми тварин вітамінами та мікроелементами.

З зернових культур найчастіше використовується овес (11,2 т), пшениця (0,6 т), просо (0,3 т), кукурудза (0,9 т), соняшник (0,7 т). Ячмінь згодовується у пророщеному вигляді (гідропонна зелень).

Крупа дається тваринам як в сухому вигляді (птахам), так і у вигляді каш (приматам, лабораторним тваринам, птахам). Для покращення смакових властивостей, в каші для годівлі приматів додавалися мед та варення, а для лабораторних тварин – молоко.

Для приматів, папуг, гризунів в раціонах обов'язково присутні горіхи (грецький горіх, арахіс) та сухофрукти (родзинки, курага, фініки, вишня, яблуко).

З специфічних кормів використовували гуарову камідь (приматам), сіль-лизунець з мікроелементами та вітамінами (копитним тваринам).

Науково-просвітницький відділ

Патій Мирослава

Завідувач науково-просвітницького відділу

2022 рік почався досить непросто - звичайний хід подій був перерваний війною: з 24 лютого життя зупинилось, зоопарк зачинив свої двері для відвідувачів. Із деякою стабілізацією ситуації, заклад відновив свою роботу 16 березня. В зв'язку із обмеженнями, накладеними подіями в країні, із запланованого на рік вдалось втілити в життя менше половини. Робота відділу була перебудована та підлаштована згідно вимог і потреб військового часу. Протягом року відділ працював над виконанням таких завдань:

- 1) проведення ознайомлювальних та тематичних екскурсій для внутрішньо переміщених осіб, гостей міста, і пересічних відвідувачів зоопарку;
- 2) організації показових годівель, збагачення середовища мешкання тварин та освітніх розповідей про життя фауни;
- 3) розповсюдження важливих новин сьогодення зоопарку, пізнавальних відомостей про життя його мешканців та нагальних проблем в цілому на офіційному сайті, соціальних мережах «Facebook», «Instagram»;
- 4) підготовка до проведення круглого столу з нагоди 40-річчя Рівненського зоопарку;
- 5) створення макетів, підготовка дизайну та друк поліграфічної продукції для оформлення нових експозицій, оновлення інформаційних ресурсів для відвідувачів;
- 6) поширення важливих новин, огляд актуальних питань в житті закладу шляхом взаємодії із ЗМІ;
- 7) залучення соціуму до участі в програмі опіки над тваринами, висвітлення відомостей про проект та його реалізацію;
- 8) художньо-естетичне оформлення зоопарку: оздоблення території закладу декоративними елементами, виготовлення сезонних фотозон та затишних куточків для гостей закладу;
- 9) поповнення колекції фото- та відео- архіву з життя зоопарку та його мешканців.

Тематичні заходи та акції.

Заходи, які проводить Рівненський зоопарку кожного року, відомі для широкого загалу містян і за межами регіону. Вони спрямовані на всебічне знайомлення людей із світом природи, дають можливість почерпнути нових знань, цікавого досвіду спілкування і догляду за мешканцями зоопарку, наближують до етнічних коренів під час колоритних народних свят, дарують яскраві емоції та гарний відпочинок в мальовничому осередку природи. Відвідувачі, які побували хоч раз - приходять за незабутніми враженнями знову, цікавляться про

організацію свят на майбутнє, і це чудовий показник престижу Рівненського зоопарку.

Зазвичай, початок активності для проведення масових заходів припадає на весну, коли у Рівненському зоопарку збільшується потік відвідувачів. Але в період військового стану, сигналів тривоги та масових атак, проведення будь-яких заходів стало неможливим. Тому із 20 запланованих, на превеликий жаль, не було проведено жодного масового заходу. Протягом усього року, для відвідувачів було задіяно лише дві акції: до Дня Св. Валентина і Дня захисту дітей.

40-річчя Рівненського зоопарку.

У 2022 році виповнилось 40 років з дня заснування Рівненського зоопарку. Згідно реалій військового часу грандіозних святкувань не планувалось. Рівненський зоопарк відзначив свій ювілей скромно, без урочистих подій, але з впевненістю у близьку перемогу.

4-5 липня відбувся круглий стіл на тему "Сучасні реалії зоопарків України в період війни", приурочений до 40-річчя. Участь в ньому взяли представники практично всіх зоопарків та зоологічних колекцій, які на той час не перебували під окупацією. Серед них були представники зоопарків з найгарячіших точок бойових дій країни – з Харкова, Одеси, Миколаєва. Також в круглому столі взяли участь очільники адміністрації Рівненської області та м. Рівне. Тематика виявилася дуже актуальною, а програма - досить насиченою.

Проведення круглого столу було важливим і необхідним, адже Рівненський зоопарк функціонував також і як база для комплектації та розподілу гуманітарної допомоги, яка надходила зоопаркам України від колег з Європейської Асоціації Зоопарків та Акваріумів. Крім самого обговорення проблем сьогодення та майбутнього зоологічних колекцій України, учасники круглого столу змогли познайомитися безпосередньо з Рівненським зоопарком та його новими експозиціями (незважаючи на всі складнощі, з початку війни у Рівненському зоопарку було відкрито п'ять нових експозицій, у тому числі дві для тварин, переміщених до нас із зони бойових дій).

Також у програмі заходів були демонстрації фрагменту виставки «Чому?» відомого рівненського художника Ігоря Павлюка, та показ фільму виробництва НВО «Біон» про тяжку долю однієї із зоологічних колекцій нашої країни, що опинилася під тимчасовою окупацією. Учасники високо оцінили як успіхи у розвитку Рівненського зоопарку, так і ту допомогу, яку він надавав зоопаркам нашої країни, у тому числі й допомогу в розміщенні тварин-переселенців.

Показові годівлі. Збагачення середовища мешкання тварин.

Щоб урізноманітнити життя мешканців зоопарку, а також – задля цікавих вражень наших гостей під час перебування в гостинах у закладу –

на постійній основі організовуються показові годівлі тварин та збагачення середовища їх проживання. Люди, які відвідують установу, нерідко зовсім мало знають про наших підопічних: їхні звички, уклад життя, особливості догляду, вподобання в харчуванні, спосіб життя в природі. Переглянувши анонс запланованих годувань, і бажаючи дізнатись більше про своїх улюбленців, деякі гості приходять завчасно, щоб не прогавити цікаве видовище. Інші відвідувачі – приєднуються перед проведенням, зорієнтовані вказівниками про годівлія, або зацікавлені процесом підготовки.

Такі дійства користуються популярністю у відвідувачів. Показові годівлі допомагають побачити життя тварин в зоопарку з іншої сторони, в ході яких можна задати питання спеціалісту, дізнатися багато цікавої інформації, безпосередньо взяти участь в самому процесі, пізнати загадкові особливості тваринного світу, познайомитись з елементами догляду та характерами вихованців установи. Також відбувається розвиток екологічної культури гостей закладу, засвоєння ідей збереження тваринного світу, підвищення рівня самосвідомості шляхом взаємодії та спілкування з пухнастими улюбленцями.

За сезон відвідуваності зоопарку було проведено 59 показових годівель для таких видів тварин: леопардів амурських, пеліканів рожевих, какаду білочубих, сурікат, капуцинів бурих, лемури варі, лемури котячих, антилоп гну, ослів домашніх, страусів африканських, худоби шотландської, дикобразів індійських, лам, гуанако, капібар, тапіра рівнинного, мар патагонських, альпак, саймірі звичайних, тигра амурського, верблюдів двогорбих, криланів нільських, ібісів священних, султанок каспійських, пекарі ошийникових, кіз карликових, антилоп ньяла, піраній, варана водяного, носух звичайних, грифів чорних, орлана білохвіста, канюків звичайних, крокодилових кайманів, кінкажу, фенеків, потто звичайних, лінивців двопалих, дикобраза чіпкохвостого, марабу африканських, овець камерунських, черепах шпороносних, єнотів полоскунів, тамаринів червоноруких, мармозеток карликових, тамарина імператорського, тамаринів едипових.

Збагачення середовища мешкання тварин проводяться, щоб дати тваринам можливість реалізувати їх звичну поведінку - це допомагає проявляти, і не втратити характерні для них в природному середовищі реакції та рефлексії. Такі комплекси заходів супроводжуються фото- та відео- зйомками для наукового архіву, а також для читачів Інтернет ресурсів зоопарку, яким цікаво переглядати подібного роду інформацію. Дуже пізнавально спостерігати за діями тварин, як вони виявляють інтерес, досліджують певні речі та предмети, проявляють емоції. Були проведені збагачення для таких видів тварин: макаки японські, павіани гамадрили, павіани анубіси, мангобеї червоноголові, пекарі ошийникові, броненосець шаровидний, лемури котячі, лемури варі, гібони білорукі.

Діяльність гуртка юних натуралістів.

На жаль, реалії військового часу та заборони щодо проведення масових заходів, задля уникнення скупчення людей не дали можливості організовувати заняття із юними зоологами. Тому було прийнято рішення призупинити активність та діяльність в цілому.

Екскурсії.

Однією із форм організації дозвілля є екскурсії. Відвідувачі Рівненського зоопарку використовують прогулянки в супроводі екскурсовода з метою відпочинку та отримання нових, пізнавальних вражень. І справді, поєднання цікавих розповідей із візуальною картинкою на фоні живої природи дарують багато незабутніх моментів. Саме екскурсійна подорож парком дозволяє в стислих рамках часу «гайнути» з одного континенту на інший, знайомлячись з різноманіттям планети, зібраним в нашому зоопарку. Адже якраз під впливом почутого і побаченого формуються знання, уявлення в дітей та дорослих про флору і фауну, виховується бережне ставлення до усього живого.

Гості закладу завжди активні, і часто заздалегідь замовляють послуги екскурсовода для групових чи сімейних екскурсій. Тип екскурсії: ознайомлювальна, тематична, навчальна - залежить від кількості учасників, їх віку, наявності організаційного часу, спрямованості та мети відвідування (навчальної чи для відпочинку). Найчастіше звертаються за екскурсійними послугами вчителі освітніх шкіл, які привозять групи школярів: підростаюче покоління повинно пізнавати світ, і тому екскурсії якнайкраще підходять для цього. Екскурсії несуть в собі культурно-просвітницький характер, сполучений із науково – освітнім, а ще в поєднанні з активним відпочинком - додають розширення світогляду для дитячих душ.

Цього року екскурсії проводились із певними нововведеннями, та в особливому режимі для всіх відвідувачів. Безперебійні сповіщення тривоги та нестабільність ситуації зменшили відвідуваність, і також зумовили скорочення замовлень екскурсійних послуг, особливо, шкільних. З нагоди дня копитних тварин була проведена екскурсія з показовими годівлями тварин для відвідувачів, які того дня прийшли в зоопарк.

В зв'язку із великою кількістю переміщених людей із зон бойових дій, які прибули до міста Рівного на проживання – виникла потреба надати таким гостям пільги на відвідування закладу. Щопонеділка були запроваджені екскурсії на безоплатній основі для внутрішньо переміщених осіб в супроводі Андрія Гапченка - харків'янина, наукового співробітника «Фельдман Екопарку», який став працівником Рівненського зоопарку. Екскурсії викликали певний позитивний резонанс, і стали користуватись популярністю. Особливий інтерес викликали експозиції з евакуйованими тваринами з різних гарячих точок України - це тема була близька і щемлива не лише для новоприбулих

відвідувачів-біженців, але й для жителів міста, які не лишалися байдужими, і допомагали благодійною фінансовою підтримкою зоопарку в скрутний період.

Неабияким кроком в науковому аспекті стала співпраця з Українським центром реабілітації рукокрилих (Ukrainian Bat Rehabilitation Center), та з її співзасновницею і провідним спеціалістом – Альоною Прилуцькою. Вона провела ряд інформаційно-просвітницьких лекцій для працівників та гостей зоопарку з показом відеороликів, цікавою інформацією про кажанів, специфікою поводження з ними, розвінчанням певних міфів і фобій, які пов'язані з цими тваринами. Було ухвалено рішення про співпрацю та підписано угоду, згідно якої на базі Рівненського зоопарку запрацювало представництво центру з охорони та реабілітації кажанів України. І до кінця року філія отримала не одне звернення від пересічних громадян - була задіяна допомога працівників у ситуаціях по рятуванню кажанів, які оселялися жити у невідповідних умовах, поруч людей.

Протягом 2022 року для гостей установи було проведено 21 екскурсію (з них 18 на безоплатній основі) та 2 лекції.

Поліграфія.

Важливою часткою інформаційних джерел життя зоопарку є поліграфічна продукція. Саме завдяки їй можлива непряма взаємодія між закладом і соціумом ззовні, виконання науково-освітніх функцій, формування в гостей зоопарку інтересу до природи та правил поведінки з її мешканцями. На території зоопарку розміщено інформаційні таблички та дошки, пізнавальні стенди з цікавим фактажем про тварин, вказівники напрямку, які допомагають відвідувачам орієнтуватись на просторах зоопарку та отримувати гарний відпочинок, не порушуючи своїми діями регламентованих правил установи.

Весною 2022 року, в зв'язку із зміною цін на квитки, було замінено стенди вартості вхідної плати. Також по території зоопарку встановлено вказівники зоогеографічного розташування тварин та місць найперших зручностей для відвідувачів. З'явився новий переносний вказівник, який допомагає гостям швидше і легше потрапити до екзотаріума.

До ювілею 40-річчя зоопарку розроблено і надруковано банер «Навколо світу за один день! 40 років з любов'ю до тварин!».

Для оформлення нових експозицій «Форт єнотів» та «Амфібії України» використано друковані стенди з відомостями про тварин та ілюстрованими зображеннями.

Здійснено оновлення інформації про мешканців зоопарку (в кількості 51 табличка) для відвідувачів, а також - попереджувальних відомостей про правила поведінки з тваринами та на території закладу в цілому (20 табличок).

Протягом року друкувалась поліграфічна продукція різного плану і призначень: річні звіти про діяльність установи, відомості на видачу кормів, запрошення на відвідування експозиції зоопарку та екзотаріума, подарункові блокноти з логотипом до 40-річчя зоопарку, наклейки на таблички, одяг з логотипом для працівників (футболки, бейси, верхній одяг) тощо.

Художньо-естетичне оформлення.

Перед початком сезону, територію зоопарку стилізують різноманітними декоративними елементами для створення затишного вигляду, і внесення колоритних особливостей. Матеріали здебільшого використовуються природні. Гості, які відвідують заклад, завжди помічають незвичні прикраси та родзинки експозицій, фотографуються на їх фоні, викладають в соц.мережі щасливі світлини із коментарями.

Щосезону в зоопарку облаштовуються яскраві фотозони із детально підібраними композиціями, які символізують ту, чи іншу пору року. Їх дуже любляють гості установи, яким дуже подобається відпочити на лоні природи, в оточенні виробів мистецтва. Не став винятком і цей рік – наші відвідувачі мали можливість відволіктися від життєвих реалій та зробити світлини на згадку серед оригінальних фотозон.

При виборі дизайну для оздоблення території закладу, акцент був зроблений на декорі з ухилом в тематику фауни та фольклору (як народного, так й інших країн). Було виготовлено: колекцію яскравих пасхальних писанок-прикрас та весняних птахів, з кріпленням для фіксації на деревах чи предметах; розфарбовано шматки гірської породи для оздоблення новоствореної штучної водойми; декор із зображенням різноманітних тварин для оформлення дитячого майданчика, створений з дерев'яних кружалець об'ємного діаметру; колоритні предмети інтер'єру в африканському стилі – маски, декоративні палиці, прикрашені візерунками та символікою народів Африки.

Впродовж року також були оформлені візерунками та розписами експозиції «Патагонія» і «Форт єнотів», аби помешкання тварин наближено відповідали тематиці зоогеографічного ареалу їх проживання.

Зв'язки із засобами масової інформації.

В усі часи комунікації відіграють вагомую роль соціальної взаємодії у суспільстві. Для Рівненського зоопарку обмін інформацією із мас-медіа, та її правильна подача допомагають втримувати увагу соціуму, привертаючи погляди загалу до щоденних реалій, нагальних питань, успіхів та проблематики, планів на майбутнє тощо. Співробітництво із журналістами може бути проявлено в активності з будь-якої із сторін: зазвичай, репортери приїждять до зоопарку, щоб дізнатися більше відомостей з перших вуст, натхненні відомостями, які заклад публікує в

Інтернет мережі на своїх ресурсах. Але нерідко й сама установа звертається до ЗМІ, маючи за потребу в швидкій і точній передачі відомостей для вирішення «гостро» поставлених проблем, спеціальних подій чи пропозицій, здобуття підтримки й схвалення відвідувачів.

Весь 2022 рік пронизаний нестабільними впливами військового часу, і відповідно, за цей період сформувалася певна тематика головних питань, яку висвітлювали кореспонденти. Вони завоювали підтримку мас, і продовжують викликати неабияку цікавість та відгуки небайдужих громадян. Серед них:

- проблеми виживання зоопарку в непростий період війни (незначна кількість відвідувачів, потреба в коштах, пошук шляхів вирішення проблеми з нестабільною подачею електроенергії - електрогенератори);
- доля евакуйованих тварин із зони бойових дій, яких прихистила установа, побудова для них помешкань та їх відкриття;
- нововведення, які були запроваджені згідно потреб сьогодення (зміна вартості вхідного квитка, відвідування закладу ВПО та осіб, які постраждали від військових дій, робота установи під час повітряних тривог, електронний квиток тощо);
- проблеми захисту тварин (робота філії Українського центру реабілітації рукокрилих на базі Рівненського зоопарку, порятунок та збереження птахів у дикій природі – лебедів, лелек);
- актуальні новини щоденного життя зоопарку (поява в тварин потомства, сезонні особливості догляду за підопічними, робота з відвідувачами).

Співпраця зоопарку із ЗМІ позитивно позначається на іміджі закладу, поліпшує зв'язки із громадськістю, підвищує рівень екологічної культури та знань масової свідомості про природу та її мешканців шляхом подачі достовірної й актуальної інформації, свіжих новин, які наближують соціум та відвідувачів до життя зоопарку, відкриваючи його грані з незнаних сторін.

Опікунство.

З 2015 року в зоопарку діє програма опіки над тваринами. Вона покликана донести до людей важливість захисту тваринного світу, шляхом створення досконалих умов для відтворення видів, які проживають в зоопарку. Цей благодійний проект дає змогу усім бажаючим творити добро, адже кожен другий, хто приходить в зоопарк – виявляє бажання бути чимось корисним для закладу. Програма зарекомендувала себе позитивним чином, і знайшла відгук у багатьох серцях пересічних громадян, адже вона не лише популяризує ідею збереження тваринного світу, а й активізує соціум робити добрі справи, пробуджуючи в людях почуття відповідальності та поваги до усього

живого. Своїми благодійними внесками учасники допомагають мешканцям зоопарку отримувати кращі умови утримання, якість ветеринарних процедур, збагачений раціон харчування. Опікуни мають чудову нагоду стати ближчими до світу природи, відвідуючи своїх вихованців, беручи участь в їх щоденному житті, долучатися до значущих подій в зоопарку, пов'язаних із обраним видом (день народження чи міжнародний день тварини, якою опікуються).

Опіка над тваринами здійснюється шляхом надання безповоротної фінансової допомоги конкретній тварині на підставі Договору. Вартість внеску опікуна ґрунтується на вартості добового раціону конкретного виду тварин. Перелік звірів, які ще не мають опікуна вказано на сайті Рівненського зоопарку: www.zoopark.rv.ua (розділ: «Проекти»_ «Тварини для опіки»). Зі свого боку, Рівненський зоопарк займається висвітленням даної доброї справи на власному сайті та у соц. мережах, що є відмінним PR-ходом у просуванні й піднятті іміджу для фізичних і юридичних осіб.

Незважаючи на ситуацію в країні, в 2022 році програма не лишилась поза увагою населення, і в ній взяло участь 10 фізичних (з них 3 ВПО) та 7 юридичних осіб. Під опіку були взяті такі види тварин: капібара, кінь Пржевальського, броненосець шаровидний, леопард амурський, дикийобраз чіпкохвостий, тамарини імператорські, тамарини едипові, ему, олені шляхетні, лінивці двопалі, мармозетки карликові, фенеки, потто звичайні, сурікати, єноти-полоскуни, павіани гамадрили, ари синьо-жовті, кенгуру руді, саймірі звичайні, журавлі вінценосні, мари патагонські.

Зоопарк в мережі.

Завдяки Інтернет ресурсам Рівненський зоопарк швидко й доступно інформує громадськість про щоденні події, важливі новини, зміни в графіку роботи, цікаві пропозиції та знижки на відвідування закладу, анонс запланованих заходів, які відбуваються в установі, цікаві факти зі світлинами та відеофайли про життя мешканців зоопарку, різноманітні конкурси на природознавчу тематику.

Усю необхідну інформацію для ознайомлення відвідувачі та пересічні користувачі Інтернет мереж можуть знайти на офіційному сайті Рівненського зоопарку, сторінках Facebook, Instagram:

www.zoopark.rv.ua www.instagram.com/zooparkrivne www.facebook.com/Rivnezoo

Соцмережі стали важливою частиною повсякденного життя більшості людей сучасного світу. Рівненський зоопарк використовує мобільні застосунки також для популяризації установи та приваблення нових користувачів (а отже - потенційних відвідувачів). Окрім спілкування та взаємодії із закладом, наші користувачі отримують багато важливої інформації, мають можливість спокійно відпочити,

переглядаючи легкий, розважальний контент, спланувати своє дозвілля завдяки потужним інструментам реклами, бути в курсі важливих подій з мінімальними витратами часу.

Цього року була започаткована рубрика «Тварина тижня», де щотижня публікувався пост з добіркою дивовижних фактів про один із видів мешканців зоопарку. Доповнена яскравими світлинами – рубрика знайшла своїх прихильників, і за реакцією та вподобаннями користувачів можна було виокремити «улюбленців» публіки.

Любителі живої природи, прихильники Рівненського зоопарку, а також звичайні пересічні громадяни завжди дуже активні в Інтернет мережах, із задоволенням описують враження від прогулянок закладом, діляться світлинами, коментують та поширюють публікації зоопарку на особистих сторінках, а також небадьовже відгукуються, пропонуючи допомогу і підтримку у важливі моменти. Саме в критичній ситуації воєнних буднів, зоопарк «кинув заклик допомоги» на збір коштів для побудови вольєрів евакуйованим тваринам. Ми навіть не очікували, що люди так жваво активізуються, і прийдуть на поміч в складний час, коли довкола вирують проблеми та скрута. Завдяки активній взаємодії вдалось зібрати значну суму коштів, закупити будівельні матеріали та побудувати житло для переміщених тварин із «гарячих точок».

Восени 2022 року для відвідувачів з'явилась унікальна нагода купувати квитки в зоопарк онлайн – електронні квитки. Зробити це стало можливим за допомогою двох ресурсів:

- офіційного сайту **Рівненського зоопарку**

<http://zooark.rv.ua/index.php/ua/>

- квиткового сервісу **rv.kontramarka.ua**

<https://rv.kontramarka.ua/uk/zoo>

Це дає людям можливість спланувати свій відпочинок заздалегідь, зекономити час, не витрачаючи його в чергах до каси, а також – допомогти фінансово в скрутні для закладу часи: кожен бажаючий може залишити комфортну для свого гаманця суму, в якості благодійного внеску для тварин Рівненського зоопарку.

Завдяки опрацюванню статистичних відомостей попередніх років, можна простежити, як розвиваються сторінки Facebook та Instagram Рівненського зоопарку, набирають обертів популярності, збільшується кількість підписників зоопарку: 9,8 тис. осіб (на 01.01.2023 р.), - 8,4 тис. осіб (на початку 2022 р.), - 7,1 тис. осіб (2020 р.), - 5,6 тис. осіб (2019 р.); чисельність користувачів, які вподобали сторінку зоопарку становить 8,4 тис. осіб (7,3 в 2021 р.).

За останній рік медійна платформа Instagram зробила крок вперед у своєму розвитку, й стала не менш потужним засобом спілкування з відвідувачами, як і Facebook. На 01.01.2023 року кількість нових

користувачів, які підписались на сторінку Рівненського зоопарку становила 4626 осіб (на 01.01.2021 р. – 3492 осіб, в 2020 р. – 1804). Відбувається постійна активна комунікація з користувачами шляхом обміном інформації про роботу закладу, важливі події, повсякденні питання, догляд за мешканцями зоопарку тощо.

На сторінці Instagram публікуються дописи про життя мешканців зоопарку, розважального плану відеоролики, актуальні новини щоденних буднів, світ природи в цілому, пізнавальні вікторини в ігровій формі, тестові завдання, щоб люди могли перевірити свої знання щодо флори і фауни тощо. Також проводяться соціопитування, які дають змогу визначити тематику, насиченість та вподобання користувачами того матеріалу, який поширюється на сторінці. Інформація знаходить відгук в цільовій аудиторії, збільшується потік підписників, які є нашими новими майбутніми відвідувачами.

Для подальшого розвитку Інтернет ресурсів зоопарку, в планах застосовувати нестандартний підхід при подачі інформації, наповнювати сторінки якісним та оригінальний контентом, продумувати цікаві конкурси, викладати яскраві сезонні світлинами про тварин зоопарку, організовувати пізнавального плану публікації для розвитку та поглиблення знань наших користувачів, прививати любов, формувати розуміння світу природи та її дітей.

77 вподобань

olchiksorokata Чудовий день з Алісою та Сержином)) моя сім'я у захваті від Рівненського зоопарку, ми гуляли 3 години, зоопарк неймовірний, звірі почувуються комфортно, багато оглядових майданчиків у вигляді хатинок, погода була чудова, позитивні емоції і тільки)) рекомендуємо)

Переглянути всі коментарі (3)

olchiksorokata @kovalova_alinka
взаємно, дуже скучили!! Хочеться побачитися ❤️❤️❤️

Mykyta Ant зараз тут:
Рівненський зоопарк.

5 вер. 2022 р. · Rivne · 🌐

Новий "Форт єнотів" в зоопарку 👍
Деякі єноти поводять себе як
мавпочки – залізли аж на верхівку
дерев... 😊
5 вересня Рівненський зоопарк

👍❤️ 132

12 поширень

23 ТРАВНЯ
в 10:30 та 14:30
ЩОПОНЕДІЛКА

**БЕЗОПЛАТНІ ЕКСКУРСІЇ
ЗООПАРКОМ**
*для внутрішньо
переміщених осіб*

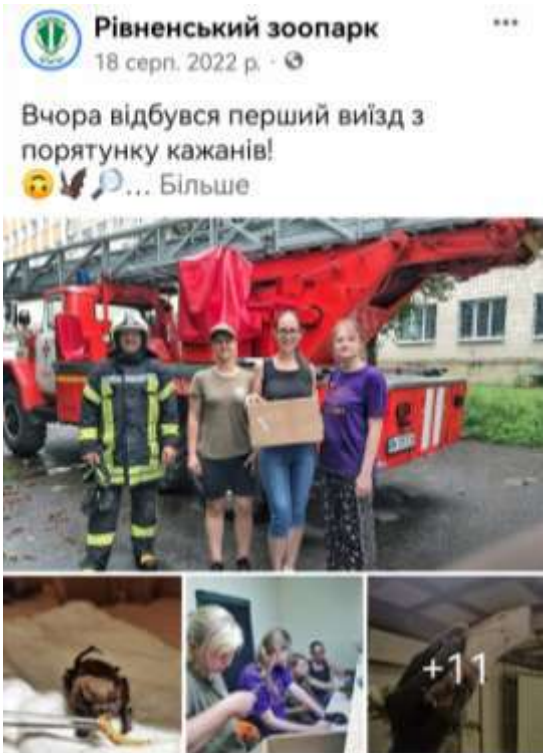

Переглянути статистику та оголошення

Просувати допис

125

6 коментарів • 11 поширень

Переглянути статистику та оголошення

Просувати допис

148

6 коментарів • 8 поширень

Переглянути статистику

Уподобали spoor_art і ще 127 sidebyside.ukraine Під час війни страждають не лише люди, а й тварини. Та якщо людина навіть у стресовій ситуації здатна про себе подбати, тварини — ні. Але відповідальність за своїх підопічних — принциповий момент для багатьох українців.

З початком повномасштабного вторгнення рф багато зоопарків України опинились у страшних умовах. Одні — під обстрілами, другі — в окупації, треті — в окупації під обстрілами. Звичайно, перебування в таких умовах для тварин стало неможливим.

Тоді керівництво зоопарків почало шукати варіанти порятунку для своїх підопічних. Так, після 24 лютого Рівненський зоопарк узяв на тимчасове утримання 63 тварини з інших міст України. Зокрема, евакуювали:

- 17 приматів із зоопарку @zoo_12m Київської області
- 20 єнотів-полоскунів із Дніпра
- 8 альпак із Харкова
- А ще гібонів, капуцинів, дикобразів, фазанів, мартішок та інших.

Господарська частина

Якубець Віталій Заст.директора по господарській частині

В 2022 році робота господарської частини була спрямована на підтримання належного стану будівель, споруд та вольєрів, проведення ремонтних робіт та благоустрій території.

В 2022 році за рахунок коштів, виділених КУ «Агенція розвитку Рівного» Рівненської міської ради (218,4 тис.грн), був побудований вольєр для єнотів-полоскунів і створена тематична експозиція «Форт єнотів».

За рахунок власних коштів, залучаючи до робіт, як підрядників, так і власну ремонтно-будівельну бригаду, були проведені такі будівельні роботи:

- вольєр для папуг (будинок та вигул);
- вольєр для марабу (будинок та вигул);
- 2 вуличні вигули для евакуйованих тварин (гібонів та капуцинів);
- розпочато будівництво комплексу для африканських приматів.

Крім того, працівники господарчої частини були задіяні в аварійно-ремонтних роботах в кожному відділі зоопарку (оновлення декорацій у вольєрах, ремонти шиберів, огорож, годівниць тощо). Був проведений ремонт кліток в карантинній зоні зоопарку. Працівниками проводились роботи з енергозбереження, заміна ламп, утеплення приміщень для утримання тварин, дрібний ремонт електричних мереж, водопроводу, каналізації, огорож, проводився постійний контроль та догляд за обладнанням.

В літній період працівниками господарчої частини проведено ремонт міні-котельні, яка обігріває приміщення експозиції «Африканська савана». А саме, замінено внутрішню обшивку на протипожежну та проведено утеплення даху та стін.

У зв'язку з військовими діями і частими вимкненнями електроенергії, були придбані електрогенератори та проведені підключення їх до мережі для стабільної роботи котлів опалення та водопостачання зоопарку.

В 2022 році зоопарку було передано універсальну прибирально-навантажувальну машину ТУМ П-1, яка допомагає в проведенні господарських робіт на території зоопарку. А саме, підгортає органічні відходи, подрібнює гілки на щепу.

У звітному році були проведені протипожежні заходи по встановленню протипожежної сигналізації в адміністративному приміщенні та замінено двері електрощитової на протипожежні.

Працівники господарчої частини задіявалися в розвантажувально-навантажувальних роботах по обробці гуманітарної допомоги від європейських колег, яка надходила в Рівненський зоопарк, як центр отримання для всіх зоопарків України. Протягом поточного року працівниками господарської частини проводились роботи по

благоустрою та підтриманню належного стану території зоопарку, прибирання алей, зон відпочинку, висаження зелених насаджень та догляд за ними (косіння трави, підрізання кущів, прибирання аварійних дерев).

Також проводили заготівлю дров для подальшого використання їх для опалення приміщень (спалювання в котлах на твердому паливі).

Садово-паркові роботи та озеленення території.

Практично вся територія Рівненського зоопарку вкрита зеленими насадженнями, нараховується близько 100 видів дикоростучих деревних, чагарникових та трав'янистих рослин різних екологічних груп. Крім алей, газонів, клумб, на території зоопарку є ділянки лісу загальною площею 4,7 га з дубово-грабовими та осиково-вільховими фрагментами. Протягом останніх років, внаслідок природного старіння лісового фонду, дії стихійних явищ (сильні вітри, налипання великої кількості мокрого снігу та обледеніння дерев), а також розширення експозиції зоопарку, спостерігається збідніння видового складу.

Щорічно в парковій та експозиційній зонах зоопарку проводиться посадка декоративних квітучих листяних та вічнозелених хвойних дерев та кущів.

В 2022 році провели насадження таких рослин: фотергіла – 20 шт., магнолія Альба – 3 шт., магнолія Галаксі – 3 шт., магнолія Дженні – 3 шт., павловнія – 15 шт., верба плетена – 6 шт., велика кількість молоденьких туй.

Велика увага приділялася оформленню центральної площі перед входом в зоопарк: проведені роботи по оформленню клумб (до квітучих трав'янистих рослин були висаджені декоративні кущі, туї), які додали їм структурності, а також знайшлося чудове місце для топіарія у вигляді слона.

В рекреаційній зоні зоопарку додали клумб та переносних квіткових композицій з кашпо і горщиків, де висаджувалися як багаторічні, так і однолітні декоративні трав'янисті рослини. В 2022 році був зроблений невеликий парник під плівкою, в якому вирощували розсаду однолітніх квітучих рослин: петунія, настурція, алісіум. Проводився посів однолітніх квітів на експозиції «Бабусине подвір'я.» Серед насаджень декоративних кущів були висаджені морозники, лаванда, кобеї, юкки, декоративні трави, канни.

Навесні викопали декоративну водойму, встелену плівкою, де посадили водні лілії та гіацинти. Навколо водойми оформили територію камінням, посадками хвойників, а також різних квітучих рослин. Водяні лілії гарно прийнялися і тішили око відвідувачів зоопарку протягом всього теплого сезону року.

Систематично протягом року проводяться такі роботи:

- 1) кронування, формувальна та санітарна обрізка дерев та кущів;
- 2) покіс, ремонт газонів та посів трави (трава Гайрас та конюшина біла);
- 3) обробка рослин фунгіцидами для захисту від хвороб;
- 4) обробка рослин інсектицидами для захисту від шкідників;
- 5) утеплення декоративних рослин на зимовий період;
- 6) видалення бур'янів на клумбах, в горщиках та зеленому даху;
- 7) полив та догляд за контейнерними рослинами в залежності від пори року;
- 8) висадження та догляд за кімнатними рослинами в експозиції Екзотаріуму;
- 9) підживлення спеціальними добривами для хвойних, листяних та квітучих рослин.

Охорона праці.

В 2022 році були проведені такі заходи:

1. Переглянуто та повторно введено в дію інструктажі з охорони праці за професіями та видами робіт.
2. Призначено особу, відповідальну за цивільний захист, що пройшла відповідне навчання та перевірку знань.
3. Проведено медичний огляд працівників певних категорій.
4. Призначено відповідальну особу за пожежну безпеку та особу, відповідальну за проведення інструктажів з питань пожежної та техногенної безпеки.
5. Затверджено Положення про службу охорони праці, Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.

По мірі необхідності проводяться всі види інструктажів та навчань. Рівненський зоопарк забезпечується нормативною літературою, посібниками.

Працівники забезпечувалися спецодягом, миючими та дезінфікуючими засобами, а також поповнювалися медичні аптечки необхідними лікарськими засобами.

Фінансово-економічний відділ

Ковальчук Олена
Головний бухгалтер

**Надходження та використання коштів
за 2022 рік**

Надходження:

- Основний дохід (відвідування експозиції зоопарку та екзотаріуму)	- 12 515,4 тис. грн.
- Надання платних послуг	- 478,7 тис. грн.
- Інші надходження	- 77,4 тис. грн.
- Фінансування міського бюджету (поточні видатки)	- 5 500,0 тис. грн.
- Безповоротна фінансова допомога	- 581,1 тис. грн.
- Фінансова допомога від EAZA	- 3 264,9 тис. грн.
- Цільова фінансова допомога на перевезення гуманітарних вантажів	- 705,2 тис. грн.
- Цільова фінансова допомога на створення вольєру для переселених тварин	- <u>217,2 тис. грн.</u>

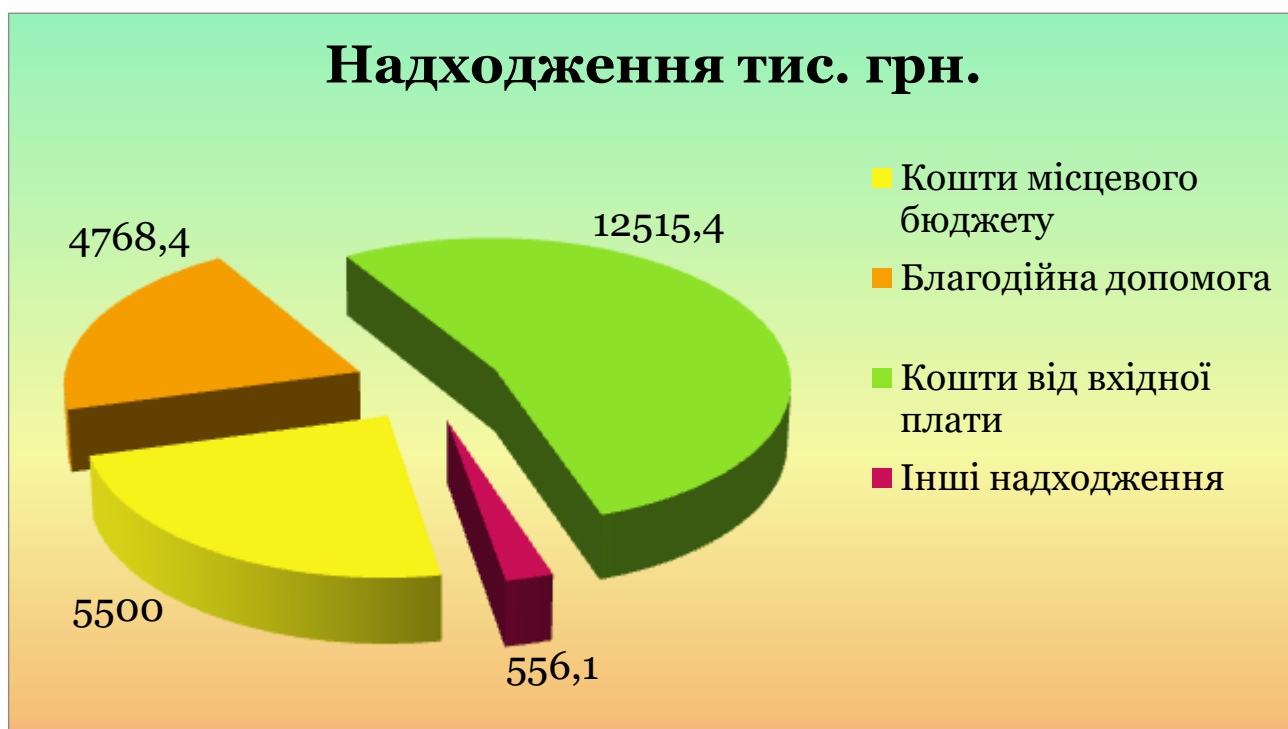
РАЗОМ:

- 23 339,9 тис.грн

Використання:

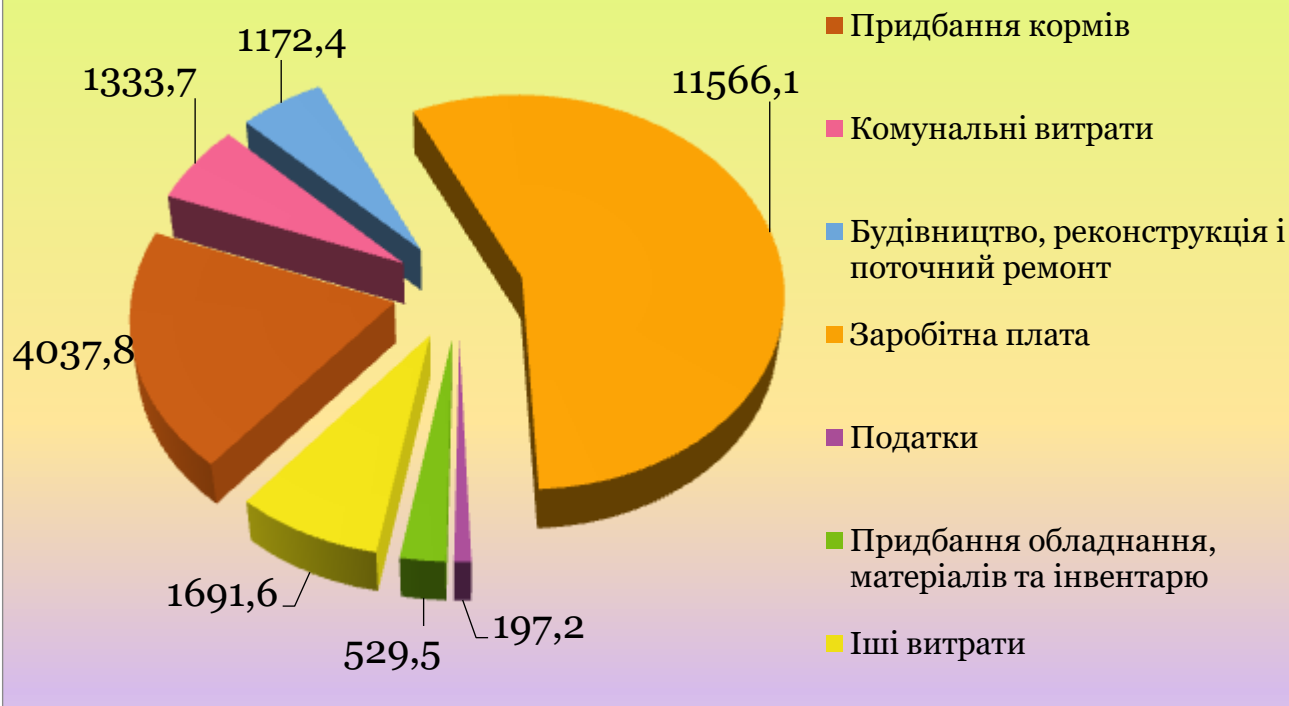
- Придбання кормів для годівлі тварин з них за кошти місцевого бюджету	- 4 037,8 тис. грн. - 500,0 тис. грн.
- Будівництво, реконструкція та поточний ремонт з них за кошти КУ "Агенція розвитку Рівного" РМР	- 1 172,4 тис. грн. - 217,2 тис. грн.
- Заробітна плата та нарахування з них за кошти місцевого бюджету	- 11 566,1 тис. грн. - 4 900,0 тис. грн.
- Витрати на утримання автопарку	- 529,7 тис. грн.
- Придбання обладнання, матеріалів та інвентарю	- 529,5 тис. грн.
- Проведення заходів присвячених 40-річчю зоопарк	- 65,0 тис. грн.
- Послуги охорони	- 12,6 тис. грн.
- Оплата витрат на популяризацію закладу, рекламну, інформаційну та масово просвітницьку продукцію	- 56,4 тис. грн.
- Придбання ветеринарних препаратів, оплата послуг з дезінфекції та вет. досліджень	- 78,6 тис. грн.
- Оплата за електроенергію	- 1 038,4 тис. грн.
- Оплата за використаний природний газ з них за кошти місцевого бюджету	- 129,3 тис. грн. - 100,0 тис. грн.
- Оплата за послуги зв'язку	- 9,8 тис. грн.
- Оплата за вивезення нечистот та водовідведення	- 156,2 тис. грн.
- Оплата послуг з доставки гуманітарних вантажів у зоопарку України	- 427,4 тис. грн.

- Відрядні витрати на перевезення гуманітарних вантажів	- 79,0 тис. грн.
- Витрати на охорону праці	- 204,1 тис. грн.
- Оплата членських внесків	- 20,0 тис. грн.
- Витрати на утримання громадських туалетів	- 73,9 тис. грн.
- Витрати на озеленення та посадковий матеріал	- 24,8 тис. грн.
- Обслуговування техніки та інвентарю, придбання витратних матеріалів	- 46,0 тис. грн.
- Оплата обов'язкових платежів та податки	- 197,2 тис. грн.
- Інші витрати	- 74,1 тис. грн.
РАЗОМ:	- 20 528,3 тис.грн.

Фінансовий стан Рівненського зоопарку у 2022 році був нестабільний. В порівнянні з минулим роком власні надходження від продажу квитків значно зменшились. Основна причина – це зменшення кількості відвідувачів. Вагомою підтримкою було збільшення на 1,5 млн. грн. фінансування з міського бюджету (в порівнянні з минулим роком). Також протягом року заклад отримував грошову допомогу від Європейської Асоціації зоопарків та акваріумів (EAZA), що в загальному склала близько 4 млн.грн. Немалу частку благодійної допомоги, приблизно 200 тис. грн., зоопарк отримав від небайдужих громадян. Неодноразово заклад оголошував збір коштів на підтримку вимушено переселених тварин, та облаштування житла для них.

Видатки тис. грн.

Видатки у 2022 році збільшились. Значно подорожчали корми, електроенергія, підвищився розмір мінімальної заробітної плати, що потягнуло за собою збільшення фонду оплати праці, використання природного газу, і відповідно, видатки на його оплату вдалось зменшити у зв'язку з частковим переведенням опалювальної системи на твердопаливні котли.

Відвідування закладу

У 2022 році Рівненський зоопарк відвідало 139,4 тис. осіб.

З них на платній основі:

Дорослі	- 90,8 тис. осіб
з них на пільговій основі	- 3,7 тис. осіб
Діти	- 42,1 тис. осіб
Безкоштовні екскурсії	- 6,5 тис. осіб
з них вимушено переселені особи	- 6,4 тис. осіб

А також діти зростом до 1 метра відвідували експозицію безкоштовно, і в загальну кількість не враховані.

Кількість відвідувачів у 2022 році Рівненського зоопарку в порівнянні з попередніми виглядає так:

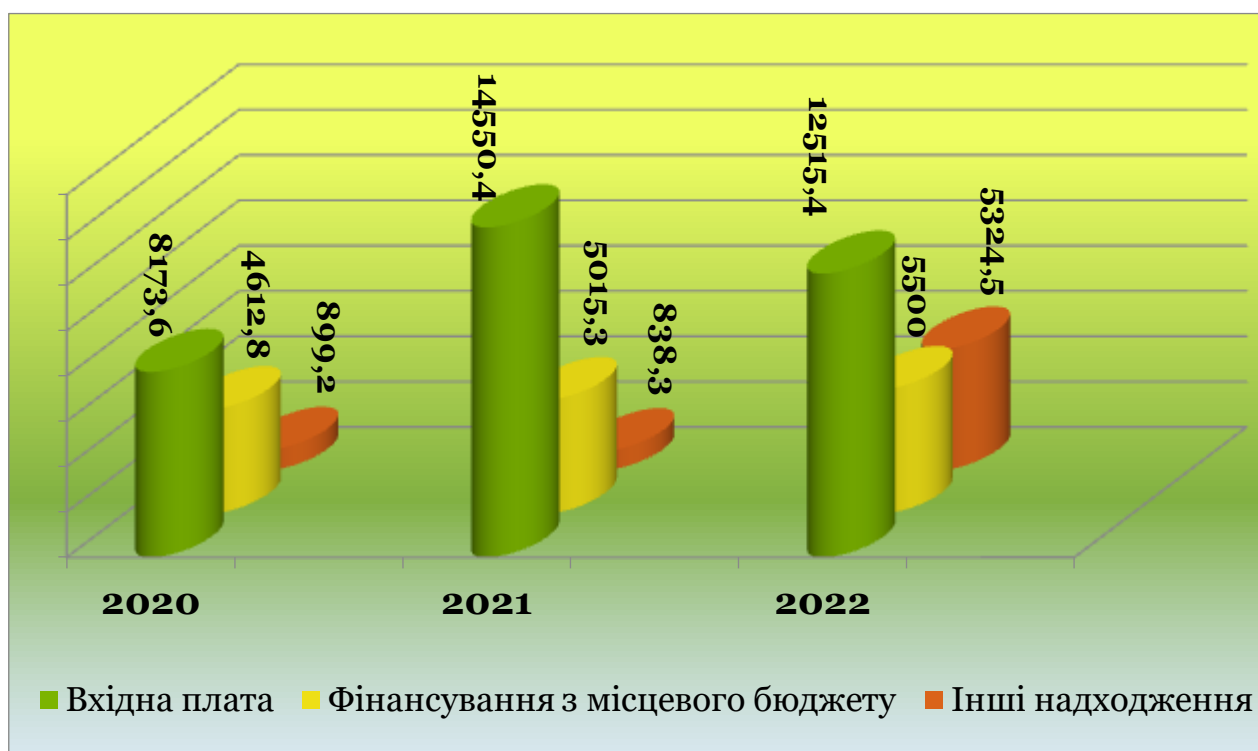
2018 р.	199,5 тис. осіб
2019 р.	196,2 тис. осіб
2020 р.	117,2 тис. осіб
2021 р.	201,1 тис. осіб
2022 р.	139,4 тис. осіб

Екзотаріум та «Зал нічних тварин» відвідало, на платній основі – 26,8 тис. осіб, з них:

Дорослі	- 19,7 тис. осіб
з них безкоштовно вимушено переселені особи та інші відвідувачі	- 6,4 тис. осіб
Діти	- 7,1 тис. осіб
а також безкоштовно - діти до 1 метра зростом.	

Загальний аналіз фінансового стану

Через сезонність роботи зоопарку, в жовтні – березні відвідувачів мало, відповідно, і дохід зоопарку незначний. В цей час заклад існує за рахунок коштів заощаджених у попередньому році та фінансовій підтримці з місцевого бюджету.

На початок 2022 року залишок коштів від власних надходжень становив - 3 454,9 тис. грн., що забезпечило існування зоопарку в січні – березні поточного року. Надходження за цей період склали - 2 748,1 тис. грн. (власні надходження - 550,5 тис. грн. та бюджетне фінансування - 2 197,6 тис. грн.). При цьому видатки за цей само період склали - 3 795,6 тис. грн.

На кінець 2022 р. сума залишку на поточних рахунках - 6 266,6 тис. грн. Завдяки цим коштам та фінансуванню з місцевого бюджету зоопарк забезпечить свою діяльність до початку нового експозиційного сезону в 2023 році.

У зв'язку із сезонністю роботи Рівненського зоопарку, щорічно установа просить фінансування з місцевого бюджету, яке передбачене Програмою підтримки Рівненського зоологічного парку загальнодержавного значення на 2019-2023 роки, що прийнята рішенням сесії міської ради від 20.12.2018 № 5385, та погоджена Антимонопольним комітетом з кошторисом на покриття видатків 35 862,0 тис. грн. на п'ять років.

Фактично, у 2019 - 2022 роках зоопарк отримав фінансування на суму 14 000,0 тис. грн.

Великою проблемою, як і раніше, є оплата праці працівників бюджетної сфери, і безпосередньо - працівників зоопарку. Наказом від 18.10.2005 № 745 Про впорядкування умов оплати праці працівників культури на основі Єдиної тарифної сітки передбачено посадові оклади, які набагато нижчі від мінімальної заробітної плати, прийнятої в Україні. Знайти робітника, а тим більше спеціаліста, на заробітну плату, яка є набагато нижчою, ніж середня заробітна плата в країні - вкрай тяжко. Тому установа, як і раніше, страждає через велику плінність кадрів (близько 20 осіб в рік). Проблемою залишається навчання та підготовка нових працівників та спеціалістів, що не гарантує їх утримання через невисоку зарплатню.

Річна середня облікова кількість штатних працівників за 2022 рік – 81 чол.

Середня заробітна плата штатних працівників у 2022 році складає - 9 412,09 грн.

В кінці 2022 року, для зручності відвідувачів, у тестовому режимі запроваджено продаж електронних квитків на відвідування зоопарку. Було закуплено необхідне обладнання та укладений договір на технічне обслуговування. У період міжсезоння таке нововведення себе фінансово для закладу не виправдало. Але маємо надію, що в подальшому при

більшій кількості відвідувачів продаж електронних квитків буде зручним та вигідним.

Рівненський зоопарк у період 2022 року прийняв вимушено переселених тварин із зон бойових дій. За сприянням КУ "Агенція розвитку Рівного" РМР було облаштовано експозицію «Форт єнотів». На ці цілі виділено та освоєно 217,2 тис. грн.

Тендерні закупівлі 2022 р.

Демчук Людмила

Зав.відділу економіки планування та супроводження процедур

До 24.02.2022 для забезпечення кормами тварин (згідно раціонів), товарів і послуг Рівненським зоопарком всі закупівлі здійснювалися згідно Закону України «Про публічні закупівлі» на авторизованому електронному майданчику **ZAKUPKI.PROM.UA**, де було проведено 5 закупівель по процедурі - відкриті торги на суму - 3 953136,54. Після проведених аукціонів та розгляду тендерних пропозицій ми уклали договори з постачальниками товарів на суму - 3 675 719,00 грн., що дало можливість зекономити 277 417 грн. 54 коп.

Було закуплено:

- буряк кормовий, буряк столовий, морква, гарбузи, кабачки, капуста пекінська, капуста білокачанна, салат листовий, огірки, болгарський перець, цибуля ріпчаста, горіхи, банани, сухофрукти (родзинки, курага, фініки), яблука, виноград, ківі, апельсин, груша (корма для тварин);
- корм комбінований з суміші злаків (гранула), корм комбінований з суміші злаків (кормосуміш), комбікорм для ВРХ, мюслі стандарт, мюслі Лайт, комбікорм для кролів (корма для тварин);
- сіно, зелена маса, солома, насіння соняшника, насіння льону (корма для тварин);
- картопля, кукурудза, овес, пшениця, просо, горох (корма для тварин);
- м'ясо яловичини (напівтушки охолоджені 1 категорії), серце яловиче (охолоджене), печінка яловича (охолоджена) (корма для тварин).

Корма на суму 292559,49 грн. двічі виставлялися по процедурі відкриті торги, але не було жодних тендерних пропозицій, тому закупівля відбулася по **переговорній процедурі**:

- тушки курчат - бройлерів охолоджені, серце куряче охолоджене, печінка куряча охолоджена;
- корм для риб, корм для великих папуг, м'ясні консерви для собак ГАВ, м'ясні консерви Kitekat, сухий корм для виведення шерсті, гамарус сушений, мотиль морожений, артемія морожена.

Постачання електричної енергії постачальником універсальної послуги здійснено на суму 1 087917,60 грн.

По спрощеній процедурі були закуплені послуги з поводженням з рідкими побутовими відходами на суму 95904,00 грн.

Двічі виставлялася по спрощеній закупівлі риба морожена на суму 164070 грн. - тендерних пропозицій не було.

Решта товарів, робіт і послуг, сума яких становить до 50 000 грн. на рік - закуповувалися з оприлюдненням звіту про договір щодо закупівлі, укладений без використання електронної системи закупівель.

Після 24.02.2022 року закупівлі здійснювалися лише у випадку особливої необхідності - згідно Постанови КМУ №169 від 28.02.2022 року та Постанови КМУ №1178 від 12 жовтня 2022 року.

Всі закупівлі, що здійснюються зоопарком є загальнодоступними та у вільному доступі на майданчику **ZAKUPKI.PROM.UA**

zakupki prom [Допомогти ЗСУ](#) [Рівненський зоологічний парк за...](#) [Вийти](#)

Бензин А-92 (Євро 5), талон Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2022-12-06-016517-a	27 500 грн з ПДВ	Оголошена: 6 груд 2022 16:23 Прийм пропозицій: 6 груд 2022 16:24 – 9 груд 2022 10:00	Завершена Додати до обраного Почати обговорення
Бензин А-92 (Євро 5), талон, Дизельне паливо (Євро 5), талон Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2022-12-01-013198-a	54 200 грн з ПДВ	Оголошена: 1 груд 2022 15:30 Прийм пропозицій: 1 груд 2022 15:31 – 8 груд 2022 15:21	Закупівлі не відбулась Додати до обраного Почати обговорення
Кури-тушки, заморожені, вагові, ДСТУ 3143 Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2022-10-10-009792-a	23 700 грн з ПДВ	Оголошена: 19 жовт 2022 16:12 Прийм пропозицій: 19 жовт 2022 16:14 – 24 жовт 2022 00:00	Завершена Додати до обраного Почати обговорення

zakupki prom [Допомогти ЗСУ](#) [Рівненський зоологічний парк за...](#) [Вийти](#)

"03220000-9"-овочі, фрукти та горіхи- Буряк столовий, буряк кормовий, морква, гарбузи, кабачки, капуста "Пекінська", капуста білокачанна, салат листовий, огірки, болгарський перець, цибуля ріпчаста, горох, банани, сухофрукти (яблука, кураги, фініки), яблука, виноград, кави, апельсини, груші (для годування тварин) Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2021-12-01-012863-c	1 015 841,70 грн з ПДВ	Оголошена: 1 груд 2021 16:16 Завершення періоду уточнень: 1 груд 2021 00:00 Прийм пропозицій: 1 груд 2021 16:16 – 17 груд 2021 15:00 Аукціон: 20 груд 2021 12:10 – 20 груд 2021 12:30 Додати до календаря	Завершена Додати до обраного Почати обговорення 3 КЕП
Експертиза історичної частини проектної документації на будівництво Реконструкція існуючої будівлі експозиції левів Рівненського зоопарку в м.Рівне по вул. Київській 110 (коригування -2) Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2021-12-01-011833-c	4 279,58 грн з ПДВ	Оголошена: 1 груд 2021 12:45	Завершена Додати до обраного Почати обговорення 3 КЕП

